

PULSUL GEOSTRATEGIC

Publicație bilunară-bilingvă de analiză geopolitică

Moto: "Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii" I. L. Caragiale

2018: Cine vor fi "Noii Protectori"?

Noua Strategie Națională de Securitate a SUA

Să punem capăt farsei leadership-ului UE

Visele privind dimensiunea
defensivă a Uniunii Europene s-au risipit

Recep Tayyip Erdogan - gândind la Lausanne

"Pe o piață persană", varianta 2018

Vă recomandăm să citiți:

Serviciul militar de informații al Ucrainei la
începutul mileniului doi

Contribuții speciale (în ordine alfabetică)

Adrian CONSTANTINESCU

Doctor în economie internațională și master în drept internațional public

Cercetător științific și șef de sector la Institutul de Economie Mondială, reprezentant permanent adjunct și negociator șef rezident al României la GATT/OMC, apoi diferite funcții în diplomatie până la Ambasador în Regatul Suediei și Republica Macedonia. Autor și co-autor a circa 20 de cărți.

Andrei KORTUNOV

Director General al Consiliului pentru Afaceri Externe al Rusiei (RIAC)

Absolvent al Institutului de Stat pentru Relații Internaționale din Moscova (MGIMO), studii post-universitare la Institutul pentru studii SUA și Canada și Academia de Științe a URSS. Este doctor în istorie. A fost Director Adjunct al Institutului pentru studii SUA și Canada. Fondator și prim președinte al Fundației pentru Științe Publice din Moscova.

A predat politica externă a Rusiei la Universitatea din Miami (SUA) și la Colegiul Lewis&Clark din Potland (Universitatea California).

Autor a peste 120 de publicații dedicate analizei relațiilor Sovieto/Ruse – Americane, securitate globală și politica externă și internă a URSS și Rusia.

Anton COSTESCU

Orientalist și specialist în relații economice internaționale

Fost ministru consilier (relații economice) cu activitate de peste 30 de ani în Orientul Mijlociu. Unul dintre cei mai fini cunoscători ai lumii arabe.

Dieter FARWICK

Senior Vice-Președinte World Security Network Foundation

General de brigadă (ret), fost consilier al lui Manfred Woerner, fost Șef al Operațiilor la Cartierul general NATO și al serviciului de informații al armatei germane. Este membru al Institutului Internațional de Studii Strategice (IISS) - Londra. Autor a șase cărți de geopolitică și securitate, numeroase articole și analize.

Emilian M. DOBRESCU

Profesor universitar doctor

Născut în 1954, ocupă de 25 de ani poziția de Secretar Științific al Academiei Române la Departamentul de Economie, Legislație și Sociologie. Este în principal specializat în Integrarea europeană, Managementul general, Economia socială, Sociologia managementului.

Iulian FOTA

Născut în 1965, fost Consilier pentru Securitate Națională a Președintelui României. A fost de asemenea adjunct al Secretarului de Stat pentru politica de apărare în Ministerul Apărării, șeful secției de apărare în cadrul misiunii României la NATO și WEU, la cartierul general NATO de la Bruxelles. În 2005 a fost numit Director al Colegiului Național de Apărare al României. Este doctor în științe politice la SNSPA - București, a mai absolvit Colegiul de apărare NATO - Roma, și Colegiul Național de Apărare - România. Membru al consiliului Centrului European pentru Analize Politice (CEPA) și alte numeroase fundații și instituții internaționale.

Adrian SEVERIN

Născut în martie 1954, a avut o evoluție politică deosebită după 1989. Astfel a fost ministru al afacerilor externe 1996-1997, deputat în Parlamentul României în 1990, apoi între 1992-2007. De la 1 ianuarie 2007 a fost ales membru ale Parlamentului UE. Raportor special ONU pentru drepturile omului în Belarus și membru PACE între 1993-2007 și 2003-2007.

Un politician de talent, care probabil nu a găsit cea mai bună conjunctură pentru a progresa mai mult la nivel național și european.

Anis. H. BAJREKTAREVIĆ

Prof. (FH) Dr. Anis Bajrektarevic, Acting Deputy Director of Studies EXPORT EU-ASEAN-NAFTA Professor and Chairperson International Law and Global Political Studies University of Applied Sciences IMC-Krems AUSTRIA

Fost diplomat de carieră în Bosnia Herțegovina (la începutul anilor '90), este membru al Institutului Internațional IFIMES, autor a zeci de prezentări, discursuri, seminarii, colocvii, ca și a numeroase evenimente publice (mese rotunde, excursii de studiu etc).

Dan DUNGACIU

Director - Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române

Master în politologie, doctorat în sociologie, cu numeroase stagii în străinătate la instituții prestigioase din Marea Britanie, SUA, Austria, Grecia, Italia. Fost secretar de stat în MAE Romania și consilier al președintelui Republicii Moldova pentru integrare europeană. Autor și coautor a numeroase articole, studii și cărți. Președintele Fundației Universitare a Mării Negre.

Dorian VLĂDEANU

Cercetător științific principal gr.I în cadrul Academiei Române. Profesor universitar asociat.

Licențiat în economie și automatizări și calculatoare, doctor în economie, autor a peste 100 de lucrări în domeniul macroeconomiei. A elaborat prima strategie în domeniul serviciilor publice comunitare la nivel național. Autor, coautor și coordonator a primei generații de legislație realizate de Guvernul României în serviciile publice (2002-2004).

Hrant KOSTANYAN

Dr. Hrant Kostanyan este cercetător la CEPS, Senior Expert la Colegiul european Natolin și profesor adjunct la Colegiul Vesalius. Cercetarea sa se concentrează pe instituțiile UE și deciziile acestora, în principal privind Serviciul European de Acțiune Externă (EEAS), Politica Europeană de Vecinătate (ENP) și relațiile UE cu vecinii estici și Rusia.

Liliana POPESCU

Conferențiar universitar la SNSPA București. A studiat la Universitatea București, Facultatea de Istorie-Filosofie (1982-1986) și în Marea Britanie între 1991 - 1996. A obținut un M.A. (Econ) și un Ph.D. (cu grad A) de la Universitatea din Manchester. A fost consilier al Ministrului Afacerilor Externe și Director (Direcția de Planificare Politică, 1998 - 1999). Actualmente este Prorector al Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (SNSPA) București, cu responsabilități în domeniul relațiilor internaționale. Cea mai recentă carte de autor: *Construcția Uniunii Europene*, București, Ed.C.H.Beck, 2009. Liliana Popescu este editor șef al revistei românești de limbă engleză, *The Romanian Journal of Political Science*.

Contribuții speciale (în ordine alfabetică)

Maksym BUGRIY

Este Visiting Fellow la Jamestown Foundation în Washington D.C. Are a largă experiență ca cercetător și analist la cele mai importante think-tank-uri din Ucraina, inclusiv Institutul Național pentru Studii Strategice.

Mihaiu MĂRGĂRIT

Analist politico-militar, director de proiect în Fundația EURISC - Institutul European pentru Managementul Riscului, Securității și Comunicării

Analist politico-militar de finețe, autor al mai multor studii și articole apărute în presa de specialitate și presa civilă privind armata, cercetarea strategică, strategia de securitate națională, serviciile de informații și democrația, integrarea în NATO, etc.

Murray HUNTER

Profesor asociat la Universitatea Malaysia Perlis

Antreprenor, consultant, profesor și cercetător de 30 de ani în mediul de afaceri din zona Asia-Pacific. Membru editorialis a nouă jurnale academice internaționale și face parte din consiliul consultativ al "Diplomatic Insight", "4th Media", precum și al "Addelton Academic Publishers" din New York.

Sergiu MEDAR

Atașat militar la Washington, Șef al Direcției Informații Militare, apoi al Direcției Generale de Informații din Ministerul Apărării, pentru ca, în finalul carierei, să fie Consilier Preșidențial pentru Securitate Națională la Președinția României. În calitate de profesor universitar, se preocupă în continuare de problematica securității naționale și a serviciilor de informații. Autor al numeroase studii și comunicări pe probleme de securitate națională, al cărții "Diplomația apărării" și coordonator al volumului "Informațiile militare în contextul de securitate actual" -2006. În prezent abordează aspecte legate de "Managementul securității companiilor".

Vladimir SOCOR

Senior fellow la The Jamestown Foundation și Eurasia Daily Monitor

Analist politic pe probleme est-europene, îndeosebi ale fostelor republici ale URSS și actualul spațiu al CSI, specializat pe probleme politice, conflicte etnice și resurse energetice. Senior fellow la Institutul de Studii Strategice și Politice Washington, autor a numeroase articole și comunicări publicate în Wall Street Journal, alte publicații prestigioase. Este frecvent guest lecturer la Harvard University - National Security Program la Kennedy School of Government și membru al Euro-Atlantic Security Study Group.

Marian RIZEA

Ofiter de contra-informații economice (colonel în rezervă), este prof.univ.dr.ing. la Universitatea Ecologica din București, cadru didactic asociat al Universității de Petrol și Gaze Ploiești, membru titular al DIS-CRIFST Academia Română, are expertiza în domeniul asigurării securității informațiilor clasificate, a infrastructurilor critice energetice și a protecției mediului, analizei de risc și studiilor geopolitice, este autor/coautor, a 17 cărți și peste 250 articole de specialitate publicate în reviste din țară și străinătate.

Mihnea CONSTANTINESCU

A fost Șef al Cabinetului Primului Ministru și Consilier de Stat în cinci guverne, Șef de Cabinet și Consilier al ministrului român de externe, Purtător de cuvânt al Guvernului României și Sub-Secretar de Stat pentru Informații Publice. Doctor în inginerie nucleară, bursă în management la Universitatea Tennessee și trei tipuri de cursuri la Kennedy School of Government de la Universitatea Harvard. Membru fondator al Institutului Aspen - România și al Asociației "Casa NATO". A îndeplinit diferite misiuni internaționale la Bagdad, OSCE și în Georgia.

Paul SÂNDULESCU

Om de afaceri și investitor în instrumente financiare speculative. Licențiat în comerț internațional, cu experiență vastă în activitățile de import-export, comerț, turism și speculații financiare. Pasionat de analiză investițională și geo-strategică.

Simion COSTEA

Conferențiar universitar doctor la Universitatea de stat "Petru Maior" Târgu Mureș

Doctor în istorie, "Profesor Jean Monnet" de integrare europeană acreditat de UE, laureat al Premiului Academiei Române pentru opera de istoric al integrării europene. Redactor șef al revistei "L'Europe unie" din Paris, autor și coautor a numeroase cărți, studii și articole.

Vasile DÂNCU

Născut 25 noiembrie 1961, este un politician român, de profesie sociolog. Profesor la Facultatea de Sociologie a Universității București, dar și la Facultatea de Sociologie și la Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca. Este fondator al Revistei SINTEZA – revistă de cultură și gândire strategică. Este președintele și proprietarul Institutului Roman pentru Evaluare și Strategie (IRES) A publicat peste 10 cărți de autor și numeroase alte articole.

Vasile PUȘCĂȘ

Profesor universitar dr. la Universitatea Babeș Bolyai Cluj-Napoca

Predă cursuri de istorie contemporană, relații internaționale și negocieri. A lucrat în diplomație la New York și Washington D.C, apoi a fost membru al Guvernului și negociator șef pentru aderarea României la Uniunea Europeană, Șef al Departamentului pentru Afaceri Europene în Guvernul României, membru al parlamentului. Consultant pentru numeroase societăți române și străine, autor a numeroase cărți. Membru în conducerea mai multor organizații profesionale internaționale, predă la prestigioase instituții de învățământ superior din străinătate.

Yuriy RADKOVETS

Vice-președinte al Centrului de Studii Geopolitice "Borysfen Intel", doctor în științe militare, profesor asociat, general-locotenent (ret.).

5 Scrisoare deschisă către cititori

- **Corneliu PIVARIU**

I. EDITORIAL

6 Turcia și visul otoman

- **Corneliu PIVARIU**

II. Actualitatea geostrategică mondială

7 2018: Cine vor fi "Noii Protectori"?

- **Cristian UNTEANU**

Fie că ne pregătim sau nu pentru asta, fie că ne interesează sau nu, suntem deja implicați în acest joc global. Reașezarea de alinamente de luptă este în curs de desfășurare, odată cu noile alianțe și redefinirea spațiilor de influență.

9 Să punem capăt farsei leadership-ului UE

- **Giles MERRITT**

10 Din nou despre dictatură: democrația este într-adevăr cea mai rea formă de guvernare

- **Endy BAYUNI**

12 Va ajunge Donbasul să vadă forțele ONU de menținere a păcii?

- **Andrey KORTUNOV**

18 Senzaționalele documente declasificate privind extinderea NATO

- **Cristian UNTEANU**

20 Recep Teyyip Erdogan, gândind la Lausanne

- **Dinu COSTESCU**

Între grija pentru binele vecinilor săi sirieni și irakieni (minus kurzii) și mobilizarea națiunii musulmane împotriva lui Donald Trump, președintele Turciei, Recep Teyyip Erdogan, a găsit timp, în luna decembrie, pentru a efectua o vizită și la vecinii greci, prima pe care un președinte turc o efectuează pe pământul Eladei în ultimii 65 de ani.

III. Principalele elemente ale situației din Orientul Mijlociu

23 PUNCTE DE VEDERE

Emiratele Arabe Unite își modernizează serviciile de informații

- **Corneliu PIVARIU**

24 "Afacerea secolului": statul palestinian în... Sinai"

- **Munir SALAMEH**

26 Ierusalim : între "dreptul" lui Donald Trump și dreptul internațional

- **Dumitru CHICAN**

32 Din nou despre Yemen: ultima intifada a lui Ali Abdallah Saleh

- **Reza SHAHRESTANI**

34 Negocierile politice ca instrumente de perpetuare a competiției pentru Siria

- **Dumitru CHICAN**

37 Istanbul: cooperare islamică...cu absențe

- **Dumitru CHICAN**

39 Terorismul islamic: din Orientul Mijlociu către Asia de sud-est

- **Dinu COSTESCU**

41 Soci: sesamul păcii în Siria?

- **Dinu COSTESCU**

44 "Pe o piață persană", varianta 2018

- **Dumitru CHICAN**

IV. Serviciile de informații în secolul XXI și problemele de

47 Liniște: acum vorbește președintele Donald Trump. Noua strategie de securitate națională a SUA.

- **Mihaiu MĂRGĂRIT**

53 Visele privind dimensiunea defensivă a Uniunii Europene s-au risipit

- **Dieter FARWICK**

Visul privind dimensiunea defensivă a Uniunii Europene s-a risipit mai repede decât se anticipase și chiar mai devreme decât temerile noastre. Într-un comentariu, autorul acestor rânduri a subliniat că o dimensiune defensivă a Uniunii Europene lipsită de Statele Unite, Canada, Danemarca, Marea Britanie și Portugalia este complet nerealistă

56 Uniunea de Apărare Europeană – un coșmar

- **Dieter FARWICK**

V. Tehnologii și echipamente cu întrebuințare militară, noi sisteme de arme

60 Drona HAROP (IAI - Israel Aerospace Industries)

- **Cornel VAIDA**

61 Drone tactice franceze

- **Cornel VAIDA**

VI. Apariții editoriale, studii, materiale noi

62 FRAUDA "CARUSEL" , autor dr. Ovidiu Ioan ȘANTA, prezentată de Col(r). prof.univ.dr.ing Marian RI-ZEA

64 Serviciul militar de informații al Ucrainei la începutul mileniului doi, autor Victor HVOZD, lansată la 4 decembrie la agenția „Ukrinform”

Scrisoare deschisă către cititori

Cu o precizie demnă de un orologiu elvețian, Pulsul Geostrategic a apărut timp de peste 10 ani, mai exact de la 20 martie 2007, la datele de 5 și 20 ale fiecărei luni.

De la primele trei numere distribuite gratuit unor potențiali beneficiari, Pulsul Geostrategic a crescut treptat, atât ca număr de pagini, cât și ca număr de beneficiari și ca autori care contribuie la realizarea acestei publicații particulare de analiză geopolitică.

Astfel, Pulsul Geostrategic a ajuns să totalizeze în cel 250 de numere deja publicate , peste 12.500 de pagini, toate numerele, Suplimentele, Numerele Speciale, Comentarii, etc fiind disponibile celor abonați pe site-ul www.ingepo.ro, constituindu-se într-o valoroasă colecție. Valoarea acesteia este dată de colectivul care permanent s-a preocupat de realizarea Pulsului Geostrategic, un colectiv mic dar constituit din profesioniști de mare valoare, cu experiență îndelungată în diplomatie, intelligence, economie, alte domenii. Aceștia au fost completați treptat cu un număr important de autori, atât din România cât și din alte țări de pe mai multe continente, numărul lor ajungând în prezent la peste 40.

Au fost realizate, după o completare a documentării la fața locului, numere speciale și suplimente dedicate unor țări: Siria, Liban, Armenia, Republica Moldova, Ucraina, Iordania, Qatar; sau subiecte importante cum ar fi Al Qaida, Războiul civil din Siria ș.a. INGEPO Consulting a participat de-a lungul timpului la peste 50 de acțiuni importante (conferințe, simpozioane, mese rotunde, etc) în țară și străinătate (peste 20 de deplasări), dintre acestea 8 fiind organizate de noi.

Numai în anul 2017 Pulsul Geostrategic a publicat 330 de articole însumând aproape 1.200 de pagini.

În aceste condiții audiența Pulsului Geostrategic a crescut treptat și publicația și-a cucerit un loc bine definit în cadrul aparițiilor de profil din România dar și din străinătate. În prezent Pulsul Geostrategic este accesat în aproape 100 de țări de pe toate continentele (mai puțin Arctica și Antarctica), iar în România suntem accesați în peste 40 de orașe.

Evoluțiile geopolitice din ultima perioadă ne determină ca începând cu noul an 2018 să modificăm periodicitate Pulsului Geostrategic de la o apariție bilunară, la una lunară. Începând cu acest număr Pulsul Geostrategic va apare o singură dată pe lună, la data de 20 a fiecărei luni, în structura cunoscută și cu majorarea corespunzătoare a numărului de pagini, astfel încât să nu ratăm nici un subiect geopolitic considerat de noi important, având importantul avantaj de a putea urmări mai bine un eveniment în desfășurare sau aborda mai oportun unele subiecte. Astfel, ca un exemplu, în fiecare număr veți găsi prezentate două cărți în loc de una, iar celelalte capitole vor fi substanțial îmbogățite.

Vom păstra numerotarea a câte două numere (251,252/20.01.2018; 253,254/20.02.2018...) până la epuizarea actualelor contracte de abonament. Abonamentele care vor fi contractate după această dată vor fi ca și până acum, pentru o perioadă de un an, 12 numere, iar prețul abonamentului va fi rămâne același, pentru ambele apariții (print și electronică).

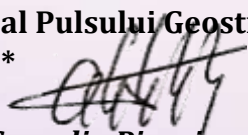
Vă asigurăm că preocuparea noastră principală va fi în continuare aceea de vă oferi materiale de valoare, analize obiective și oportune, rămânând deschiși oricăror sugestii și propuneri venite din partea Dumneavoastră.

Cu alese sentimente de prețuire,

PREȘEDINTE&CEO INGEPO Consulting

Director și Editor Șef al Pulsului Geostrategic

General-maior (ret) **

Corneliu Pivariu

Motto: "Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii"—I.L.Caragiale

EDITORIAL

Turcia și visul otoman

Corneliu PIVARIU

Președintele Tayyip Recep Erdogan declara odată că: *"Democrația este ca un taxi. Cobori odată ce ai ajuns la destinație."* Se pare însă că, luând conducerea AKP, președintele Erdogan a coborât, odată cu partidul, din taxi, înainte de a ajunge la destinație.

Cu toate acestea, nu putem să nu remarcăm faptul că realizările președintelui Erdogan sunt remarcabile, începând de la câștigarea alegerilor din noiembrie 2002, deși a avut de așteptat până în martie 2003 pentru a-și asuma poziția de prim-ministru.

Spre deosebire de alte partide care au dorit să reprezinte islamul politic în Turcia, AKP s-a arătat interesat de evoluția spre valorile democratice, secularism și drepturile omului, sprijinind statutul de membru NATO și aderarea la Uniunea Europeană, ceea ce i-a permis să atragă un număr sporit de voturi, dar a obținut doar o treime dintre acestea, suficiente pentru a dobândi două treimi din numărul locurilor în parlament. Aceasta și ca urmare a creșterii pragului electoral la 10% (pentru a nu permite accesarea formațiunilor kurde în parlament), dar pe care nici alte numeroase alte partide nu au reușit să îl depășească.

În cei 15 ani de când este la putere, Erdogan și AKP au reușit să aducă modificări substanțiale în Turcia. Este vorba în primul rând de nivelul de trai, de la o societate compusă în majoritate din săraci, la o societate cu o clasă de mijloc puternică. Probabil că cea mai importantă realizare politică pe plan intern a lui Erdogan a fost eliminarea treptată a influenței pe care militarii o aveau în politică.

Începând cu 2013 au început să aibă loc schimbări importante în politica internă, conducerea de către Erdogan începând să devină tot mai autoritară, cu elemente de totalitarism; ca și Atatürk, înaintea sa, Erdogan dorește să modifice societatea, dar într-o direcție diferită. El dorește ca femeile să se întoarcă la rolul tradițional, spunându-le și câți copii trebuie să aibă. De asemenea, școlile religioase au depășit sistemul școlar secular și universal construit de Atatürk. Numărul studenților religioși a crescut de la 60.000 în 2002 la circa 1,5 milioane în 2016.

Așa-numita tentativă de lovitură de stat din iulie 2016 a permis președintelui Erdogan să procedeze la o largă epurare a armatei, justiției, a sistemului de administrație publică, care a continuat până la sfârșitul anului 2017, când au mai fost destituiți câteva sute de funcționari publici și militari, pentru mai buna consolidare și control a președinției în sectoarele importante. Rămâne de văzut cât de rapid pot fi găsiți înlocuitori de valoare pentru cei arestați sau destituiți, mai ales că în domeniul militar aceste epurări nu și-au găsit încă soluția care să garanteze aceeași eficiență a organismului militar. De aceea vedem și acțiuni pentru creșterea rolului jandarmeriei pe plan extern, mai ales în coordonare cu alte forțe de poliție eurasiatice.

Jandarmeria turcă avea efective de circa 180.000 militari la sfârșitul lunii noiembrie 2017 (din care 60% profesioniști, inclusiv ofițeri și 40% recruți). Comandamentul jandarmeriei are o cooperare strânsă cu organisme similare din Italia și Franța, programe de antrenament și echipare comună cu Macedonia, Gambia și Somalia. Turcia este membru activ al Forțelor Europene și Mediteraneene de Poliție (FIEP), este observator în cadrul Forței Europene de Jandarmerie (EGF). Pentru 2018 se dorește reactivarea Agențiilor cu Caracter Militar de aplicare a legii din cadrul Organizației Euroasiatice - TAKM (după numele fondatorilor - Turcia, Azerbaijan, Kirgîzstan și Mongolia), fondată în 2013 la Ba-ku.

La sfârșitul anului 2017 președintele Erdogan a efectuat o vizită în Africa, unde în Sudan a convenit cu președintele sudanez Omar al-Bashir închirierea insulei Suakin, pentru construirea unei baze militare, care se va adăuga celor din Somalia (deschisă în septembrie 2017) și Doha (100 de militari, urmând ca efectivele acestora să crească la 3.000 de militari). Din 2005 numărul ambasadelor Turciei în Africa a crescut de la 12 la 38 în prezent.

La 24 decembrie 2017 președintele Erdogan a semnat un decret prin care întregul proces de înzestrare a armatei trece sub autoritatea sa directă.

Oare evoluțiile din domeniul economic vor contribui la realizarea visului otoman? Acestea însă nu depind exclusiv de președintele Erdogan.

Actualitatea geostrategică mondială

2018: Cine vor fii "Noii Protectori"?

Cristian UNTEANU

În opinia mea, aceasta va fi marea temă a jocurilor geopolitice din 2018. Tendința a început anul acesta, iar acum lucrurile par să iasă din zona confruntării subterane în cea cea deschisă, aducând noi incertitudini și tensionând relațiile internaționale.

Asta odată cu apariția a din ce în ce mai multe state cu probleme îndestul de grave încât să poată intra în definiția clasică de failed states sau fiind încă failing states, dar cu evoluții interne imprevizibile și rapide care le apropie de situația falimentului. Totul în paralel cu reînvierea ambițiilor neo-imperiale ale unor foste mari puteri, acum în căutarea gloriei pierdute, perspectivă în care încearcă - și uneori reușesc - să-și creeze (sau recreeze, cum doriți) piețe clientelare proprii, adesea repetare geografică a vechilor piețe de influență directă din timpuri mai vechi.

Deoarece este destul de greu de crezut că va putea urma o nouă epocă a aventurilor coloniale, revine în atenție principiul aproape uitat al „protectoratelor”, desigur reformulat în limbajul corectitudinii politice al sec. XXI, dar acoperind în fapt aceeași *realitate proprii unui timp de mare criză*.

„Protectoratul este un regim care rezultă din înțelegerea dintre două state care se caracterizează în general printr-o repartitie inegală a competențelor respective. Este posibil să distingem între mai multe tipuri de protectorat: protectoratul drepturilor omului și protectoratele coloniale. În primul caz, două state aparținând aceleiași civilizații dintre care unul este mare și puternic, iar celălalt prezintă o populație redusă, pot ajunge la un acord prin care cel de-al doilea stat se poate pune sub protectoratul celuilalt. În ce privește protectoratul colonial, se deosebește de statutul colonial în măsura în care teritoriul colonial este supus regimului administrației directe din partea metropolei, în timp ce teritoriul sub

protectorat păstrează o anumită formă de autonomie, cel puțin pe plan intern. Este vorba despre o nouă formă de dominație care, chiar dacă păstrează structura guvernării și administrației locale, permite unei puteri externe să exerseze anumite atribute coloniale de putere și control. Pe plan internațional, Statul Protector să asigure reprezentarea diplomatică și protecția cetățenilor protectoratului, Statul Protector asumă de unul singur responsabilitățile internaționale” (sursa UNIVERSALIS).

Mult mai comodă și convenabilă datorită supleții inerente, formula protectoratului este interesantă deoarece, pentru Statul Protector, nu presupune niciuna dintre obligațiile care decurgeau din statutul colonial (asigurarea administrației, construcția de infrastructuri strategice, prezența de trupe - poliție și armată - și asigurarea de ajutor în caz de catastrofe naturale etc.) dar poate adăuga, fără mari costuri, un nou „teren de vânătoare”, în orice caz extinderea spațiului de influență directă.

Numai că aplicarea ca atare a unui asemenea raționament în condițiile actuale s-a dovedit a fi imposibil, vezi, spre exemplu, proiectul Peters al „Marelui Orient Apropiat” sperat de americani. Asta pur și simplu deoarece puterea militară, oricât ar fi fost ea de covârșitoare în raport cu cele dintr-o regiune sau alta, nu mai poate fi singurul criteriu de joc. Drept care, în acest moment, **visele neo-imperiale au primit o nouă formulare, mult mai interesantă: după foarte mult timp în istorie, fiecare dintre cei care se doresc a fi Noii Protectori au lansat un apel de coagulare generat (sau motivat) de apartenența confesională.**

Avem acum, din ce în ce mai vizibilă și precis formulată, o renaștere a visului neo-imperial rus bazat pe apelul de reunire a popoarelor componente ale spațiului ortodoxiei. Și, mai departe, a

formării unei imagini a Rusiei de salvatoare și, de ce nu, de protectoare naturală a tuturor creștinilor aflați în primejdie și amenințați în mod direct, mai ales în zona Orientului Apropiat și Mijlociu. Realitatea care aduce Kremlinul pe un curs direct de coliziune cu Islamul? Deloc, deoarece - și aici este noutatea excepțional de importantă al jocului demarat anul trecut - Putin și Erdogan propun o formulă de cooperare mai mult decât intensivă, respectiv între lumea celor două stindarde, ortodox și musulman.

Turcia are propriul său vis neo-imperial, asta este deja limpede, dar încearcă și ea să nu-l mai formuleze ca odinioară prin forța armelor, ci prin enunțul aceluiași tip de apel la unitate. Vorbind pentru întregul lumii musulmană, auto-propunându-se ca lider musulman reprezentativ, Protector al cauzei palestiniene și din ce în ce mai tare exponent radical al sentimentelor foarte vechi anti-sioniste și anti-americane din zonă, profitând la maximum de contextul creat de criza provocată de declarația lui Trump privind mutarea ambasadei SUA la Ierusalim. Rusia și Turcia au mai reușit un joc interesant și cu dezvoltări imprevizibile pentru viitor, adăugând alianța sui-generis cu Iranul pentru rezolvarea problemei siriene, ceea ce a creat deja un nou și amplu pol de putere în Orientul Apropiat care, la limită, ar aduce speranța unei posibile rezolvări (sau măcar a unui armistițiu de lungă durată) în războiul inter-confesional tradițional între suniți și šiiti, acum uniți pe tema palestiniană și luptei împotriva organizațiilor teroriste. Desenând, chiar dacă foarte greu și fără foarte multe garanții extrem de clare, cadrul foarte larg în care această discuție despre Noii Protectori ar putea să implice și alte țări din Organizația de Cooperare de la Shanghai. Aducând deci în acest joc de reîmpărțire a sferelor de influență în primul rând China, apoi India, Pakistan dar și statele pe care fiecare le controlează deja în Africa.

De ce acum? Pentru că toți vor să profite (inclusiv Uniunea Europeană) de vidul de putere lăsat de Marele Protector de până acum, odată cu re-

tragerea SUA din spațiul Asiei de sud-est, de relația din ce în ce mai antagonică a americanilor cu principalele state occidentale din UE, cearta care se amplifică cu China, de ostilizarea vizibilă și fără precedent a lumii musulmane față de politicile Washingtonului și de reapariția unui climat de Război Rece în relația SUA-Rusia.

Cu ce șanse de reușită? Depinde de mulți factori. Și cel mai important se va dovedi, în 2018, capacitatea SUA de a formula noi oferte interesante și cu efect imediat față de partenerii săi tradiționali, față de statele europene care-și construiesc acum în ritm accelerat noul lor proiect coeziv, față de parteneri ai lumii islamici precum Egiptul sau statele din Golf, eventual (dacă se mai poate) față de Pakistan, India și China. Mai trebuie să vedem cât de cu adevărat coeziv va fi, pe plan practic, sentimentul unor țări la apartenența la spațiul ortodox și, respectiv, la cel islamic, făcându-le să admită progresiv o relație de subordonare față de eventualii Noi Protectori.

Fie că ne pregătim sau nu pentru asta, fie că ne interesează sau nu, suntem deja implicați în acest joc global. Reașezarea de aliniamente de luptă este în curs de desfășurare, odată cu noile alianțe și redefinirea spațiilor de influență.

Articol publicat inițial de Adevărul, www.addevarul.ro și republicat cu amabilul accept al autorului.

Să punem capăt farsei leadership-ului UE

Giles MERRITT

Încă de la finalul conducerii lui Jacques Delors, euro-

penii au deplâns lipsa leadership-ului UE. Ne îndreptăm către o perioadă tenebroasă din care se vor afirma următorii leaderi, dar este încă timp să facem întreg procesul transparent și respectabil. Tot ce este necesar este curaj politic.

Prima piesă din dominoul leadership-ului UE a căzut, prin apropiata numire a Ministrului de Finanțe portughez Mario Centeno ca și Președinte al grupului european. Urmează acum un joc confuz și obscur de șah tridimensional în care naționalitatea, sexul și afilierea politică sunt mult mai importante decât talentul sau carisma.

Politicienii de vârf ai UE sunt adesea blamați pe drept pentru popularitatea în scădere a UE. În cazul în care Comisarii europeni ar fi mai calitativi, UE ar avea cu siguranță mai mult prestigiu și mai multă autoritate. Aserțiunea este valabilă mai ales în cazul Președintelui Comisiei Europene.

Nu trebuie să faci parte dintr-o clasă închisă ca să știi că președinții Comisiei sunt aleși pe baza a trei criterii – unul puternic negat, iar celelalte două arhi-cunoscute. Criteriul nerecunoscut este că nu se califică cei care fac valuri; multe guverne ale UE își amintesc cât de dificil le-a fost cu acțiunile lui Delors care vizau integrarea aprofundată.

Sistemul spitzenkandidaten nu se adresează principalei probleme a UE – aceea a identificării de persoane capabile să câștige simpatia publică.

După Delors, candidații trebuiau să fi fost premieri. Acum acest criteriu este depășit, datorită celui de-al treilea criteriu adăugat în anul 2013, când Parlamentul European a impus procedura spitzenkandidaten – a candidaților de top. Candidații la președinția Comisiei trebuie să aibă sprijinul MPE din propria lor familie parlamentară, iar candidatul câștigător este deci cel al că-

rui grupare câștigă cel mai mare număr de locuri la alegerile europene. În așa fel a câștigat Jean-Claude Juncker ca și candidat al Partidului Popular European de centru-dreapta.

Membrii Parlamentului European din întreg spectrul politic care au adus această inovație au afirmat cu convingere că ea a adus o mult-așteptată dimensiune democratică la ceea ce fusese un exercițiu inter-guvernamental de comerț. Dar sistemul candidaților de top nu are în vedere principala problemă a UE – aceea a identificării de leaderi capabili de a atrage aprecierea și sprijinul public.

Dimpotrivă, el blochează candidații care sunt capabili să facă acest lucru. Gândindu-ne la anul 2019, deși este destul de devreme, pot apărea multe figuri absconse din rândul politicianilor naționaliști, care sunt atât de inactivi încât par neexistenți. Acest lucru lasă locul la patru potențiali candidați din însăși UE, dintre care toți așteaptă să fie scoși în afară din cauza cerințelor actualului sistem.

Unii dintre ei bifează criteriul de premier, alții criteriul de sex. Într-o oarecare măsură toți se bucură de aprecierea publică, dar nu au carismă. Ceea ce vor trebui să aibă toți este dorința de a reda elanul UE, făcând abstracție atunci când este necesar de guvernele care obstrucționează UE.

Margrethe Vestager din Danemarca beneficiază în mod constant de sprijinul Președintelui francez Emmanuel Macron, iar în rolul său actual de „observator” al competiției politice, este în mare măsură „prietena oamenilor”. Michel Barnier și-a crescut profilul și a câștigat respect pentru modul în care a gestionat spinoasa problemă a negocierilor pentru Brexit. Primul Vice-Președinte al Comisiei, Frans Timmerman este un poliglot olandez ale cărui abilități de luptător sunt inestimabile, și mai este și unul dintre apropiații lui Juncker, competentul fost premier finlandez Jyrki Katainen.

Nici unul dintre ei nu are nici o șansă în cazul în care nu se modifică regulile. Toți provin din partide politice aflate în regres electoral și probabil ar pierde în prima etapă a alegerii candidaților de top. În cazul lui Barnier, deși este membru al Parlamentului European, ar avea nevoie de sprijinul lui Macron, iar partidul de centru al președintelui „La Republique en Marche!” este în prezent în afara unui angajament cu Parlamentul European.

Nu trebuie să faci parte dintr-o clasă închisă ca să știi că președinții Comisiei sunt aleși pe baza a trei criterii.

Alegerea conducerii UE este o poveste care are de-a face cu politica mărunță și foarte puțin de-a face cu selectarea persoanei care este cea mai potrivită pentru această funcție. Guvernele europene trebuie să fie convinse să regândească acest proces în orizontul de timp 2019. Două reforme cheie sunt vitale.

Prima este ca toți candidații la funcții de top în UE să publice un pliant personal care să includă obiectivele și programul de lucru pe care și-l propun. În politica națională, nimeni nu s-ar gândi să candideze în lipsa acestui document. Același lucru ar trebui să fie valabil și pentru Comisarii individuali o dată ce au fost nominalizați de guvernul lor. Aceștia ar trebui să concureze în funcție de propunerile pe care le-au inclus în portofoliile lor, și nu de preferințele noului Președinte al Comisiei.

Cea de-a doua mare reformă care este de mult pusă pe tapet – votul universal pentru Președintele Comisiei ca și parte a alegerilor pentru Parlamentul European. Pe cât de incomod și complicat ar fi, forțând partidele politice din fiecare grupare parlamentară să desfășoare o campanie electorală la firul ierbii în numele candidatului lor de top, s-ar adresa gloatei „fără chip și de neales” care pune probleme UE.

Articol publicat inițial de Prietenii Europei www.friendsofeurope.org și republicat prin amabilitatea autorului.

Din nou despre dictatură: democrația este într-adevăr cea mai rea formă de guvernare

Endy BAYUNI*

„Democrația este atât procedură, cât și conținut. Ea este un contract social re-luat și recalibrat periodic care leagă toate segmentele

societății pe orizontală și pe verticală. Deși este adesea înceată, incomodă și necesită mult timp, este în continuare o modalitate cuprinzătoare, corectă și sustenabilă de a construi pe trecut, de a trăi prezentul și de a urma viitorul unei națiuni”. Plecând de la cuvintele profesorului Anis H. Bajrektarevic despre ceea ce unește, iată o perspectivă recentă asupra uneia dintre cele mai mari democrații ale lumii – aceea a Republicii Indonezia.

Defunctul Soeharto a devenit imaginea leadershipului în timp ce națiunea este în căutarea unui președinte care poate cu adevărat să facă lucruri bune.

Imaginile cu președintele zâmbind, conducător al Indoneziei între 1966 și 1998, sunt peste tot, însoțite de cuvintele “*piye kabare, isih penak jamanku, tho?*” (Ce mai faceți, era mai bine pe vremea mea, nu-i așa?), amintind faptul că pentru unii viața a fost mai bună atunci. Posterele cu Soeharto și cuvintele lui au devenit virale de la alegerile din 2014 și sunt încă în actualitate.

Soeharto a fost un dictator, nu există nici un dubiu, deși sprijinatorii săi susțin că a fost un om nobil. Dar ceea ce transmite posterul este ideea că Indonezia a avut un leader care a făcut bine, lucruri pe care, susțin adepții lui Soeharto, nu a fost egalat de nici unul dintre cei care i-au urmat.

Soeharto, care a condus cu o mână de fier, a instaurat justiția, securitatea și binele, dar este discutabil dacă urmașii acestuia au făcut sau nu lucruri mai bune. Conducând țara pentru 32 de ani, trebuia să fi realizat ceva, în timp ce urmașii

* Editor-șef la The Jakarta Post a participat la Forumul Societatea Civilă și Media din Bali, organizat de către Institutul pentru Pace și Democrație și Consiliul Presei în perioada 5-6 decembrie.

acestui au trecut prin alegeri democratice periodice și au fost limitați de nu mai mult de două mandate de cinci ani.

Întrebarea și mai importantă, care a fost discutată și la Forumul de Societate Civilă și Media din Bali, este dacă democrația poate să livreze justiție, securitate și bine pentru toți cetățenii.

Indonezia, care este o democrație de aproape 20 de ani, deși se confruntă în continuare cu dificultăți, este un bun caz de studiu pentru a răspunde la această întrebare, printr-o comparație a măsurii în care cele două sisteme politice aduc prosperitate cetățenilor.

Istoricul Indoneziei din 1998 nu a fost unul rău, poate doar doar subapreciat.

Economia s-a îmbunătățit în mod semnificativ din punctul de vedere al PIB-ului și al creșterii pe cap de locuitor, iar guvernul oferă astăzi multe servicii, precum asistență medicală gratuită, educație obligatorie gratuită de 12 ani și asistență financiară pentru cei săraci. Indonezia este în prezent a șaisprezecea cea mai mare economie a lumii și mulți consideră că va ajunge în top 10 până în anul 2025 și în top 5 până în anul 2040.

Avem o clasă de mijloc în creștere, reflectată de numărul de telefoane mobile, mașini și motociclete și de apetitul pentru vacanțe atât în țară, cât și peste hotare.

Există libertate sub toate formele, un element care deosebește prezentul de era lui Soeharto. În aceste condiții, de ce simt unii cetățeni că le lipsește Soeharto?

Poate că nu le lipsește cu adevărat, dar le lipsește siguranța, rapiditatea cu care erau luate decizii și securitatea pe care o asigura acesta. Le lipsește eficiența și eficacitatea pe care o oferă un regim autoritar.

Democrația, din păcate, este orice altceva.

Deciziile sunt luate prin intermediul unui proces complex și guvernele se află adesea în stagnare. Fiecare decizie majoră trebuie să treacă prin procesul democratic, adică prin dezbateri publice gălăgioase și prin deliberări fără sfârșit ale legislatorilor.

Avem de asemenea legislatori care înțeleg lucrurile, dar nu sunt eficienți în emiterea de legi care să reflecte aspirațiile oamenilor. În multe privințe, regimul lui Soeharto a produs legi mai bune deoarece nu au trebuit să treacă prin extensele dezbateri prin care trebuie să treacă în prezent.

Din punct de vedere al securității, Indonezia se confruntă cu provocarea de a asigura protecția oamenilor care sunt atacați sau persecutați pe motive rasiale, religioase, de orientare sexuală sau ideologică.

Atacurile asupra științelor, adepții Ahmadiyya, închiderea forțată a locurilor de cult, recente atacuri asupra oamenilor datorită ideologiilor lor de stânga și revenirea la sentimentele anti-chinezești reflectă libertatea despre care vorbim, iar protecția acestei libertăți nu este furnizată tuturor.

Soeharto nu ar fi îngăduit aceste lucruri, dar nu ar fi îngăduit multe alte lucruri, inclusiv disensiunile și diferențele de opinii.

Populismul, premegătorul democrației și una dintre modurile care ajută alegerile, înseamnă că leaderii vorbesc doar despre lucrurile populare și evită problemele fundamentale.

Este posibil ca aceste aspecte legate de democrație în Indonezia să fi reînviat amintirea „zilelor bune” cu Soeharto (lăsând la o parte aspectele grave ale regimului său), dar ele nu trebuie să fie utilizate ca pretext pentru revenirea la autoritarism.

Democrația în Indonezia este încă în devoltare. Jucăm acest joc de doar 20 de ani și încă nu a fur-

nizat justiție, securitate și bunăstare pentru toată lumea.

Democrația, se spune, este cea mai rea formă de guvernământ, în afara tuturor celorlalte. Alternativa, un regim autoritar, poate fi rapid și eficient. Dar dacă autoritarismul înseamnă pierderea libertății, absența echilibrului și corupție endemică, atunci preferăm democrația la orice moment.

Trebuie doar să facem mai multe eforturi prin intermediul procesului democratic pentru a soluționa aceste probleme. Trebuie să avem încredere în democrație.

Va ajunge Donbasul să vadă forțele ONU de menținere a păcii?

Andrey KORTUNOV

Totul a început în urmă cu exact trei luni de zile, în orașul Xiamen din China. În timpul unei conferințe de presă organizată la finalul summitului BRICS, Președintele Federației Ruse Vladimir Putin a propus utilizarea

forțelor internaționale de menținere a păcii de sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite în zona de est a Ucrainei. Ideea nu este deloc una nouă: ea a fost discutată într-o mare varietate de formate, încă din primele luni de confruntare militară din Donbas. Cu toate acestea, acesta a fost primul moment în care Rusia a propus această inițiativă de menținere a păcii la cel mai înalt nivel. Președintele Federației Ruse a propus un mandat destul de limitat pentru posibilele forțe de menținere a păcii, dar inițiativa acestuia a luat prin surprindere toate părțile implicate în conflict.¹

Era de așteptat. Cu puțin înainte de declarația lui Putin, reprezentanții oficiali ai Rusiei au respins complet ideea implicării forțelor internaționale de menținere a păcii în conflictul ucrainean. Motivația comună a Moscovei a fost citarea Acordurilor de la Minsk, care nu prevăd o asemenea posibilitate. Apelurile intermitente ale Kievului de implicare a Națiunilor Unite sau a Uniunii Europene în procesul de soluționare a conflictului au indicat în mod direct dorința autorităților ucrainene de a scăpa de orice responsabilitate în implementarea acestor acorduri.

Propunerea Președintelui Federației Ruse a dat naștere la numeroase suspiciuni în legătură cu posibilele motivații și intenții ale Kremlinului.² A fost declarația lui Putin un simplu șiretlic tactic menit să pună Kievul la colț? Sau poziția Rusiei cu privire la Ucraina s-a schimbat în mod dramatic? Ar trebui să considerăm parametri unei asemenea misiuni ONU de menținere a păcii drept o nouă linie roșie stabilită de Moscova? Sau reprezintă material pentru negocierile viitoare? În sfârșit, către cine sunt adresate în principiu propunerile Moscovei: către conducerea ucraineană? Către participanții formatului Normandia? Sau către Administrația Donald Trump?

Chiar și acum, la trei luni distanță, se dezbate în-

1. „În primul rând, consider că prezența forțelor ONU de menținere a păcii, sau pot să spun, a acelor care vor asigura securitatea misiunii OSCE, este una potrivită. Nu văd nici o problemă aici, dimpotrivă, consider că ea ar ajuta la soluționarea situației din sud-estul Ucrainei. Desigur, vorbim exclusiv despre asigurarea securității ofițerilor OSCE. În al doilea rând, aceste forțe trebuie să fie staționate exclusiv de-a lungul liniei de demarcare și nu altundeva. În al treilea rând, decizia se va lua doar după ce părțile s-au dezangajat și și-au retras echipamentele grele. Nici o decizie nu se poate lua fără contact direct cu liderii republicilor populare auto-proclamate Donețk și Luhansk”. (<http://kremlin.ru/events/president/news/55535>).

2. Primul răspuns oficial detaliat al Ucrainei către Putin a fost inclus în discursul lui Petro Poroșenko din cadrul Consiliului de Securitate al ONU din data de 20 septembrie 2017, propunându-se o operațiune cuprinzătoare de menținere a păcii pe întreg teritoriul RPD/RPL, inclusiv de-a lungul graniței ucraino-ruse, care nu este în prezent controlată de către Kiev (<https://www.unian.net/politics/2145861-poroshenko-obratilsya-k-sovbezu-onn-o-razvertyivanii-mirotvortsev-na-donbasse-video.html>).

că posibilele răspunsuri. Cu atât mai mult cu cât discuțiile publice despre posibilele moduri de soluționare a conflictului sunt extrem de emoționale și nu neapărat constructive. Observatorii străini care nu sunt la curent cu multiplele consultări informale știu foarte puține lucruri despre ele. Dar, declarațiile, comentariile și interviurile cu principalii actori implicați, aflate la dispoziție, ne oferă o idee generală despre dezacordurile care până în prezent au stat în calea implementării discuțiilor de menținere a păcii, precum și despre ceea ce toți participanții ar trebui să facă pentru a depăși dezacordurile dintre ei.

Dorește Rusia (și Ucraina) război?

Următoarele argumente se bazează pe ideea că atât Kievul cât și Moscova doresc să identifice o soluție politică la problema Donbasului. Orice soluție politică ar însemna că părțile sunt dispuse la compromis. Dacă cel puțin una dintre părți nu are dorința și disponibilitatea cerută și preferă o soluționare violentă în schimb, una care să ducă la capitularea necondiționată a oponentului, atunci ar fi lipsit de sens să vorbim despre posibilitatea unei misiuni de menținere a păcii. În cel mai bun caz, am putea observa anumite acorduri tactice, stabilite pentru a câștiga timp, pentru a se regrupa, pentru a acumula resurse și a relua presiunile politice (dacă nu și pe cele militare) asupra inamicului la momentul potrivit. O altă posibilitate este că declarațiile făcute de către părți, cum că o soluție politică este singura soluție viabilă, nu ar fi nimic altceva decât o propagandă. Presupunerea că părțile sunt deschise către compromis politic poate fi desigur criticată, dar dacă nu permitem această posibilitate, am putea pune capăt acestei discuții în acest moment și în acest loc.

Alte suspiciuni sunt că Kievul nu este pregătit acum să renunțe la Donbas, iar Moscova nu dorește să absoarbă RPD și RPL și să le asigure statutul de „state nerecunoscute”. Așa cum se știe, mulți cetățeni ruși pun la îndoială validitatea primei soluții, iar alții pun la îndoială legitimitatea celei de-a doua variante. Cu siguranță, poate doar liderii celor două state cunosc planurile care se discută în guvernul rus și în cel ucrainean.

Cu toate acestea, declarațiile oficiale ale ambelor părți ne permit să considerăm ipotezele emise mai sus ca fiind justificate și drepte.

Cea de-a treia ipoteză importantă este că cei patru ani de conflict au învățat Moscova și Kievul să evalueze actuala situație și percepția pe care o are despre partea adeversă într-un mod foarte realist. În anul 2014, unii cetățeni din Rusia considerau că Ucraina se poate dezintegra în orice moment, că dificultățile economice în creștere ar submina fundația socio-politică a naționalismului ucrainean și ca Vestul nu ar putea sau nu ar dori să păstreze regimul de la Kiev la suprafață. Acum, la finalul anului 2017, nici o persoană inteligentă nu poate să mai susțină o astfel de idee. Pe de altă parte, o idee răspândită în Ucraina este că economia rusă se va prăbuși rapid sub greutatea sancțiunilor occidentale, că sprijinul politic al lui Putin se va dărâma și că în curând Rusia se va confrunta cu un nou 1991. În prezent, un astfel de scenariu pare a fi luat dintr-un univers paralel, neavând nimic de-a face cu actuala stare de fapte din Rusia.

Uitându-ne în urmă, trebuie să admitem că atât Moscova, cât și Kievul (sau mai degrabă, cetățenii ruși și ucraineni) au dat dovadă de constanță, rezistență și flexibilitate. Acest lucru a surprins mulți observatori străini. Poate fi numită nădejde sau încăpățânare, sau poate fi pusă pe seama agresivei propagande guvernamentale. Lucrurile rămân însă neschimbate: cetățenii ucraineni și cei ruși, cu excepția unor dizidenți, sunt pregătiți să îndure costurile cauzate de conflictul din Donbas.

Aceasta înseamnă că speranțele anterioare ale Kievului și ale Moscovei de soluționare a situației în timp scurt, că timpul era „de partea lor” și că victoria este garantată deoarece cauza este una dreaptă, nu au avut nici o șansă în nici una dintre părțile aflate în conflict. Nici una dintre părți nu va obține o victorie decisivă în viitorul imediat sau pe termen scurt. O criză amânată va însemna acumularea de probleme pe termen lung atât pentru Ucraina, cât și pentru Rusia. În acest conflict, timpul lucrează împotriva Kievului și a Moscovei, chiar dacă oamenii din ambele state s-au adaptat oarecum la viața într-o formă ca-

re părea complet de neconceput în urmă cu doar patru ani.

De ce se teme Kievul și Occidentul?

În cele trei luni care au trecut de când Putin a făcut anunțul s-au făcut nenumărate comentarii, critici și contra-propuneri din partea conducerii ucrainene, a experților și a analiștilor. Ideea forțelor de menținere a păcii a determinat o reacție la fel de vie și în Occident. O parte a reacțiilor au fost lipsite de o anumită coerență și consistență, dar răspunsul în sine ne permite să stabilim câteva concluzii în legătură cu nemulțumirile Kievului și ale partenerilor occidentali vis-a-vis de propunerea rusă.

Donbasul ca și conflict înghețat. În primul rând, dispunerea forțelor de menținere a păcii exclusiv de-a lungul liniei de demarcație dintre părțile aflate în conflict ar putea transforma Donbasul într-un alt „conflict înghețat”.³ Acest tip de dispunere ar însemna recunoașterea statutului, ceea ce, așa cum este ilustrat și în cazul altor conflicte înghețate, inclusiv din fosta URSS, ar ajunge adesea în mâinile separatiștilor. Kievul citează Transnistria și Abhazia ca și exemple, unde delimitarea părților nu a ajutat la soluționarea respectivelor conflicte, ci a consolidat și accelerat procesele centrifuge. Acest lucru înseamnă că „linia de diviziune” ar putea pune capăt posibilității ca Donbasul să fie ulterior integrat în viața politică, economică și socială a Ucrainei.

Legitimizarea prezenței militare ruse. Kievul consideră că în cazul în care în contingentul de menținere a păcii ar fi incluse și forțe ruse (o chestiune asupra căreia autoritățile din RPD și RPL insistă), Moscova își va putea asigura o prezență militară legitimată în estul Ucrainei, sub egida Organizației Națiunilor Unite. În plus,

forțele ruse de menținere a păcii nu pot fi forțe neutre din punct de vedere politic, având în vedere actualele relații dintre Moscova și Kiev. De fapt, în mod tradițional, misiunile de menținere a păcii exclud posibilitatea participării statelor care se află la granița zonelor în care sunt desfășurate forțe de menținere a păcii.

Recunoașterea autorităților RPD și RPL.

Pe durata conflictului din estul Ucrainei, Kievul a demonstrat un permanent refuz de a avea de-a face cu conducerea nerecunoscutelor republici RPD și RPL ca și a doua parte la negocierile de menținere a păcii, un aspect asupra caruia Rusia a insistat constant în propunerile sale. Ucraina consideră că orice interacțiune directă cu actuala conducere a Donbasului cu privire la chestiuni de menținere a păcii ar însemna efectiv recunoașterea acelei conduceri ca și reprezentanți legitimi ai cetățenilor din RPD și RPL. Acest lucru este de neconceput din punct de vedere politic pentru Kiev. Bunăoară, Kievul consideră că orice negocieri de pace ar trebui să se desfășoare exclusiv cu Moscova și că este datoria Moscovei să se asigure că „marionetele” sale implementează acordurile stabilite.

Reducerea presiunilor occidentale asupra Rusiei. Decizia de a lansa o operațiune de menținere a păcii în estul Ucrainei, în orice format, ar putea duce la activarea forțelor din Occident care au susținut permanent reluarea cooperării cu Moscova, inclusiv ridicarea sau reducerea sancțiunilor aplicate Rusiei. Un astfel de scenariu îngrijorează pe drept actuala conducere a Ucrainei. În opinia Kievului, însuși faptul că Rusia a venit cu propunerea de a desfășura forțe de menținere a păcii indică faptul că sancțiunile occidentale nu au efectul scontat. Prin urmare, pentru a se înregistra progrese în vederea so-

3. Putem cita, de exemplu, următoarea declarație a Ministrului ucrainean de Externe Pavlo Klimkin: „Nu avem nevoie de un conflict înghețat aici, pur și simplu deoarece Rusia are nevoie de el prin definiție. Întreaga logică a acțiunilor Rusiei se rezumă la încercarea de a ne influența și de a ne destabiliza prin intermediul Donbasului ocupat, prin intermediul coloniei rusești din Donbas. De aceea, chiar și această propunere schizofrenică a Rusiei de a proteja OSCE prin intermediul forțelor de menținere a păcii (a se citi: să ofere protecție de Rusia însăși, pentru că nimeni nu îi poate influența acolo) contribuie de asemenea la înghețarea conflictului. Același lucru poate fi spus și despre poziționarea forțelor de menținere a păcii de-a lungul liniei de contact, care nu înseamnă nimic altceva decât crearea unei noi frontiere”. (<https://www.ukrinform.ru/rubric-politics/2312434-klimkin-nazvav-rosijsku-rezoluciu-po-mirotvorcam-sizofrenicnou.html>).

luționării conflictului, trebuie menținute și poate chiar intensificate presiunile asupra Moscovei.

De ce se teme Moscova și RPD/RPL?

Ultimele trei luni au demonstrat lipsa de voință a Rusiei de a face orice concesii fundamentale Kievului și partenerilor săi occidentali. Moscova se opune versiunii ucrainene de misiune internațională de menținere a păcii (prin extinderea zonei vizate la toată RPD și RPL și la granița de stat cu Rusia; refuzului Kievului de a negocia cu conducerea de la Donbas; respingerea ideii implicării directe a Rusiei în operațiunile de menținere a păcii etc).⁴ Obiecțiile Kremlinului au devenit și mai ferme atunci când au fost transmise prin intermediul liderilor republicilor nerecunoscute Donețk și Luhansk.

Scenariul masacrului în Donbas. În centrul obiecțiilor Rusiei se află suspiciunea că un contingent internațional de menținere a păcii nu va fi în măsură să ofere suficientă securitate populației din Donbas, mai ales având în vedere extinsele sentimente radical naționaliste și sentimentale din societate ucraineană.⁵ Moscova arată că conducerea ucraineană este incapabilă să controleze numeroasele grupuri armate autonome și mișcări politice radicale paramilitare care ar putea teroriza teritoriile RPD/RPL, să îi amenințe pe oponenții politici și să contribuie la răspândirea crimei în regiune. Acest lucru ar putea fi urmat de noi valuri de refugiați din Donbas către Rusia.

Forțele de menținere a păcii ca și pretext pentru revizuirea acordurilor de la Minsk.

Versiunea ucraineană a unei posibile operațiuni de menținere a păcii ridică o serie de întrebări Moscovei în legătură cu viitorul acordurilor de la Minsk. Rusia suspectează Kievul de încercarea de a utiliza noul plan de soluționare ca și pretext pentru revizuirea acordurilor de la Minsk sau chiar de abandonare a lor în întregime, îndeosebi a stipulărilor care privesc reforma politică.⁶ În plus, în cazul în care se va implementa versiunea ucraineană, Moscova și-ar pierde toată influența asupra situației, devenind un martor extern la naționaliștii ucraineni angajați în operațiunile de „curățare” din Donbas. Cât privește Moscova, angajamentul statelor occidentale pentru acordurile de la Minsk nu reprezintă o garanție suficientă că acordurile vor fi respectate de către Kiev.⁷

Flexibilitatea Moscovei ar duce la presiuni mai mari asupra Rusiei.

În timp ce guvernul ucrainean se teme de erodarea consensului anti-rus al Occidentului și de diminuarea presiunilor asupra Moscovei, guvernul rus are motive de a crede că în cazul în care Moscova ar face orice concesii semnificative cu privire la pacea din Donbas, Kievul și Occidentul (cel puțin Statele Unite ale Americii) ar considera acest lucru un semn de slăbiciune din partea Rusiei și ar putea încerca să aplice presiuni mai mari asupra Moscovei.⁸ Dacă Rusia decide să renunțe la Donbas, Crimeea ar putea deveni următoarea țintă a Occidentului.

4. După întâlnirea cu Trimisul Special al SUA pentru Ucraina Kurt Volker de la Belgrad din data de 13 noiembrie 2017, Președintele rus al Alde Vladislav Surkov a afirmat că din cele 29 de propuneri făcute de Statele Unite, Rusia a fost de acord doar cu trei, cele care în general reitau respectarea acordurilor de la Minsk (https://www.gazeta.ru/politics/2017/11/14_a_10985108.shtml).

5. Așa cum Putin a afirmat în cadrul Conferinței Clubului Valdai din luna octombrie „Închiderea graniței între Rusia și republicile nerecunoscute va duce la o situație similară cu Srebrenica. Va fi un masacru acolo. Noi nu putem să permitem acest lucru și nu îl vom face niciodată”. (<http://kremlin.ru/events/president/news/55882>).

6. Există temei pentru astfel de preocupări. Gândiți-vă, de exemplu, la recente declarații făcute de Ministrul de Interne Arsen Avakov (<https://rian.com.ua/politics/20171128/1029853624.html>).

7. Moscova se referă îndeosebi la evenimentele care au avut loc la Kiev în data de 21 februarie 2014, când mai mulți oficiali europeni au facilitat un acord între Președintele Victor Ianukovici și opoziția politică din Ucraina într-o perioadă de tranziție care a fost ulterior întreruptă de către opoziție cu „complicitatea” Occidentului. (<http://www.kremlin.ru/events/president/news/55882>).

8. Atunci când Jon Huntsman Jr., noul Ambasador al Statelor Unite în Rusia, a condiționat ridicarea sancțiunilor SUA de progresul obținut în Donbas (<https://topspb.tv/programs/stories/466132/>), reacția generală a politicienilor ruși și a experților a fost una extrem de sceptică. Marea majoritate a comentatorilor considerau că sancțiunile sunt aproape permanente, și că orice ar face Moscova, decizia luată de Congresul SUA este una ireversibilă, indiferent de dorințele Administrației Trump.

Moment nepotrivit pentru concesii. Din punctul nostru de vedere, Moscova nu consideră că cele mai recente propuneri ale Kievului, care au fost sprijinite de către Occident, reprezintă un compromis. Dacă Rusia acceptă aceste propuneri, ar fi dificil să le prezinte ca și o altă victorie politică externă (nici măcar o victorie formală) a Kremlinului în fața publicului din țară și din afara țării. Campania prezidențială va începe în curând în Rusia, iar Kremlinul poate folosi victoriile de politică externă din ultimii ani pentru a-și spori șansele de câștig. Ceea ce înseamnă că orice „retragere” pe frontul ucrainean ar avea loc la un moment nepotrivit în cel mai bun caz. Acțiunea ar fi acompaniată de riscuri politice inutile. Pe de altă parte, Kremlinul atrage atenția asupra multor incertitudini care persistă în Occident, inclusiv criza politică din Statele Unite și incapacitatea Cancelarului german Angela Merkel de a forma o coaliție de guvernământ. Din perspectiva Moscovei, ar fi de preferat amânarea discuțiilor serioase cu privire la problema ucraineană până vara sau toamna viitoare.

Unde se poate găsi compromisul? Ca și caracteristică a oricărei crize internaționale complexe și multi-fațetate, situația din estul Ucrainei reprezintă un amestec de factori subiectivi și obiectivi, circumstanțe externe și interne, ambiții personale și trenduri sociale pe termen lung, interese specifice ale grupurilor politice individuale de interese și greșeli banale cauzate de incompetența sau necunoștința în cauză a părților. De aceea, soluțiile la această problemă – la plural, deoarece nu există o soluție unică – ar trebui identificate la diferite niveluri și pe planuri diferite. Mai jos sunt prezentate cele mai esențiale ingrediente necesare pentru o misiune de menținere a păcii în estul Ucrainei.

Acordul cu privire la prioritățile actuale. Deși diferitele sarcini ale misiunii de menținere a păcii sunt de foarte mare importanță, cel mai urgent și important obiectiv este încheierea violenței, a pierderii de vieți și asigurarea implementării primelor trei condiții ale acordurilor de la Minsk (un acord bilateral de încetare a focului,

retragerea armamentului greu și implementarea activităților de monitorizare). Acest obiectiv ar trebui să aibă în vedere prioritățile cu privire la teritoriul în care forțele de menținere a păcii sunt inițial desfășurate (linia de demarcare) și la mandatul inițial al acestor forțe (împiedicând posibilele încălcări ale acordului de încetare a focului, indiferent de care dintre părți nu respectă acordul). Pentru Rusia ar fi bine dacă s-ar lua în calcul extinderea mandatului propus inițial pentru a include nu doar protecția observatorilor Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), ci și asigurarea unui acord stabil. Acest mandat trebuie să includă dimensiunea forțelor, armamentul aflat în posesie și dreptul de a utiliza acest armament împotriva celor care încalcă acordul. Ucraina nu ar trebui să insiste asupra acordării căștilor albastre și a altor funcții în acest moment. Pe măsură ce lucrurile avansează, forțele de menținere a păcii vor primi un mandat nou și mai extins.

Ieșirea din sfera fantomelor trecutului.

Unele dintre preocupările celor două părți sunt exagerate. Și asta într-o exprimare frumoasă. Spre exemplu, este destul de dificil de crezut că în condițiile actuale orice stat membru NATO – indiferent de cât de fierbinți sunt rugămințile Kievului – va trimite contingente militare semnificative pentru o misiune de menținere a păcii în Donbas, și cu siguranță nu înainte de a obține suficiente garanții de securitate de la RPD și RPL. În plus, procedurile ONU existente referitoare la formarea și conducerea forțelor de menținere a păcii exclud chiar și în teorie posibilitatea ca un singur stat (inclusiv Rusia și Statele Unite) sau un grup de state (inclusiv NATO) să controleze unilateral desfășurarea unei operațiuni de menținere a păcii. Se pare că o forță de menținere a păcii va include reprezentanți ai statelor care sunt agreeate de Kiev și Moscova, iar totul va depinde de voința politică a celor două părți și de disponibilitatea lor de a face compromisuri echilibrate.

Utilizarea experiențelor din trecut. Experiența operațiunilor trecute de menținere a păcii

nu sprijină ideea că negocierile cu entitățile nerecunoscute dintr-un anumit teritoriu ar reprezenta primul pas către recunoașterea internațională a acestor entități. Spre exemplu, Organizația Națiunilor Unite și-a coordonat activitățile de menținere a păcii din Cipru cu guvernul Ciprului de Nord de mai mulți zeci de ani, încă de când Turcia a invadat insula în vara anului 1974, deși entitatea teritorială nu este recunoscută de nimeni în afară de Turcia. O situație similară a apărut prin numeroasele încercări făcute prin Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE) și apoi prin OSCE de a media problema din Nagorno-Karabakh: prezența reprezentanților din Nagorno-Karabakh la masa negocierilor din 1992 nu a dus și nu va duce la recunoașterea teritoriului ca și subiect legitim de drept internațional. Nu există nici un dubiu că în cazul în care părțile sunt de acord și demonstrează flexibilitate și creativitate, și pentru Donbas se poate agreea o formulă similară.

Responsabilitate comună pentru misiunea de menținere a păcii. Observând cererile Ucrainei către aceasta din urmă – ca Rusia să nu ia parte la operațiunea de menținere a păcii și ca negocierile cu autoritățile din Donbas să nu aibă loc – ajungem la întrebarea logică despre cine va garanta activitatea neîntreruptă de menținere a păcii din Donbas. Este Kievul pregătit să-și asume singur responsabilitățile pentru incidentele inevitabile, izbucnirile de violență și atacuri asupra forțelor de menținere a păcii? Se pare că la acest moment, interesele Ucrainei ar fi mai bine servite prin implicarea directă atât a Moscovei, cât și a autorităților Donbasului. Particularitățile unei astfel de implicări sunt o altă chestiune. Experiența Grupului Trilateral de Contact pentru Ucraina ar trebui revăzută, la fel ca și experiența interacțiunii practice dintre misiunea de monitorizare a OSCE și autoritățile din Donbas. Cât despre Rusia, rolul său strategic ar trebui să fie definirea mandatului operațiunii de menținere a păcii conform Consiliului de Securitate al ONU, precum și planificarea și monitorizarea acestei operațiuni. Cât despre forțe ruse de menținere a păcii în Donbas, o formă de prezență, fie ea și una simbolică, ar fi o garanție în plus că toate părțile

aflate în conflict vor respecta termenii acordului de menținere a păcii.

Asumarea dinamicii acordului. Multe dintre dezacordurile dintre Moscova și Kiev ar fi mai puțin importante dacă mandatul, zona de desfășurare și durata posibilei misiuni de menținere a păcii ar fi considerate ca având valori dinamice, și nu statice. Cu alte cuvinte, misiunea ar trebui considerată ca și un set de etape succesive, cu obiectivele fiecărei etape succesive definite prin realizările etapei anterioare. Spre exemplu, ar fi corect să așteptăm ca aria de desfășurare a misiunii să se extindă gradual (până la granița dintre Rusia și Ucraina), potențialul său să crească în timp, iar funcțiile sale să treacă treptat de la obiectivele inițiale (asigurarea încetării ostilităților) la chestiuni mai complexe (inclusiv, de exemplu, asistență tehnică în organizarea alegerilor locale). Atât Kievul, cât și Occidentul se tem că Moscova își va asuma dreptul de a bloca tranziția la următoarea etapă dacă nu va fi mulțumită de rezultatele curente ale misiunii de menținere a păcii. Cu toate acestea, Rusia își va rezerva un astfel de drept indiferent de modul în care sunt utilizate forțele ONU de menținere a păcii. Misiunea de menținere a păcii va avea propria sa dinamică și inerție; din punct de vedere politic este întotdeauna mai dificil să blochezi continuarea unei misiuni de succes decât să împiedici lansarea unei noi misiuni.

Sincronizarea misiunii de menținere a păcii cu implementarea acordurilor de la Minsk. Există opinia conform căreia din moment ce formatul Normandia a ajuns într-un impas, iar atenția de la consultările pentru soluționarea situației din Donbas a trecut la „diplomație rapidă” exercitată de succesorul lui Kurt Volker ca și Trimis Special al SUA pentru Ucraina, viitoarea misiune de menținere a păcii ar trebui să înlocuiască mecanismele și procedurile „învechite” conturate prin acordurile de la Minsk. În loc de a deveni o alternativă la acordurile de la Minsk, misiunea ar trebui să reprezinte un instrument în plus pentru implementarea lor. Un astfel de instrument nu este menționat în tex-

tul acordurilor de la Minsk, dar nici nu contrazice spiritul documentului sub nici o formă. După ce va fi asistat părțile aflate în conflict la implementarea primelor trei puncte ale acordurilor, misiunea de menținere a păcii poate să treacă la alte puncte, inclusiv distribuirea de ajutor umanitar, dezarmarea diferitelor grupări ilegale, aplicarea legii și a ordinii etc. Programul acordurilor de la Minsk va trebui să fie revizuit cu siguranță pentru a reflecta progresele misiunii de menținere a păcii.

Menținerea perspectivei pan-Europene.

Există cu siguranță o legătură bilaterală cauzală între actuala criză din Ucraina și problemele mai generale legate de securitatea europeană (sau euro-atlantică). Atâta timp cât criza ucraineană rămâne nerezolvată, sistemul de securitate european nu poate fi indivizibil, iar noua diviziune de est a continentului nu poate fi depășită. În același timp, criza ucraineană nu poate fi soluționată în totalitate dacă toate eforturile sunt concentrate doar pe ea, și nu au în vedere și contextul extins al problemelor europene. Reinstaurarea păcii în Donbas, normalizarea relațiilor dintre Rusia și Ucraina și identificarea unor noi căi de abordare a securității europene în general trebuie să fie considerate obiective paralele, și nu unele consecutive. Vor fi necesari mulți ani și poate chiar decenii pentru a soluționa aceste probleme. În orice caz, lansarea unei misiuni ONU de menținere a păcii în Donbas poate deveni un pivot pentru politica europeană, prin care evoluțiile negative pot fi înlocuite cu evoluții pozitive. Nu ne rămâne decât să sperăm că această schimbare va avea loc în anul 2018. Cu cât durează mai mult actuala criză, cu atât va fi mai greu să fie depășită.

Senzaționalele documente declassificate privind extinderea NATO

Cristian UNTEANU

Ce au publicat nu de mult cercetătorii Svetlana Savranskaya and Tom Blanton de la Washington University

National Security Archive reprezintă un acces deschis, pentru prima oară la un asemenea nivel de complexitate, la documentele până acum strict secrete relatând discuțiile avute, în perioada De același autor Neașteptata și foarte periculoasă idee a „guvernării din exil” 2018: Cine vor fi „Noii Protectori”? Independența post-independență: propunerea care uimește Europa imediat următoare căderii Cortinei de Fier, între responsabilii politici de cel mai înalt nivel din SUA, URSS, Germania Federală, RDG, Cehoslovacia, Franța privind oferirea unor garanții de securitate către URSS în ce privește posibilă viitoare extindere a NATO. Concluzia celor doi cercetători americani este că în perioada 1990-1991 „mai mulți dintre liderii din spațiul occidental respingeau ideea ca țările din Europa Centrală și de Est să adere la NATO”, afirmație întărită de conținutul celor 30 de documente prezentate integral, unele chiar în facsimil, implicând mari personalități: Baker, Bush Sr., Gorbaciov, Gensher, Kohl, Gates, Mitterand, Thatcher, Hurd, Havel, James Major, Shevarnadze, D. Hurd, Paul H. Nitze.

Veți avea posibilitatea să cunoașteți detalii absolut necunoscute până acum din negocierile, pe cât de dure pe atât de precise, privind viitorul statut de securitate al țărilor fost comuniste din Europa Centrală și de Est, dar și al asigurărilor multiple, „în cascadă” primite la acea vreme de conducătorii sovietici privind intențiile de viitor ale NATO. Dat fiind caracterul absolut exploziv al acestor documente precum și implicațiile lor privind înțelegerea tuturor tensiunilor din prezent (începute atunci, aparent dispărute o vreme prin aparenta acceptare din partea Rusiei a unui inevitabil proces de extindere a NATO, revenite

acum în actualitate odată cu începerea unei noi faze de Război Rece, cred că cea mai bună și mai corectă soluție este să aveți aici un acces direct la sursă, adică articolul respectiv în finalul căruia aveți documentele de sprijin.

Au primit într-adevăr liderii sovietici asigurări formale că nu era programată și nici măcar nu exista o intenție privind o extindere a NATO, singurul subiect de atenție fiind statutul RDG și viitorul procesului german de reunificare?

„Faimoasa asigurare dată de Secretarul de Stat James Baker «nici un centimetru înspre Est» privind extinderea NATO, dată cu ocazia unei întâlniri avută cu Gorbaciov pe 9 februarie 1990, făcea partea dintr-o cascadă de asigurări privind securitatea RSS date lui Gorbaciov și altor conducători sovietici de către liderii occidentali în cadrul procesului reunificării Germaniei în 1990 și 1991... Prima asigurare concretă în acest sens dată de lideri occidentali în privința NATO a fost însă pe 31 ianuarie 1990 de Hans-Dietrich Gensher, ministrul de Externe al RFG, într-un discurs ținut la Tutzing în Bavaria. Ambasada SUA de la Bonn a informat că Gensher a spus foarte clar că «schimbările petrecute în estul Europei și procesul de reunificare german nu trebuie să ducă la probleme privind interesele de securitate sovietice. Din această cauză, NATO ar trebui să excludă o extindere a teritoriului său către est, adică să se apropie mai mult de frontierele sovietice».”

Concret, cum suna oare o astfel de „asigurare de securitate”? Iată-o pe cea rostită de Douglas Hurd, ministrul de Externe al Marii Britanii în conversația acută cu Gensher: „Rușii trebuie să primească o oarece asigurare cum că, spre exemplu, dacă Guvernul polonez se decide într-o zi să părăsească Pactul de la Varșovia, a doua zi nu se vor alătura NATO”. În același spirit, în iulie 1991, Manfred Woerner, pe atunci Secretarul General al NATO, într-o reuniune de nivel înalt cu liderii sovietici, că „Nu ar trebui să permitem... izolarea URSS de comunitatea Europeană”, iar memorandumul rusesc relatând întâlnirea respectivă precizează că „Woerner a subliniat că atât el, cât și Consiliul NATO sunt împotriva extinderii organizației (13 dintre cei 16 membri au sprijinit acest punct de vedere)”.

Când s-a produs schimbarea de optică a lumii occidentale? Imediat după ce a început să se producă fenomenul de disoluție politică a URSS, urmat de desprinderea din sistem a unor republici care au devenit state independente. În acel moment, liderii occidentali au apreciat că urma să se formeze un vid de securitate care să se poată transforma foarte repede, pe o suprafață teritorială enormă, într-o sursă de amenințare directă la adresa NATO. Fenomenul respectiv a fost sesizat ca atare și apreciat corect de liderii din țările central și est europene, aflate în acel moment în fața unei amenințări imediate la adresa propriei lor securități, cea care funcționase până atunci ca una de sistem (Tratatul de la Varșovia) și care, brusc, fusese anulată, punându-le în situația dramatică de a fi obligate să se restrângă doar la forțele armate proprii. Din acel moment a început acțiunea lor diplomatică, folosind toate resursele de lobby disponibile, pentru a convinge NATO de necesitatea unei extinderi care să fie în interesul reciproc.

Știm foarte bine cât de dificil a fost acest proces și care au fost sacrificiile pe care le-a presupus. Dar, prin lectura documentelor pe care le aveți acum la dispoziție, poate reevaluăm corect condițiile în care evoluau țările fost comuniste imediat după căderea Cortinei de Fier, într-un climat deloc favorabil, dominat de neîncrederea izvorâtă din decenii de confruntare ideologică dar și, după cum se vede, din dorința de atunci a Occidentului de a păstra o relație de securitate convenabilă cu URSS. Dispariția URSS, partenerului căruia i s dăduseră asigurările inițiale, a declanșat un vast proces de reevaluare în cancelariile occidentale, exact în momentul în care Rusia lui Boris Elțin părea să se afunde într-un haos pe cât de adânc, pe atât de imprevizibil la nivelul consecințelor de securitate.

Și, poate, putem să realizăm valoarea reală a prezenței noastre în sistemul nou de securitate comun NATO și UE prin evaluarea corectă a punctului de plecare. Dar știind în același timp că simpla noastră prezență, dacă nu este activă și întărită de elementele unei participări complexe responsabile, nu este o garanție în sine și că nimic nu este irevocabil. Iar contribuția așteptată trebuie să fie cea care vine din partea unui stat

predictibil, cu o democrație consolidată și care-și asigură propriile mijloace naționale de disuasivitate și apărare. Aceasta era, pe fond, temerea occidentalilor la începutul anilor '90: apariția în joc a unor state impredictibile, cu evoluții ciudate și nepregătite pentru exercițiul democratic.

Și exact aceasta este, pe alte coordonate și în alți termeni, miza jocului de acum, în momentul în care par să se reazeze jocurile geostrategice din regiunea noastră, concentrate pe „falia de securitate” din estul UE și NATO. Din punctul meu de vedere, în acest spirit trebuie lecturate documentele declassificate acum și care, chiar dacă aparțin istoriei, prezintă o serie de avertismente demne de luat în seamă pentru prezent.

Articol publicat inițial de cotidianul Adevărul, www.adevarul.ro și republicat cu amabilul accept al autorului.

RECEP TEYYIP ERDOGAN, GÂNDIND LA LAUSANNE

Dinu COSTESCU

Între grija pentru binele vecinilor săi sirieni și irakieni (minus kurzii) și mobilizarea națiunii musulmane împotriva lui Donald Trump, președintele Turciei, Recep Teyyip Erdogan, a găsit timp, în luna decembrie, pentru a efectua o vizită și la vecinii greci, prima pe care un președinte turc o efectuează pe pământul Elladei în ultimii 65 de ani.

Chiar înainte de a pleca spre Atena, înaltul oaspete a produs grecilor frisoane prin declarația de presă în care își dezvăluia intenția și dorința ca, în convorbirile cu preopinienții de la poalele Acropolei, să pună în discuție nici mai mult, nici mai puțin decât posibilitatea unei revizuii “reciproc benefice” a Tratatului de la Lausanne, din 1923, document prin care au fost stabilite frontierele dintre cele două state vecine, fiind creat, totodată, și un cadru juridic pentru eventuale schimburi de populații între Grecia și Turcia.

Dacă comunitatea minoritară turcă din regiunea Tracia, în nord-estul Greciei, a așteptat și a salutat cu entuziasm “istorica” vizită a lui Erdogan, în schimb, oficialii de la Atena, în frunte cu premierul Alexis Tzipras, au avertizat clar, încă înainte de începerea vizitei :”nici o discuție nu va avea loc în legătură cu renegocierea tratatului de la Lausanne”.

Istoria relațiilor bilaterale dintre Ankara și Atena nu este lipsită de tensiuni și dosare conflictuale spinoase, de la situația patrimoniului bizantin aflat în custodia Turciei, la reunificarea insulei Cipru până la statutul minorității turce din nordul Greciei sau la frontierele din Marea Egee și, mai recent, la refuzul Atenei de a satisface cererea de expulzare a unor ofițeri turci refugiați în Grecia după tentativa nereușită de puci din vara anului 2016.

Era firesc, în atari conjuncturi, ca referirile președintelui Erdogan la o dorită revizuire a frontierelor să provoace o undă de șoc la Atena și să aștearnă un strat de gheață peste climatul în care s-au desfășurat cele două zile ale vizitei prezidențiale. Dat fiind că nu este pentru prima oară, în ultimii ani, când, în diverse împrejurări, Recep Teyyip Erdogan face trimiteri la o eventuală (și necesară, din punct de vedere turcesc) revizuire a Tratatului din 1923 care stabilea realitățile geografiei politice succesive primului Război Mondial, destrămării Imperiului Otoman și trecerii Turciei post-belice la un regim de guvernare republican și la un mod de viață emancipat și, cu precădere, “europenizat”. Faptul că Erdogan nu a spus ceva nou atunci când s-a refe-

rit la subiectul în discuție a ridicat o întrebare nu lipsită de importanță: ce rațiune l-a determinat pe liderul turc să revină asupra acestui subiect în contextul evoluțiilor pe care le-au cunoscut războaiele din Siria și Irak, context în care Recep Teyyip Erdogan a vorbit, nu o dată, despre “drepturile istorice” ale Turciei asupra regiunii și a orașului irakian Mosul și, în egală măsură, asupra unor zone din nordul Siriei. La vremea respectivă, observatorii nu au ezitat să circumscrie aceste referiri pozițiilor din ultimii ani ale președintelui turc, etichetate drept “orientare neo-otomană”. În același context, liderul de la Ankara a afirmat, repetitiv, ideea că tratatul de la Lausanne nu a constituit o victorie pentru Turcia, contrazicându-l, astfel, pe “părintele turcilor” și fondatorul Turciei moderne, Mustafa Kemal, pentru care tratatul de la Lausanne, semnat de 11 state, “a salvat țara de urmările Tratatului de la Sèvres”, din 1920 care, în mai multe articole, stipula constituirea unui stat kurd în sud-estul noii Turcii, precum și a unui stat armean în regiunea turcă cunoscută sub denumirea de “Armenia Occidentală”. În consecință, opinia lui Erdogan, contrară celei a lui Kemal Atatürk, este aceea că prin prevederile celor două tratate, Turcia a fost văduvită de importante teritorii care i s-ar fi cuvenit.

Realitatea istorică arată, de fapt, că perioada care a succedat semnării tratatului de la Lausanne a fost dominată de trei elemente nu lipsite de importanță. Și este vorba, în primul rând, de

semnarea, în 1926 a Acordului dintre Turcia, Marea Britanie și Irak de după mandatul britanic, acord prin care regiunea și orașul Mosul au revenit Irakului. Este vorba, în al doilea rând, de acordul, semnat în 1939, între puterea mandatară franceză și Turcia, prin care regiunea siriană Iskenderun (Alexandreta), fostă vilayet otoman, era smulsă Siriei și alipită la Turcia. Și este vorba, în sfârșit, de mai multe acorduri și convenții între Turcia și Grecia care se referă la soluționarea divergențelor privind frontierele terestre și apele teritoriale ale celor două

state vecine.

În pofida multitudinii de probleme tensionate în ansamblul relațiilor bilaterale, nu au existat, în toți cei peste 90 de ani scurși după semnarea tratatului de la Lausanne, oficiali turci care să fi cerut în mod explicit renegocierea acestui document, primele luări de poziție în acest sens apărând odată cu venirea la guvernare a Partidului Dreptății și Dezvoltării și, cu deosebire, după preluarea de către Erdogan a fotoliului prezidențial, în anul 2014. Identificarea și înțelegerea semnificațiilor pe care le are revenirea lui Erdogan, în actualul context sirian și regional, la mai vechiul vis de revizuire a tratatului de la Lausanne, nu va putea fi realizată fără referirea la o serie de elemente și evoluții care au precedat-o și o explică:

1. Cele dintâi declarații revizioniste care îi sunt atribuite președintelui Erdogan au avut loc într-un context regional în care evoluțiile războiului din Siria au creat, la un moment dat, convingerea că o înlăturare de la putere pe calea armelor a regimului sirian al lui Bashar Al-Assad devenise o perspectivă posibilă care, însă, s-a eclipsat odată cu intervenția militară rusească în Siria și cu răsturnarea echilibrului de forțe pe front exprimată prin recucerirea orașului Alep de către armata națională siriană susținută de aliații săi apropiați – Federația Rusă, Iranul și milițiile šiite libaneze ale formațiunii politico-militare Hezbollah. Această victorie strategică repetată la Rakka – fief și capitala

“neocalifatului musulman” al lui Abu Bakr Al-Baghdadi – apoi, la Idleb și în zona rurală din vestul capitalei Damasc au fost tot atâția factori care au contribuit la cristalizarea, în abordările politico-militare ale regimului Erdogan, a ideii – calchiată după modelul mai vechi al nordului cipriot – de asigurare a unei prezențe turcești permanente în nordul Siriei, sub pretextul apărării intereselor naționale împotriva “amenințărilor teroriste și separatiste” ale minorităților kurzi;

2. Pornind de la potențialul și capacitățile economice, industriale și militare de care dispun, guvernării Turciei, în frunte cu președintele Recep Teyyip Erdogan se cred îndreptățiți să acționeze pentru reconfigurarea morfologiei regionale și a viitorului acesteia în care Turcia să devină un punct de referință și un pilon al evoluțiilor din această parte a lumii. Astfel, în pofida opoziției declarate a guvernului federal din Irak, Turcia și-a oferit participarea directă la campania militară de eliberare a regiunii și a orașului irakian Mosul și a înființat, menținând-o și în prezent, baza militară de la Baashiqa din proximitatea Kurdistanului irakian, acțiuni concepute ca expresie a revizuirii tratatelor de la Lausanne și Sèvres, în sensul modificării în beneficiul propriu al frontierelor turcești stabilite prin cele două tratate. Aceluiași cadru li se circumscriu și bazele militare pe care Turcia le-a implementat, mai recent, în Qatar și în Somalia ca teritoriu de o valoare strategică deosebită în Cornul Africii și în apropiere de apele Oceanului Indian;

3. Situația este relativ diferită în cazul relațiilor cu Grecia, caracterizate de o ostilitate istorică și de divergențe cronicizate. De la cucerirea de către otomani a Bizanțului, în 1453, de către de sultanul Mehmet al II-lea, până la războiul greco-turc și la disensiunile în jurul problemei cipriote și a delimitării apelor teritoriale, întreaga istorie a fost marcată de eșecuri ale tuturor inițiativelor și tentativelor de conciliere și stabilire a unor relații bilaterale normale, astfel încât se poate spune că aceste raporturi au căpătat, astăzi, caracterul unei “ciocniri a civilizațiilor” în sensul

descriș de Samuel Huntington, caracter la care Erdogan s-a referit nu o dată arunci când a vorbit de segregarea pe care majoritatea creștin-ortodoxă grecească supune minoritatea musulmană din regiunea Tracia;

4. Pe fondul acestor realități politice și militare au reținut atenția și apelurile repetate pe care Erdogan le adresează istoricilor turci cărora le cere să procedeze la rescrierea istoriei țării din perioada primului Război Mondial și la o nouă lectură a tratatelor de la Lausanne și Sèvres, în ideea de a da o nouă imagine a Turciei în perspectiva 2023, când această țară va sărbători un secol de republicanism.

Nu există îndoială că Recep Teyyip Erdogan conștientizează faptul că revizuirea unilaterală a unui tratat internațional și redesenarea frontierelor de stat este un demers care depășește puterile Turciei și care contravine nu numai voinței poporului grec, ci și noii ordini internaționale de drept, spre a nu mai vorbi că asemenea aspirații revizioniste s-ar lovi de opoziția și reacția adversă a marilor puteri – Statele Unite, Federația Rusă, Uniunea Europeană – dar și a Iranului și a comunității lumii arabe. Astfel încât se poate afirma că discursul lui Erdogan despre Lausanne și despre “rescrierea istoriei” se încadrează, mai degrabă, unei ambiții de reconfigurare a eșichierului intern al Turciei în conformitate cu fundamentele ideologice ale Partidului Dreptății și Dezvoltării. În atari conjuncturi regionale și internaționale, gândul la Lausanne va rămâne un simplu gând al unui președinte neliniștit și ambițios.

PUNCTE DE VEDERE**Emiratele Arabe Unite își modernizează serviciile de informații****Corneliu PIVARIU**

Evoluțiile din Orientul Mijlociu la începutul mileniului trei și mai ales după așa-zisa primăvară arabă au readus cu putere în atenție, pentru țările din Orientul Mijlociu și cu preponderență cele din Golf, necesitatea modernizării serviciilor de informații la condițiile de evoluție politico-economice, sociale și tehnologice actuale.

Războiul civil din Siria și implicarea unui evantai mare de interese în această țară a evidențiat și mai mult necesitatea perfecționării serviciilor de informații ale țărilor din orientul Mijlociu și mai ales ale țărilor din Golf, care au dorit să joace un rol tot mai important în acest conflict. Specificitatea zonei a determinat marile puteri exterioare acesteia să apeleze la aliații arabi din zonă pentru a dezvolta colaborarea cu serviciile de informații omoloage în scopul îndeplinirii unor misiuni pentru care acestea ar fi dispus de la bun început de o mai bună pregătire (de la cunoașterea limbii, a cutumelor, adaptarea la condițiile locale, relații,...). Mai mult, liderii arabi au înțeles și mai bine faptul că informația este un multiplicator de putere, apreciind-o mai corect aproape de adevărata valoare, fără a mai miza în exclusivitate pe puterea economico-financiară de care statele din Golf dispun.

Unul din statele din Golf care a început să desfășoare intense acțiuni în acest sens, apelând la serviciile unor profesioniști care au făcut parte din serviciile de informații occidentale este Emiratele Arabe Unite (EAU). Folosirea unor contractori privați pentru pregătirea unor structuri de informații naționale este un fenomen relativ nou, cu care încă nu toți cei care lucrează în domeniu sunt de acord, sau au anumite rețineri, atât din partea țării din care provin acești experți, cât și din partea țării beneficiare.

Dacă la sfârșitul lunii noiembrie anul 2017, media din EAU publica articole din care rezulta că în domeniul construcțiilor civile țara a realizat tot ce se putea face pe planetă și menționa posibilitatea de a începe proiectarea pentru a construi un oraș pe planeta Marte, în domeniul serviciilor de informații situația era de departe alta. Componenta de intelligence a EAU are două părți, bine compartimentate. Una care poate fi numită tradițională, în cadrul poliției și armatei, cu componente capabile de a obține informații din domeniul securității, criminalității și traficului de droguri în fiecare emirat. În afara acestora, cele două emirate principale, Dubai și Abu Dhabi, are fiecare propriile structuri de investigații, arestare și judecare a suspectilor. O mențiune aparte pentru poliția din Abu Dhabi care beneficiază de o dotare ultra modernă și colaborează cu numeroase organizații naționale și internaționale de profil. În decembrie 2013 a fost deschis Colegiul Național de Apărare, comandat de general-maior Rashad Al Sa'ad. La deschiderea colegiului a fost numit ca decan John R. Ballard - fost ofițer din corpul pușcașilor marini SUA.

A doua componentă a serviciilor de intelligence din EAU o constituie partea acoperită, de intelligence strategic, inclusiv din domeniul IT și alte domenii electronice. Numai la sfârșitul lunii februarie 2017 EAU a semnat un contract de 189 milioane dolari cu corporația Harris, pentru un sistem de management al capabilităților operaționale ale Forțelor Armate ale EAU. La circa 60 km dincolo de periferia Abu Dhabi, în apropierea portului Zayed, a fost construit un modern centru de pregătire pentru ofițeri de informații, unde pregătirea începe de la noțiunile de bază, tehnici de supraveghere, până la operațiuni speciale, după modelul CIA. Figura centrală pare a fi fostul ofițer de informații american Larry Sanchez - apropiat familiei conducătoare din EAU și președintele firmei de consultanță în intelligence CAGN Global Ltd cu sediul în Baltimore. Alte firme private mai sunt LUAALLC - condusă de un fost ofițer de informații al forțelor aeriene britanice, precum și DarkMatter care lucrează pentru guvernul EAU în probleme de siguranță cibernetică și intelligence. În 2010, Eric Prince - cunoscut mai ales ca patron al faimoasei Blackwater, a constituit în Abu Dhabi compania Reflex Response (R2) cu 51% capital emiratez, specializată în operațiuni de intelligence, securitate, contraterorism și suprimarea revoltelor.

În condițiilor evoluțiilor actuale din Golf și a Consiliului de Cooperare din Golf, EAU caută să obțină un rol important și în domeniul intelligence, pentru care nu face economie de fonduri.

“AFACEREA SECOLULUI” : STATUL PALESTINIAN ÎN... SINAI

Munir SALAMEH, Ramallah

La sfârșitul lunii noiembrie 2017, capitala egipteană Cairo a găzduit lucrările unui simpozion internațional, organizat de Uniunea Europeană și guvernul Republicii Arabe Egipt și având drept temă susținerea rolului social al femeii. Printre participanții care au avut intervenții în cadrul evenimentului s-a numărat și doamna Gila Gamliel, ministrul pentru Egalitate Socială în guvernul israelian condus de Benjamin Netanyahu. Expediind în câteva fraze chestiunea care a dat tema forumului, doamna ministru a stârnit reacții de nedumerire și proteste oficiale din partea ministerului egiptean al Afacerilor Externe și din mediile politice arabe și palestinienne reprezentate la conferință, prin trecerea - cu totul în afara tematicii - în sfera politicului, referindu-se, punctual, la contenciosul israeliano-palestinian și la căile cele mai potrivite de soluționare pe cale pașnică a acestuia. Dezvoltând subiectul, vorbitoarea a încheiat prin revenirea la o mai veche și dragă idee vehiculată în discursul guvernelor care s-au succedat la conducerea statului Israel, iar ideea-concluzie pe care ministrul Gila Gamliel a prezentat-o cu seninătate este aceea că, în actualele conjuncturi, “un stat palestinian alternativ ar putea să fie creat în peninsula Egipteană Sinai”.

Coincidență sau nu, la puțin timp, postul de radio B.B.C. difuza o serie de comentarii “susținute de documente”, potrivit cărora, în urmă cu trei decenii, după o întâlnire, pe celălalt mal al Atlanticului, cu președintele american Ronald Reagan și în cursul unei escale la Londra, în drumul de înapoiere spre casă, fostul șef al statului egiptean Hosni Mubarak ar fi avut o întrevedere cu șefa Executivului de la Londra, Margaret Thatcher, în cursul căreia “raisul” de la Cairo ar fi acceptat o propunere de colonizare a palestinienilor în peninsula Sinai, cu condiția ca, în schimb, marile puteri occidentale să garanteze

circumscrierea acestui troc în cadrul mai larg al unei soluționări globale a istoricului conflict arabo-israelian. Ulterior, o declarație a președinției cairote ar fi dezmințit categoric asemenea alegații, reiterând poziția Egiptului de refuz al renunțării la vreo palmă din teritoriul național egiptean în favoarea jocurilor politice regionale ale vremii.

Ca reacție la alocuțiunea sus-amintită a ministrului israelian Gila Gamliel și la aserțiunile jurnaliștilor londonezi de la BBC, presa scrisă și audiovizuală din Egipt și din alte state arabe au desfășurat o scurtă dar densă campanie mediatică axată pe aducerea în atenția opiniei publice a “vechiului interes “al Israelului de a “smulge” câteva sute de kilometri patrați din Peninsula Sinai, teritoriu care să fie destinat crării “unei patrii alternative” pentru poporul palestinian și încheierea, în felul acesta, a îndelungatului și complexului dosar numit “problema” sau “cauza” palestiniană.

Potrivit analiștilor și comentatorilor arabofoni, preocupările cercurilor politice din Israel legate de acest subiect cunosc, în prezent, un reviriment survenit după venirea la Casa Albă a noii Administrații Donald Trump, însoțită, în contextul evoluțiilor din regiunea Orientului Mijlociu, de discursul ofensiv privitor la o așa-numită “afacere a secolului”, respectiv la intenția Statelor Unite de a se mobiliza în direcția unei “soluționări regionale” a dosarului palestinian - inițiativă pe care președintele Donald Trump ar intenționa să o lanseze și să o susțină oficial în cadrul unei conferințe internaționale planificată a se desfășura la Washington, în vara noului an 2018.

Discursul despre “opțiunea Sinai” ca posibilă “patrie” de schimb pentru palestinienii nu este nou, dar el capătă semnificații și interpretări noi prin raportare la evoluțiile geopolitice pe care, după “primăvara arabă” și după evoluțiile politico-militare, Orientul Mijlociu le-a cunoscut și continuă să se parcurgă în momentul de față,

caracterizat, mai ales de așteptarea euforică a încheierii cu succes a campaniei internaționale împotriva fenomenului fundamentalist terorist și pe fondul cursei pentru reconfigurarea unei noi morfologii naționale, politice și teritoriale a acestei părți a hărții globale.

Emoția și polemicile stârnite de o chestiune scoasă, accidental, din sertarul istoriei post-belice au, după toate aparențele, drept cauză o abordare eronată și nediferențiată a cel puțin trei dimensiuni fundamentale ale contenciosului arabo-israelian, în general, și a celui dintre palestinieni și statul evreu, cu deosebire.

Este vorba, în primul rând, de mai vechile inițiative și "planuri" avansate în mediile politice israeliene și care au adus în discuție diverse variante de rezolvare a chestiunii statale palestinienilor în afara "pământului promis" – de la colonizarea palestinienilor în statele arabe vecine, la confederația cu Iordania, până la readucerea Fâșiei Gaza sub administrație egipteană pentru a fi consacrată creării unei entități palestinienilor statale și până la varianta "schimburilor de teritorii", însoțită de o "pace economică" și susținută inclusiv de actualul guvern de la Tel Aviv. Confuzia apare atunci când analiza se lovește de imposibilitatea identificării unui răspuns tranșant la următoarea întrebare: sunt toate acestea, cu adevărat, proiecte israeliene doctrinare sau se mențin în limita unor simple idei, analize și căutări teoretice sau puncte de vedere ale autorilor lor și, deci, lipsite de o consfințire politică și programatică oficială. Asemenea situații au existat și se cuvin amintite, bunăoară celebrul "plan Allon" elaborat de omul politic israelian Iygal Allon în ideea de a oferi o platformă de gândire privitoare la viitorul teritoriilor arabe ocupate în războiul din iunie 1967. Între altele, Iygal Allon propunea ca peninsula egipteană Sinai să fie retrocedată Egiptului și, apoi, oferită Iordaniei sau unei eventuale entități iordaniano-palestinienilor care să fie constituită în Cisiordania și Gaza. Planul nu a fost adoptat ca program politic al guvernului israelian și nici nu a fost dat publicității într-o formă oficială sau autorizată. În egală măsură, un alt proiect, cunoscut sub

denumirea de "planul Menachem Begin" (după numele autorului său, om politic, fost premier israelian și negociator al Acordurilor de Pace de la Camp David cu Egiptul lui Anwar El-Sadat). Elaborat în 1977, "planul" avansa ideea retragerii israeliene din Gaza și Cisiordania și instituirea în aceste teritorii au unei entități palestinienilor cu atribuții limitate (cultură, probleme sociale, construcții, comerț etc.), problemele de securitate, suveranitate și apărare rămânând în competența statului Israel. Considerate drept o tentativă de eludare a ideii de "stat palestinian independent", ideile lui Begin au fost respinse de comunitatea arabă și internațională.

Este vorba, în al doilea rând, de clarificarea măsurii în care ideile israeliene au fost încorporate ca documente oficiale sau oficioase și dacă acestea au fost incluse sau propuse vreodată ca probleme pe agenda unor negocieri care au avut sau ar avea loc, sau dacă ne aflăm doar în fața unor teste sau "baloane de încercare" menite să tatoneze reacțiile părții arabo-palestinienilor și ale comunității internaționale în cazul în care ideile respective ar fi incuse în programele de guvernare ale Executivului israelian.

Este vorba, în al treilea rând, cu referire punctuală la ideea "colonizării" palestinienilor în Sinai, de reacția Egiptului și de măsura în care regimul de la Cairo ar fi dispus să accepte o asemenea alternativă.

Ceea ce nu poate fi pus la îndoială este faptul că găsirea unei variante de stabilire a palestinienilor în afara Palestinei istorice s-a aflat, constant, mai mult sau mai puțin explicit, în atenția elitelor politice și chiar a opiniei publice din societatea Israeliană. În condițiile în care Israelul își va menține politica de colonizare în teritoriile autonome palestinienilor și în Ierusalimul de Est, când ideea "celor două state" pare a fi tot mai puțin atractivă, inclusiv pentru Administrația americană și când Acordurile de la Oslo au devenit caduce, fiind dezavuate, din motive deosebite, atât de palestinieni, cât și de israelieni și când Israelul (sau, mai exact, guvernul israelian de dreapta condus de

Benjamin Netanyahu), insistă pe recunoașterea "caracterului iudaic" al statului Israel drept precondiție pentru acceptarea unei deblocări a procesului de negocieri, nu mai pare atât de surprinzător ca Israelul să acorde o atenție permanentă oricărei căi care ar duce la găsirea unei "patrii de schimb" pentru poporul palestinian – "varianta Sinai" fiind doar una din mai multele abordabile. Ea se circumscrie teoriei israeliene a "schimbului de teritorii", iar în cazul Sinaiului ar fi vorba de o suprafață de cca. 600-720 km.p., între Rafah și Arish, suprafață la care Egiptul ar trebui să renunțe. În schimb, punctul de vedere israelian se referă la renunțarea de către statul evreu, în favoarea Egiptului, la un areal de 150-200 km.p. în deșertul Neghev, zonă contiguă actualului teritoriu autonom palestinian Gaza. O alternativă la opțiunea teritorială ar putea să fie plata către Egipt a unor fonduri financiare de 100-150 miliarde dolari, "pentru depășirea crizei economice cu care această țară se confruntă după "primăvara arabă".

Nimeni dintre analiștii sau politicienii care se apleacă asupra unor asemenea "soluții" nu a abordat și o serie de întrebări a căror semnificație este cel puțin tot atât de complexă și sensibilă ca problema teritorială: ce se va întâmpla cu statutul Ierusalimului? Ce "despăgubire" ar putea să accepte palestinienii și, împreună cu ei, lumea arabă și islamică pentru renunțarea la simbolistica încorporată în moscheea Al-Aqsa? Și ce destin le va fi rezervat refugiaților palestinieni care, din 1948 încoace, nu conțin a-și proclama dreptul de reîntoarcere la căminele lor?

Libertatea de gândire și expresie este unul din drepturile fundamentale ale omului. Chiar și atunci când gândirea trece dincolo de granițele realității și ale posibilului, către imaginație. Așa cum se întâmplă în cazul "statului palestinian din Sinai".

NOTĂ: Ediția din 17 decembrie a cotidianului german "Frankfurter Allgemeine Zeitung" publica, sub semnătura redactorului șef pentru lumea arabă și Orientul Mijlociu, Reiner Hermann, un amplu articol de analiză – simplă

coincidență? – tocmai a acestei "afaceri" pe care Statele Unite, Israel și o serie de state arabe" o au în vedere pentru "soluționarea justă și durabilă a problemei palestinienilor". Poate că, odată cu începutul noului an 2018, vom afla mai multe despre acest subiect. Dacă nu de la Donald Trump, atunci, cel puțin, de la tânărul său ginere-consilier Jared Kushner.

IERUSALIM: ÎNTRE "DREPTUL" LUI DONALD TRUMP ȘI DREPTUL INTERNAȚIONAL

Ambasador prof. Dumitru CHICAN

1. Între "pax americana" și dreptul internațional

Miercuri, 6 decembrie, președintele Donald Trump a anunțat, oficial, recunoașterea de către Statele Unite ale

Americii a Ierusalimului drept capitală a Statului Israel, precum și decizia de transfer, de la Tel-Aviv la Ierusalim, a ambasadei americane, proces care nu va fi finalizat mai devreme de următorii doi ani. Decizia lui Donald Trump, precedată de numeroase avertismente din partea oficialilor palestinieni, a numeroase capitale arabe (inclusiv din partea aliatului saudit, regele Salman, pentru care o asemenea decizie, "este reprobabilă, condamnată și constituie o sfidare a sentimentelor întregii lumi arabo-islamice") a pus capăt unei îndelungate perioade, de peste douăzeci de ani, în care toate Administrațiile americane care s-au succedat la Casa Albă, au adoptat și au menținut o poziție rezervată și ne-ofensivă atât în ceea ce privește recunoașterea Ierusalimului (oraș ocupat și anexat de statul evreu) drept capitală a Israelului, cât și în legătură cu transferul misiunii diplomatice americane de la Tel Aviv, în "orașul sfânt" unde, de la înființarea Israelului nici un stat care întreține relații diplomatice cu Israelul nu și-a deschis ambasada, America lui Donald Trump, oferind, și din acest punct de vedere, o premieră absolută.

În alocuțiunea care a anunțat decizia Casei

Albe, Donald Trump și-a exprimat satisfacția de a-și fi îndeplinit, prin decizia adoptată, "promisiunea făcută în campania electorală", lăsând, astfel loc, întrebării retorice a comentatorilor: cui a făcut președintele candidat o asemenea promisiune, dat fiind că, în general, electorul american de rând nu strălucește prin interesul pentru ceea ce se întâmplă în afara Americii și, cu atât mai puțin, pentru evoluțiile din regiunea Orientului Mijlociu, cunoscut votantului american cel mult prin războaiele care au avut și au loc în această regiune, cu implicarea trezoreriei și a armatei americane? Să fie a ceastă "îndeplinire a unei promisiuni" un atu de la care președintele așteaptă recompensa electoratului direct interesat, în perspectiva asigurării unui al doilea mandat în Biroul Oval?

La ora când rândurile de față sunt scrise, reacțiile la decizia lui Donald Trump nu au atins amploarea politică previzibilă, cu excepția președintelui turc Recep Teyyip Erdogan care a avertizat că recunoașterea de către Donald Trump a noului statut oficial al Ierusalimului va duce la ruperea relațiilor diplomatice dintre Ankara și Washington, în vreme ce nu sunt puțini analiștii care prognozează posibilitatea unei a treia intifade palestinienilor.

Este evident că, prin această decizie, drepturile legitime ale poporului palestinian nu pot fi nici afectate, nici interpretate și nici obnubilate, dar momentul 6 decembrie va inaugura, cu certitudine, o nouă perioadă de piedici, controverse, conflicte și tergiversări ale demersurilor destinate convenirii unei soluții echitabile pentru palestinieni.

Ceea ce interesează în economia rândurilor de față se referă la un alt aspect nu mai puțin important, cel puțin în registrul moral și juridic și anume faptul că "dreptul" în numele căruia Donald Trump a decis se află în flagrantă contradicție cu principiile fundamentale de drept internațional - tratate, rezoluții și angajamente decurgând din practica acestora - a căror istorie este pe cât de veche pe atât de bogată, dar pe care decizia Administrației Trump le ignoră și le încalcă cu seninătate. Să frunzărim, atât cât spațiul ne permite, filele acestei istorii.

Se cuvine precizat, mai întâi, că, din punctul de vedere mai sus-enunțat, decizia lui Donald Trump se află în contradicție cu toate rezoluțiile pertinente ale Adunării Generale a ONU și ale Consiliului de Securitate, după cum ignoră prevederile Acordurilor de la Oslo din septembrie 1993, între Organizația de Eliberare a Palestinei și statul Israel. Din această constatare decurg și observațiile și constatările din rândurile care urmează:

1. Rezoluția în discuție înseamnă o recunoaștere de către Washington a preemptionsii legilor israeliene în raport cu principiile de drept internațional referitoare la teritoriile ocupate sau anexate prin forță în relațiile internaționale, atâta vreme cât, în conformitate cu jurisdicția israeliană, Ierusalimul - cel de vest și cel de est, în egală măsură - este declarat, ad libitum, "capitală unificată și eternă a poporului evreu";

2. Recunoașterea americană contravine Rezoluției de Partaj adoptată de Adunarea Generală a ONU la 29 noiembrie 1947 - și pe care nimeni nu a abrogat-o - prin care Palestina era împărțită în două state - evreu și arab - în vreme ce Ierusalimul căpăta un regim special, fiind plasat sub tutela internațională a ONU;

3. Decizia adoptată de Donald Trump contravine în mod evident tuturor rezoluțiilor Consiliului de Securitate și Adunării Generale a ONU referitoare la statutul Ierusalimului și care consideră drept nule și neavenite măsurile pe care Israelul le-ar adopta pentru modificarea situației și configurației demografice și juridice a Ierusalimului și pot fi amintite, în acest sens, cu titlu de exemplu:

- Rezoluția 2253/1967 a Adunării Generale a ONU care cere Israelului să anuleze toate măsurile adoptate în sensul modificării statutului și realităților Ierusalimului;

- Rezoluția din 25 septembrie 1971 prin care Consiliul de Securitate al ONU "afirmă în modul cel mai simplu și mai clar cu putință", că toate măsurile juridice adoptate de Israel pentru modificarea configurației orașului (Ierusalim), inclusiv exproprierile forțate, transferurile de populație, măsurile vizând

anexarea la Israel a părții ocupate a Israelului sunt nule, neavenite și nu pot afecta statutul orașului”;

- Rezoluția Adunării Generale a ONU 22/50 din 4 decembrie 1995 care “dezaprobă transferul misiunilor diplomatice (străine) la Ierusalim și reafirmă adeziunea față de Tratatul de la Geneva și Haga”;

4. Rezoluția contravine avizului consultativ al Curții Internaționale de Justiție care reafirmă “aplicabilitatea celui de-al patrulea Protocol de la Geneva asupra teritoriilor palestinienilor ocupate, inclusiv asupra Ierusalimului de est”;

5. Decizia americană înseamnă recunoașterea anexării Ierusalimului (în 1980) și trecerea orașului sub suveranitate israeliană în baza unei legi adoptată de Knesset, măsură care nu a fost recunoscută de comunitatea internațională;

6. Transferul ambasadei americane la Ierusalim legitimizează, din punct de vedere juridic, procesul de colonizare evreiască în zona estică a Ierusalimului;

7. Decizia americană contravine principiului de drept internațional care cere tuturor statelor să se abțină de la recunoașterea oricăror situații regionale care contravin principiilor de drept internațional, ceea ce, altfel spus, se traduce prin obligația statelor de a nu recunoaște obținerea pe căi ilegale de avantaje regionale și teritoriale. Acest principiu se regăsește afirmat în rezoluția Adunării Generale a ONU din 1970 privitoare la relațiile de prietenie și cooperare între state care stipulează că “orice avantaje teritoriale obținute prin recursul la forță nu pot să fie recunoscute ca având legitimitate”.

Pentru comentatori, decizia luată de Administrația Trump este susținută, mai ales, de o logică a istoriei factuale. Încă în 1949, la un an de la înființarea Israelului, Ierusalimul a fost decretat, printr-o lege organică, drept capitală a noului stat. În 1980, prin lege adoptată în parlamentul (Knessetul) israelian, întregul oraș a fost anexat și trecut sub suveranitate israeliană. Astăzi, sediul Executivului și al Parlamentului se află la Ierusalim. Din acest punct de vedere, normal ar fi ca și sediile

misiunilor diplomatice să se afle tot la Ierusalim. Numai că logica nu este întotdeauna sustenabilă. În cazul de față, se uită că, deasupra dreptului lui Donald Trump și al Israelului, se situează dreptul internațional, atunci când este vorba de probleme care intră sub incidența acestuia.

Sunt multe epitetele cu care criticii lui Donald Trump i-au descris decizia de recunoaștere a Ierusalimului drept capitală a statului Israel: “seismul mijlociu-oriental”, “decizie nebunească”, “noua declarație Balfour în variantă americană” etc. etc. Lui Donald Trump i se mai reproșează, în aceeași măsură, contradicția flagrantă între insistența cu care susține “variantele celor două state” în procesul de soluționare a dosarului palestinian, pe de o parte, și ignorarea voită a truismului că stabilirea statutului definitiv al Ierusalimului constituie unul dintre punctele fundamentale care trebuie să figureze pe agenda oricăror negocieri israeliano-palestinienilor și a cărei ignorare privează de sens însuși ideea și procesul negocierii.

Ține de domeniul evidenței că președintele american și corpul său de consilieri nu au ignorat reacțiile pe care această “furtună în jurul Ierusalimului” le va declanșa în lumea arabo-islamică și, poate, chiar în alte foruri politice și politico-diplomatice internaționale. Iar aceste reacții vor însemna manifestații și demonstrații de protest mai mult sau mai puțin violente, reuniuni de urgență ale Ligii Arabe și organizației Cooperării Islamice, proiecte de rezoluții de condamnare înaintate, spre adoptare, Consiliului de Securitate etc. Și apoi? Ce explozii proorocite pot să se mai producă într-o lume arabă și islamică deja aruncată în aer, și cu ce argumente se va putea vorbi despre “bararea procesului de pace” într-o regiune în care acest proces se află, de multă vreme, în stare de îngheț sever? “Cutremurul” regional va avea replici care se vor calma cu timpul, “furtuna Orientului Mijlociu” va trece asemenea oricărei furtuni, lumea arabă se va întoarce, încă o dată, la propriile ei probleme și în mod similar va proceda și comunitatea internațională, acaparată și ea, de propriile îngrijorări.

Donald Trump va răspunde, tuturor, mai devreme sau mai târziu și o va face în stilul lui definitiv și imprevizibil.

Dar el și, în general, națiunile, guvernele și elitele politice vor avea datoria să răspundă la o altă întrebare, nu mai puțin dificilă: în ce măsură se mai poate vorbi, în acest început de mileniu III, despre necesitatea, eficiența și infailibilitatea principiilor de drept internațional

2. Arabii din Ierusalimul de Est. Statutul juridic

La peste 50 de ani de la ocuparea, în iunie 1967, a părții răsăritene a Ierusalimului și la 37 de ani de la anexarea de către Israel, în 1980, a "orașului de trei ori sfânt", populația arabă a orașului continuă să trăiască în condiții de o precaritate aflată, fără întrerupere, pe o spirală a degradării circumscrisă unei politici nedecarate dar evidente a guvernului israelian și a municipalității vizând diminuarea cât mai mult posibil a prezenței palestinienilor în zona de est a orașului. Dacă în anul 2014, palestinienii reprezentau 39% din populația întregului oraș, astăzi în cele 16 colonii evreiești din Ierusalimul de Răsărit trăiesc cca. 201.000 coloni reprezentând cca. 44% doar din populația zonei de est a orașului (de la câteva sute, în 1967). Palestinienii dețin doar 13% din fondul funciar al Ierusalimului de Est, restul de 87% fiind suprafață controlată de statul evreu sau de particulari israelieni. Situația s-a agravat odată cu finalizarea lucrărilor de construcție ale "zidului de separație" care a făcut ca între 6.000 și 7.000 de palestinieni să trăiască izolați și încercuiți de așezări evreiești și rețeaua drumurilor de acces. Pe lângă practica confiscării de terenuri, restricțiile aplicate asupra autorizațiilor de construcție pentru locuitorii arabi, adaugă, pentru aceștia, fie dificultăți de asigurare a spațiului locativ, fie îi obligă să-și construiască ilegal locuințe care, ulterior, sunt, în marea lor majoritate, demolate de municipalitate.

Care este, în aceste condiții, statutul juridic al palestinienilor din Ierusalimul de Est?

Aceștia nu sunt considerați cetățeni ai orașului, ci au statut de "rezident", cu mențiunea că autorizația de rezidență poate fi anulată dacă posesorul acesteia absentează din oraș mai mult de șase ani, chiar dacă absența sa este anuală și de durată scurtă (o plecare în străinătate, sau doar până la Betleem aflat doar la 15 minute depărtare de Ierusalim este considerată absență contabilizată la durata totală de 6 ani, suficientă pentru pierderea autorizației de rezidență). Mai mult, copiii proveniți din non-rezidenți nu sunt înregistrați, ceea ce îi privează de dreptul la securitatea socială și la înscrierea într-o formă de învățământ. Diferențieri defavorabile locuitorilor arabe sunt operate și în domeniul edilitar: deși locuitorii arabi, asemenea restului populației, plătesc taxe municipale de 6-11%, prea puțin din fondurile acumulate astfel sunt destinate unor proiecte de urbanism și servicii în estul orașului.

Sunt, toate acestea, doar o frântură din ceea ce înseamnă realitatea vieții de zi cu zi în Ierusalimul de Răsărit. Și este greu de crezut că o asemenea realitate este necunoscută la Washington sau în restul "lumii libere" apusene.

*

Dincolo de emotivitatea pe care discursul despre Yerushalaim/Urushlim-Al-Quds o provoacă în mentalul comun și în conștiința istorică și religioasă iudaică și arabo-musulmană, statutul "cetății sfinte", revendicat, cu aceeași acribie, și de evrei și de arabi drept capitală a statului lor, cristalizează esența însăși a conflictului palestiniano-israelian, fiind convenit – cel puțin până la întreruperea negocierilor dintre părțile în conflict – că abordarea "statutului definitiv" al orașului va trebui să fie încadrată și rezolvată în cadrul "negocierilor finale", orice măsură unilaterală care ar aduce schimbări statu-quo-ului existent fiind considerată neavenită și nulă. Or în momentul în care discuția despre "soluția finală" a problemei palestinienilor se concentrează – și președintele Donald Trump însuși a afirmat-o – asupra formulei "celor două state" pe care noul locatar de la Casa Albă s-a angajat să o

urmărească și să o susțină, rezoluția adoptată de Statele Unite nu face decât să scoată, practic, dosarul Ierusalimului din conținutul și cadrul negocierilor politice, ceea ce, altfel spus, înseamnă a inversa radical termenii existenței, a pune la îndoială credibilitatea formulei bistatale, adică a așeza, în mod păgubos, carul înaintea calului. Aceasta aduce în atenție, cu și mai multă acuitate, mai vechea întrebare: cum poate fi declarat orașul capitală a unui singur stat în condițiile în care 40% din locuitorii săi nu sunt cetățeni ai acestui stat, ci rezidenți lipsiți de drepturile civile și electorale pe care le presupune orice stat care se auto-proclamă drept deținător al celei mai vechi și consolidate democrații din regiunea Orientului Mijlociu?

3. Opinia cealaltă

Pentru premierul israelian Benjamin Netanyahu, data de 6 decembrie constituie "o zi istorică" și "strălucitoare", șeful Executivului de la Tel Aviv dând asigurări că decizia Statelor Unite nu va schimba nimic în ceea ce privește locurile și simbolurile sfinte ale celor trei mari religii monoteiste. Premierul Netanyahu a adresat celorlalte state invitația de a urma exemplul american prin recunoașterea Ierusalimului drept capitală a Ierusalimului și prin transferul misiunilor lor diplomatice de la Tel Aviv la Ierusalim. Aflat la Bruxelles, unde a avut o întâlnire cu șefa diplomației europene, Federica Mogherini, Netanyahu declara, la 10 decembrie, că "Ierusalimul este capitala Israelului și nimeni nu poate nega. Acest lucru face posibilă pacea întrucât recunoașterea realității este însăși substanța acestei păci"

Dincolo de Ocean, Ministrul american de Externe, Rex Tillerson, estima că decizia președintelui Trump "oferă o bună oportunitate pentru realizarea păcii între palestinieni și israelieni iar președintele, împreună cu echipa sa, lucrează cu fermitate în această direcție".

Dacă în cercurile pioase din Israel, decizia lui Donald Trump constituie "un mare pas către zidirea celui de-al treilea Templu și început al erei messianice pe pământ", la Tel-Aviv, prestigiosul "Begin-Sadat Institute for Strategic

studies (BESA)", a organizat, încă înainte de anunțarea oficială a deciziei privitoare la statutul Ierusalimului, o amplă dezbatere cu participarea unor personalități proeminente – israelieni și evrei americani – în care preopinienții au analizat semnificația și urmările actului american de la 6 decembrie. Redăm, în continuare, extrase din intervențiile participanților la seminar (#BESAonlinedebates #Jerusalem, 2 decembrie)

1. Elliot Abrams, cercetător principal la Consiliul pentru Afaceri Externe din Washington, fost adjunct al șefului corpului de consilieri prezidențial și consilier pe probleme de securitate națională în mandatul președintelui George W. Bush:

"Ierusalimul este capitala Israelului și are acest statut de la încheierea, în 1949, a Războiului pentru Independență. Refuzul de acceptare a acestei realități nu este decât o piesă din lunga campanie de negare a permanenței statului Israel și a legitimității sale. Oare declarațiile din 2004 ale lui George W. Bush, potrivit cărora nu va exista niciodată un drept la reîntoarcere (al refugiaților palestinieni – n.n.) și că, în orice formă de soluție la care se va ajunge, Israelul își va menține suveranitatea asupra coloniilor au împiedicat derularea în continuare a procesului de negociere? Oare refuzul precedentilor președinți ai Americii de a recunoaște Ierusalimul drept capitală a Israelului a condus la succesul negocierilor? La ambele întrebări răspunsul este nu și nu. Ignorarea realităților și a faptelor nu va duce niciodată spre pace (...) Predica violenței înseamnă o amenințare la adresa lui Trump și acesta are dreptul să se aplece și să ceară celor care recurg la violență să nu se împotrivescă politiciii americane. Dacă palestinienii vor pace, ei vor trebui să negocieze această pace, indiferent unde s-ar afla ambasada Statelor Unite ale Americii".

2. Max Singer, cercetător principal, cofondator și membru emerit al Hudson Institute, Washington, cercetător principal la Begin -Sadat Institute for Strategic Studies, Ierusalim:

"Pentru Israel, Statele Unite și pentru

îndelungatele eforturi de pace între Israel și palestinieni, decizia președintelui Trump este una bună. Din nefericire, avantajul acestei decizii a fost, într-o oarecare măsură, diminuat de lipsa de respect care există față de președintele Trump și de larga răspândire a opoziției la tot ce face acesta (...) dar este de preferat o bună decizie a unui președinte nerespectat decât o decizie proastă luată de un președinte foarte respectabil. Cei care, în Statele Unite și pretutindeni, doresc să învețe din experiență vor începe să-și schimbe părerile în ceea ce privește locul central al conflictului palestiniano-israelian în politicile Orientului Mijlociu (...). Decizia Statelor Unite de recunoaștere a realității că Ierusalimul este capitală a Statului Israel își va dovedi importanța doar în măsura în care ea va marca începutul unei noi politici americane care să favorizeze pacea prin descoperirea și proclamarea adevărului despre disputa dintre palestinieni și israelieni și nu prin falsa teorie că ignorarea sau minimalizarea acesteia este aducătoare de pace(...) Unul dintre principalele obstacole în calea acestei păci s-a regăsit în maniera în care europenii și americanii au încurajat iluzia palestiniană că un stat evreiesc și democratic poate fi anihilat din regiune prin negarea "democratică" a realităților".

3. Eytan Gilbos, director și cercetător afiliat al Centrului pentru Comunicare Internațională de pe lângă Universitatea Bar-Ilan, Tel Aviv:

"Decizia Statelor Unite nu schimbă cu nimic realitatea existentă. Ea nu se referă în nici un fel la viitoarele frontiere ale orașului sau la felul în care va fi distribuită suveranitatea asupra acestuia. Revendicările palestinienilor asupra Ierusalimului sunt discutabile. De 3.000 de ani, Ierusalimul a fost capitala poporului evreu, palestinienii nu au avut niciodată Ierusalimul în posesia lor (...). Decizia este una americană, nu una israeliană și nici o acțiune împotriva Israelului nu este justificată. O reacție violentă din partea palestinienilor ar putea avea drept răspuns suspendarea imediată a asistenței anuale de 500.000 dolari pentru palestinieni și închiderea Reprezentanței O.E.P. de la Washington (...) America va rămâne unicul

mediator pentru că nu există nimeni altcineva decât Statele Unite care să poată exercita simultan presiuni atât asupra israelienilor, cât și a palestinienilor"

4. Hillel Frisch, Profesor de Studii Politice și Cercetarea Orientului Mijlociu, Universitatea Bar-Ilan, Tel Aviv:

"Pentru Israel, aceasta este o realizare majoră. Ierusalimul a fost capitala regatului evreu sub regii David și Solomon, iar din 1948, capitală a statului poporului evreu, ca descendent al acestora. Era timpul ca o singură țară precum Statele Unite să accepte unicitatea renașterii statului evreu cu Ierusalimul drept capitală".

4. "Vom găsi o rezolvare a acestei probleme"

"Vom găsi o rezolvare acestei probleme... Aș vrea să fiu cel care va face pace între Israel și palestinieni. Aceasta ar fi o splendidă reușită". Sunt cuvintele rostite de Donald Trump la 23 noiembrie 2016, în perioada campaniei sale pentru președinția americană (cf. *L'Orient Le Jour*, <http://www.lorientlejour.com/...trump>)

În perioada reacțiilor de protest, violență, contestare, critici, rezerve și condamnări care au animat nu numai lumea arabo-islamică, ci și nu puține cancelarii din restul lumii, s-au făcut auzite, nu o dată, aprecieri marcate de un acut pesimism cât privește viitorul procesului de pace între palestinieni și statul evreu. "Decizia (americană) va deschide porțile iadului în regiunea Orientului Mijlociu", "Donald Trump a înmormântat pacea în Palestina", "America și-a pierdut credibilitatea ca sponsor al păcii în regiune" au fost doar câteva dintre aprecierile care au marcat evenimentul - vedetă al sfârșitului de an 2017.

Într-o problemă atât de complicată și generatoare de patimi precum cea referitoare la pacea israeliano-palestiniană și la ponderea pe care o rezoluție unilaterală ar putea-o avea în acest context, este hazardat să se eleboreze scenarii care abordează realitatea printr-o prismă schematică în alb și negru. Nu ar trebui, din acest punct de vedere, să se uite că, în alocuțiunea sa de întâmpinare a deciziei lui

Donald Trump, premierul Netanyahu, urmat și de alți demnitari israelieni, a exprimat - fapt rarism - "recunoștința" pe care Israelul și poporul evreu o au pentru virtualul *peace-maker* și aliat strategic al Israelului recunoscător. Și cum ar putea fi mai concret exprimată o asemenea grațitudine decât prin compromisuri de natură să paveze calea lui Trump către "splendida reușită" de care acesta vorbea? Începând cu îmblânzirea politicii de colonizare iudaică în teritoriile palestinienilor autonome, trecând prin concesii cât privește conceptul însuși de negociere cu palestinienii și până la renunțarea, fie și parțială, la reticențele pe care Israelul le are cât privește deblocarea procesului de negociere. Dar acest "seism al Orientului Mijlociu" ar putea să trezească din somnolență și comunitatea internațională - fie că este vorba de Uniunea Europeană, de alți actori importanți ai vieții internaționale, fie de revenirea serioasă la ideea unei conferințe internaționale de pace, fie - de ce nu? - de un Vladimir Putin care și-a anunțat, deja, victoria în Siria și retragerea mării părți a prezenței militare de pe frontul Levantului și care, în cooperare, de pildă, cu Egiptul, Iordania și monarhiile arabe din Golf - să intre în competiție cu Donald Trump pentru statutul de pacificator al Orientului Mijlociu.

Dosarul palestinian rămâne deschis.

DIN NOU DESPRE YEMEN: ULTIMA INTIFADA A LUI ALI ABDALLAH SALEH

Reza SHAHRESTANI

În ultimul său număr din anul care s-a încheiat, "Pulsul Geostrategic" insera, în secțiunea dedicată evoluțiilor din Orientul Mijlociu, un articol consacrat războiului yemenit, reliefând, în, mod deosebit, dimensiunile dramatice ale crizei umanitare, sociale și naționale pe care, de aproape trei ani, o parcurge această țară din sudul extrem al Peninsulei Arabice (Vezi articolul nostru "Criza yemenită: între politică și morală", Pulsul Geostrategic, nr. 250, 20 decembrie 2017). Schițând câteva concluzii posibile, în încheierea materialului amintit spuneam că "yemeniții însșiși, înaintea altora - de la actualul președinte marionetă la (Abd Rabbah Mansur Hadi) la fostul "dictator luminat" (ex-președinte Ali Abdallah Saleh), la șeicii și propovăduitorii zeidiți ai clanului Al-Houthi și la baronii autohtoni ai războiului - trebuie să se întoarcă spre bogatele tradiții de demnitate și mândrie națională ale poporului lor (...) pentru a nu mai accepta ca interesele și mercantilismul altora să le hotărască destinele în numele unor ideologii și doctrine care nu au nimic a face cu identitatea și existența lor".

Aproape simultan, în primele zile ale lunii decembrie, mass-media anunța, în prime-time, un eveniment care, departe de a fi determinat de vreo bruscă redeșteptare a conștiinței naționale, era apreciat drept un posibil "început al sfârșitului" pentru războiul din Yemen: la 2 decembrie, la Sana'a, fostul președinte Ali Abdallah Saleh și armata sa ideologică anunța ruperea alianței cu rebelii houthiți, anunțul fiind urmat de declanșarea unor violente confruntări armate în capitala Sanaa, soldate cu "sute de morți și răniți".

Două zile mai târziu, la 4 decembrie,

Ali Abdallah Saleh era asasinat de un comando al milițiilor houthite, într-o ambuscadă la sud est de capitala Sana'a. Într-un adevărat carnagiu, împreună cu victima au mai fost uciși doi dintre fiii acestuia, secretarul general al partidului Congresul Popular General, înființat și condus de Ali Saleh, mai mulți demnitari și gărzi de corp ale căror cadavre au fost profanate într-o manieră care amintește de ultimele secvențe din viața fostului lider libian Moammer El-Gaddafi, căzut prizonier în mâinile "revoluționarilor". Liderul houthit Abdel Malek Al-Houthi a declarat data de 4 decembrie drept o zi istorică și cu valoare simbolică de excepție pentru poporul yemenit. Atât rebelii, cât și președintele Abd Raboh Mansour Hadi, au ordonat detașarea în capitală a unor masive înăriri combatante – oameni și armament greu - în perspectiva unei posibile confruntări decisive pentru luarea sub control a capitalei Sana'a

Vestea morții lui Abdallah Saleh a fost urmată de intense bombardamente ale coaliției asupra pozițiilor detinute de rebeli în capitala Sana și de violente schimburi de focuri între milițiile rebele, de-o parte, și Garda Republicană și unități tribale și ale Partidului Congresul Popular General, susținătoare ale lui Saleh, pe de altă parte. Ambasada Iranului la Sana'a a fost incendiată în timpul bombardamentelor saudite, potrivit unor surse, sau de combatanți fideli fostului președinte, potrivit altor surse.

Dacă, de la declanșarea, de către "coaliția arabă" condusă de Arabia Saudită, a operațiunii "Furtuna fermității", alianța dintre Ali Abdallah Saleh și clanul šiit Al-Houthi, beneficiind de susținere iraniană, au reprezentat principala forță de rezistență la intervenția saudită, destrămarea acesteia și chemarea la "intifadă" adresată de Ali Abdallah Saleh "poporului yemenit" reprezintă o cotitură mai puțin așteptată, de natură să schimbe fundamental situația tactică din teren și să creeze premisele încheierii acestui distrugător război de uzură – evoluție pe care regimurile de la Ryad și Abu Dhabi l-au salutat cu entuziasm încă din primele momente ale producerii a ceea ce jurnaliștii au numit un "puci împotriva puciștilor", o "revoltă populară" sau "o revoluție pentru noua

republică yemenită".

Mai important decât denumirile date acestei cotituri survenită în ansamblul conflictului intern yemenit, observatorii au reținut faptul că plecarea din "luminile rampei" a lui Ali Abdallah Saleh trebuie, totuși, să fie privită cu circumspecție cât privește amploarea schimbărilor pe frontul din Yemen.

Se poate presupune, însă, că rebeliunea houthită își va pierde energia, având șanse îndoielnice de a obține o victorie decisivă la nivel național în condițiile în care este de așteptat și o intensificare a ofensivei declanșată de "coaliția" condusă de Arabia Saudită.

În condițiile în care, pe plan internațional, tensiunile dintre Statele Unite și aliații săi europeni, pe de o parte, și regimul iranian, s-au accentuat odată cu venirea lui Donald Trump la Casa Albă și continuă să se deterioreze, în același timp în care sunt tot mai multe poziționări ale comunității internaționale care se pronunță împotriva rebeliunii houthite și a situației dramatice în care războiul declanșat de aceasta au prăbușit statul și societatea yemenită, este dificil de afirmat în mod tranșant dacă decizia fostului președinte Ali Abdallah Saleh a reflectat o asumare realistă a necesității unor schimbări în direcția încheierii cât mai grabnice a războiului, sau a fost un simplu calcul oportunistic, știut fiind că o victorie militară a coaliției condusă de Arabia Saudită în Yemen ar fi însemnat și sfârșitul definitiv al carierei politice și poate chiar a libertății și vieții fostului "camarad de arme" al rebelilor.

Privită din tranșeele rebelilor, decizia lui Ali Saleh este văzută ca un act de trădare și de "îngenunchere" în fața ambițiilor saudite în contextul conflictului dintre aceasta și regimul iranian. Prin întoarcerea armelor împotriva aliaților săi, ex-președintele Saleh a săvârșit – consideră tabăra rebelă – un puci împotriva "revoluției poporului yemenit" pe care Saleh l-a acceptat în cadrul unei tranzacții cu saudiții de la care a primit garanția că, în schimbul rupturii cu rebelii, acestuia îi va fi asigurată nu doar securitatea și interesele personale, ci și un loc activ și profitabil pe eșichierului Yemenului de

după conflict.

Ruptura dintre Ali Saleh și rebeli, care a fost cauza directă a asasinării acestuia, nu a reprezentat, în sine, un element nou și nici un aspect despre care să se poată afirma, împreună cu mass-media de limbă arabă, că "a fost un pas important către pacificarea Yemenului". Pe durata mandatului său prezidențial (1990-2012), nu mai puțin de șase războaie au avut loc între guvernul de la Sana'a și mișcarea houthită a lui Abdel Malek Al-Houthi, iar această despărțire a fost anunțată, încă din luna august a anului trecut, de puternice încordări, acuzații reciproce și schimburi de focuri, soldate cu victime omenesti, între cele două tabere. Alianța însăși dintre Ali Saleh și Abdel Malek Al-Houthi a fost una de circumstanță, pentru alungarea de la putere, în 2014, a noului guvern yemenit produs de primăvara arabă și condus de fostul vicepreședinte Abd Rabboh Mansour Hadi, reinstalat în fotoliul prezidențial odată cu intervenția militară a coaliției arabe conduse de Arabia Saudită.

Disparația lui Ali Abdallah Saleh va avea, fără îndoială, repercusiuni directe reflectate în reevaluări politice și militare, în echilibrele de forță și influență între marile blocuri tribale în care este împărțită societatea yemenită, dar și în palierul confruntării prin interpuși dintre monarhiile arabe din Golf și Iran, trecerea dintre ani putând să fie marcată fie de o degenerare a conflictului intern între facțiunile yemenite aflate pe front, fie o acutizare a conflictului saudit-iranian pentru o tranșare manu militari a războiului din această țară. Având în vedere că, după toate probabilitățile, rebelii houthiți nu vor accepta prea curând o încetare a focului, se poate estima că frontul yemenit va cunoaște noi pusee de violență cu consecințe imprevizibile.

Prin anii '90, întrebat fiind de un jurnalist dacă actul de guvernare a Yemenului este dificil, fostul președinte a răspuns că "a conduce Yemenul este ca și cum ai dansa printre șerpi". La aceeași întrebare, formulată de același ziarist doi ani mai târziu, răspunsul lui Saleh a fost: "În Yemen nu s-a schimbat nimic. Numai șerpii s-au transformat în vipere veninoase"

Construit pe temelia unei lungi înlănțuiri de surprize și răsturnări de situație, conflictul intern din Yemen și viperele acestuia nu și-au epuizat capacitatea de a surprinde, în continuare.

NEGOCIERILE POLITICE CA INSTRUMENTE DE PERPETUARE A COMPETIȚIEI PENTRU SIRIA

Ambasador prof. Dumitru CHICAN

De-a lungul celor aproape șapte ani de război intern sirian, fiecare etapă a desfășurării acestuia a fost însoțită, declarativ, de proclamarea principiului și imperativului soluționării prin negocieri a conflictului care, potrivit argumentelor invocate și ținând cont de complexitatea frontului și de mulțimea beligeranților interni, regionali și internaționali implicați, nu va putea să fie tranșat niciodată pe calea armelor. De la demararea așa-numitului "proces Geneva" ajuns, fără nici o perspectivă certă de reușită, la cea de-a opta rundă, trecând prin "procesul Astana", până la proiectul "zonelor de dezescaladare", "congresul de reconciliere națională" – un fel de Loya Jirga afghană – și până la inițiativa "conferinței siriene de pace de la Soci" - inițiativă cu paternitate rusească – leitmotivul "dialogului politic" a fost, la unison, apreciat drept "singura cale legitimă" către pace în Siria. Realitatea a dovedit, însă, mai ales în ultima jumătate a anului 2017, că s-a ajuns la o situație în care un argument de bun simț precum cel al dialogului pașnic și al "legalității" s-a transformat, funcționând, mai degrabă și în mod paradoxal, ca un element de blocare a însăși "legalității" atât de mult invocate. Altfel spus, asistăm la situația în care toată lumea vorbește de "legalitate" conform dreptului internațional, dar fiecare dintre cele două tabere existente – Occidentul condus de America, pe de o parte, și Federația Rusă, alături de regimul de la Damasc și aliații acestuia, pe de altă parte, își proclamă, fiecare, propria abordare a conceptului de "legalitate", după criteriul: "legalitate, da, dar numia cea care îmi servește planurile și proiectele proprii".

În actualul context general dat de realitățile, evoluțiile și schimbările survenite atât pe frontul

sirian, cât și în contextul regional și internațional, nu poate fi pusă la îndoială realitatea că instrumentul negocierii, în cazul conflictului sirian, este benefic în măsura în care părțile beligerante pot accepta compromisuri rezonabile asupra divergențelor fundamentale care există în legătură cu probleme spinoase precum perioada de tranziție, noua lege fundamentală a Siriei, configurația și morfologia viitorului sistem politic, descentralizarea autorității, instituirea unor “administrații locale” și conținutul noului contract social între viitorul stat și societatea siriană. Dar, în același timp, realitatea faptică demonstrează că procesul de negociere, așa cum este prefigurat – și indiferent dacă acesta se va derula, în continuare, la Geneva, la Astana sau la Soci – se prezintă, mai degrabă ca un instrument pe care principalii actori regionali și internaționali îl concep, într-o manieră concurențială și, nu de puține ori, conflictuală, ca pe un instrument de continuare a competiției pentru acaparare de influență și control asupra Siriei sau, în cea mai comodă alternativă, ca o pârgie de gestionare a conflictului, atâta vreme cât acesta nu se va încheia de la sine prin erodarea potențialului combativ al actorilor.

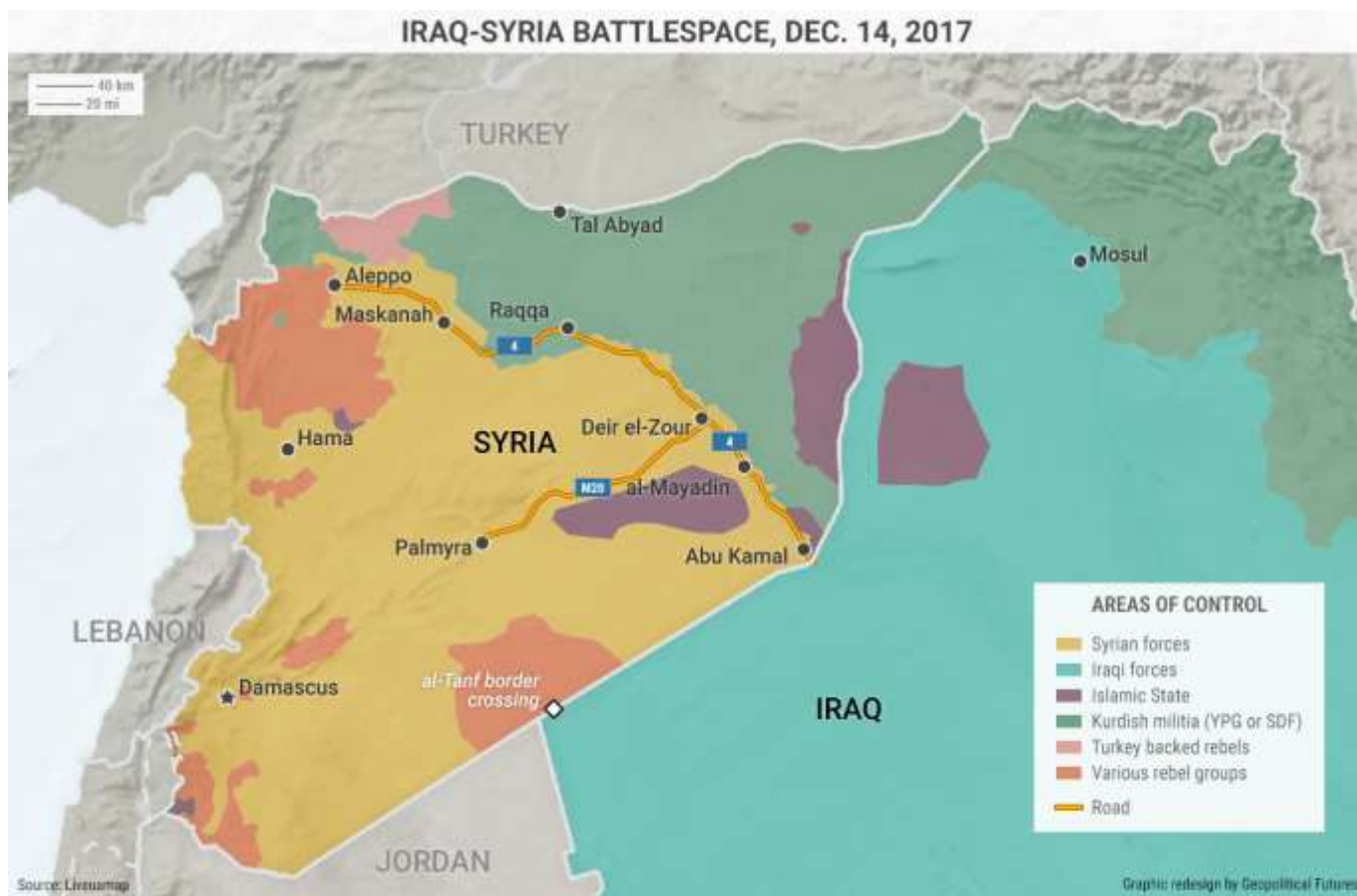
Pornind de la considerentele mai sus formulate, se poate afirma că viitoarele “runde” ale așa-ziselor negocieri politico-diplomatice – de la Geneva, de la Astana sau Soci – nu vor aduce prea curând noi contribuții semnificative la pavarea drumului către pace în Siria, ci vor fi utilizate, cu precădere, pentru temporizarea ajungerii la această finalitate, în condițiile în care fiecare dintre taberele implicate în criza siriană consideră, în continuare, că nu și-a asigurat, încă, o poziție suficient de sigură și confortabilă pe eșichierul sirian și, mutatis-mutandis, în ecuația evoluțiilor viitoare pe arena Orientului Mijlociu.

Graba cu care marii actori regionali și internaționali acționează pentru găsirea de noi formule – bilaterale, trilaterale, sau internaționale – dovedește preocuparea acestora de a identifica noi pretexte, motive de opoziție și piedici în calea a ceea ce ar trebui să fie o derulare normală a procesului de negociere. Un

exemplu, dintre cele mai recente, este edificator în acest sens. După “reuniunea de unificare” a opoziției siriene, desfășurată la 22 noiembrie în capitala saudită (reuniune care, în realitate nu a făcut decât să “unifice acea parte a opoziției care este susținută, influențată și finanțată de către monarhia saudită), aceasta și-a anunțat o așa-zisă “nouă abordare” a chestiunilor în suspensie – o abordare care, lăsând de-o parte faptul că reiterează vechea precondiție a plecării de la putere a lui Bashar Al-Assad, această “platformă de la Ryad” a cerut ca pe agenda negocierilor de la Geneva să fie introdusă și soluționarea revendicărilor secesioniste-independentiste ale minorității kurzilor sirieni. Se înțelege că o asemenea condiție a fost respinsă prompt de guvernul de la Damasc care și-a anulat participarea la negocieri, un veto care a fost exprimat și de Statele Unite și Turcia, astfel încât runda a opta a “procesul Geneva” a fost amânată înainte de a fi început. Pe de altă parte, la începutul lunii decembrie, mediatorul din partea ONU, Staffan De Mistura, a prezentat, în numele “taberei occidentale”, o nouă listă de propuneri prin care avansa o serie de “idei” originale, precum: stipularea în noua constituție a “caracterului laic al Siriei” și schimbarea denumirii oficiale a țării din “Republica Arabă Siriană” în “Siria”, propuneri care nu au fost agreate de Federația Rusă care, în aceste condiții, a sugerat amânarea, pentru luna februarie a “conferinței de dialog pentru reconciliere națională” care ar urma să se desfășoare la Soci. Pe acest fundal, acțiunile combative pe front cunosc perioade succesive de intensificare, inclusiv prin raiduri terestre și de bombardament efectuate de armata rusă, armata siriană și milițiile iraniene, pe de o parte, și de efectivele americane, de cealaltă parte, menite să asigure fiecărei tabere beligerante cât mai multe atuuri de forță în perspectiva reluării efective a negocierilor “față-în-față” între regimul sirian și opoziția acestuia. Într-un alt palier, pentru actorii regionali și internaționali angajați direct în campania de eradicare a organizației jihadist-teroriste Statul Islamic – Federația Rusă, care domină spațiul aerian sirian, Statele Unite, care au un cuvânt greu de spus cât privește frontul terestru și configurația

viitoare a acestuia, Iranul, rămas prizonier al obsesiei sale de creare a “coridorului šiit” care să lege Iranul de litoralul libanez al Mediteranei trecând prin Irak și Siria, precum și Turcia, preocupată să “curețe” nordul sirian de activismul separatiștilor kurzi - a devenit o prioritate expansiunea prezenței proprii pe frontul sirian pentru a-și asigura, astfel, o parte cât mai consistentă în viitoarea morfologie a teritoriului după încheierea războiului anti-terorist și dispariția din teren a Statului Islamic / Daish. În numele păcii, toți cei implicați încearcă să-și consolideze avantajele pe front, vorbind, în același timp, cu acribie, despre “legitimitatea negocierilor” dar disputându-și cu îndârjire cadrul juridic în care acestea trebuie să se desfășoare: pentru Statele Unite și aliații occidentali, acesta trebuie să fie oferit de Geneva, ca port-stindard al Organizației Națiunilor Unite, în vreme ce Federația Rusă și aliații săi optează pentru transferul procesului politic la Soci unde să se soluționeze, à la russe, dosarul Siria care, abia apoi, să fie prezentat ONU pentru a primi din partea acesteia, legitimizarea și umbrela juridică internațională.

Rezultă, din toate cele de mai sus că, în prezent, problema negocierilor de pace nu este – așa cum susține propaganda programatică a regimului sirian – o chestiune care privește exclusiv relaționarea dintre regim și opoziția siriană sau care, potrivit aceluiași discurs, reprezintă un subiect în care cuvântul decisiv revine “voinței suverane a poporului arab sirian”. Lipsa de realism a unor asemenea aserțiuni este confirmată de realitatea vie a faptelor care arată că, dincolo de ipocrizia obișnuită în atari conjuncturi, adevărații decidenți în ecuația siriană sunt, de facto, Federația Rusă și Statele Unite ale Americii, secundați de actorii regionali sau extra-regionali aliniați unuia sau altuia dintre cei doi poli ai deciziei. Iar față de interesele și proiectele acestora, discursul actorilor – al tuturor actorilor implicați – despre alegeri parlamentare și prezidențiale, constituție, organizare politico-administrativă, unitate națională, reconstrucție și alte asemenea sintagme cu o puternică încărcătură politicianistă și populistă, rămân și în anul care urmează, un soi de “Fata Morgana” a cărei preschimbare în realitate palpabilă depinde, ca și până acum, de voințe străine.

ISTANBUL: COOPERARE ISLAMICĂ...CU ABSENȚE

**Ambasador prof. Dumitru
CHICAN**

În contextul reacțiilor internaționale succesive deciziei prin care, la 6 decembrie, președintele Donald Trump, în numele Statelor Unite ale Americii, anunța recunoașterea Ierusalimului drept capitală a statului Israel și decizia de transfer a ambasadei americane de la Tel Aviv în “orașul sfânt”, la 13 decembrie, la Istanbul, a avut loc un summit extraordinar al Organizației Cooperării Islamice, inițiativa acestei acțiuni aparținând președintelui turc Recep Teyyip Erdogan, în calitate de președinte în exercițiu al organizației pan-islamice. Un singur punct a figurat pe ordinea de zi a reuniunii și anume elaborarea și adoptarea unei poziții unificate de respingere a deciziei unilaterale a Administrației Trump și stabilirea unor măsuri colective sau individuale de desolidarizare critică față de hotărârea președintelui american și de susținere mai accentuată și mai dinamică a drepturilor legitime ale poporului palestinian. Acestei tematici i-au fost circumscrise, în consecință, atât luările de cuvânt ale participanților, cât și declarația adoptată la încheierea lucrărilor.

“Ca țară islamică, nu vom abandona niciodată ideea unei Palestine (!) suverană și independentă, cu capitala la Ierusalim, a spus președintele Erdogan, invitând guvernele statelor islamice care întrețin relații cu Israelul să le întrerupă și să recunoască Ierusalimul drept capitală a statului palestinian ocupat”, considerând că “decizia lui Donald Trump referitoare la statutul orașului Ierusalim” este “o recompensă acordată Israelului pentru actele de terorism” ale statului evreu. (Nu a scăpat atenției jurnaliștilor nuanța între discursul lui Recep Teyyip Erdogan, care vobește de “Ierusalim drept capitală a Israelului”, și formularea din declarația finală a conferinței care folosește sintagma “stat palestinian cu

capitala în Ierusalimul de Est”!)

De partea sa, președintele Autorității Naționale Palestiniene a avut o alocuțiune lejer încadrabilă în spiritul și forma reacțiilor pe care liderul palestinian le-a exprimat, în diverse forme, în urma deciziei americane de la 6 decembrie și pe care mijloacele de informare în masă le-au prezentat, la vremea lor, în extenso.

Declarația finală a summitului proclamă “recunoașterea de către comunitatea islamică a părții de Est a Ierusalimului ocupat drept capitală a Statului Palestina” și consideră că “Statele Unite nu mai pot să fie un mediator și un sponsor al păcii între palestinieni și statul evreu”.

La încheierea reuniunii la nivel înalt și după lansarea oficială a “declarației de la Istanbul”, președintele în funcție al Organizației Cooperării Islamice și gazdă a summitului, Recep Teyyip Erdogan, l-a invitat pe liderul palestinian Mahmoud Abbas la o conferință de presă comună care a prilejuit președintelui turc un discurs punctat de duritatea adjectivelor și epitelor care, în situații de tensiune, particularizează stilistica liderului de la Cornul de Aur. “Președintele Americii, a spus Erdogan, “are o mentalitate în care se regăsesc gândirea evanghelică cu cea sionistă”, ceea ce îl privează ireversibil pe Donald Trump de calitatea de mediator imparțial în conflictul palestiniano-israelian. În această situație, vorbitorul a adresat liderilor musulmani apelul de a găsi, împreună, un nou sponsor al păcii, inclusiv sub cupola Organizației Națiunilor Unite. “În fața unui stat al ocupației și terorismului precum Israelul, chestiunea Ierusalimului trebuie să fie considerată (de către comunitatea musulmană globală) drept o “linie roșie” peste care nimeni nu are dreptul să treacă”

Dacă suveranul iordanian, regele Abdallah II, a respins toate tentativele de schimbare a statutului Ierusalimului ca “fundament și nu substituent al demersurilor de soluționare a diferendului dintre evrei și palestinieni”, președintele iranian Hassan Rohani a blamat alinierea totală a Statelor Unite și a președintelui Donald Trump la pozițiile statului

Israel, chemând toate statele musulmane la "unitate și solidaritate deplină în confruntarea Israelului".

Din perspectiva exprimărilor de poziții, reprezentanții și analiștii prezenți la lucrările summitului au fost aproape unanimi în a sublinia caracterul rutinier, patetic și redundant al acestora, însoțit de o absență totală a palierului pragmatic al paradigmelor discursive, fapt pus pe seama unei multitudini de factori și cauze obiective: graba cu care organizarea reuniunii islamice a fost decisă de Recep Teyyip Erdogan, într-un moment în care multe dintre statele și guvernele membre ale Cooperării Islamice nu avuseseră timpul trebuincios pentru conturarea propriilor poziții și evaluări ale deciziei lui Donald Trump și a consecințelor posibile ale acesteia. În egală măsură, se cuvine menționat că participarea însăși la summitul de la Istanbul a prezentat particularitatea că, din totalul de 57 de state membre ale Organizației de Cooperare Islamică, au fost reprezentate doar 48 de state, dintre acestea doar 16 având o prezență la nivelul cel mai înalt, restul de 41 șefi de state fiind absenți și reprezentați la nivele minimale – ministeriale sau la rangul de secretari de stat. (Arabia Saudită, care se pretinde a fi lider al comunității islamice globale, a fost reprezentată de ministrul pentru probleme religioase). Aceasta, spre a nu mai vorbi de lipsa unor pregătiri premergătoare de coordonare și consultare care să permită un limbaj comun pentru întreaga comunitate a lumii islamice. Este vorba, în al doilea rând, de condițiile specifice fiecăruia dintre statele musulmane, abordate din perspectiva relațiilor lor statale mai mult sau mai puțin "confidențiale" cu Israelul, pe de o parte, și a intereselor fiecăruia de promovare sau, cel puțin, de încurajare a atitudinii relaționale cu Statele Unite ale Americii. Din acest punct de vedere, era de așteptat ca aciditatea sau moderația reacțiilor naționale islamice să fie determinate, în bună măsură, de asemenea considerente care țin de politicile fiecărui stat islamic în parte și mai puțin convergent cu poziționarea comunității musulmane ca "*umma*", ca "națiune islamică" – ea însăși afectată de

schisme, orgolii și conflicte concurențiale. Ar fi vorba, în al treilea rând, de starea generală deloc confortabilă a lumii arabo-islamice abia ieșită dintr-o "primăvară arabă" spre a trece într-un lung anotimp înnorat. Toate aceste elemente pot îndreptăți o afirmație precum cea a cotidianului britanic "The Independent", potrivit căruia "Organizația Cooperării Islamice nu mai reprezintă un actor global și nici o forță cu rol și pondere pe eșichierul internațional al zilelor noastre".

Maniera pripită în care acest summit al lumii islamice, marcat de absenteism și împovărat de sloganuri și lozinci care nu au spus nimic nou, permite aprecierea că ea a fost, mai degrabă, "un summit pentru Erdogan", în care recunoașterea de către Statele Unite a Ierusalimului drept capitală israeliană "eternă și unificată" a constituit un prilej pentru ca liderul de la Ankara să facă o verbioasă pledoarie în favoarea "modelului turc" și a propriei sale viziuni asupra marilor probleme ale Orientului Mijlociu și ale lumii contemporane. Amplele demonstrații populare revărsate pe străzile orașelor turcești la chemarea lui Erdogan și cu încurajarea acestuia au sugerat, mai curând, dorința arzătoare a președintelui turc de a folosi fundalul musulman pentru a pune un plus de poleială pe propria imagine căreia politica sa siriană și regională din ultimul timp i-a șters sau i-a decolorat în mai multe locuri strălucirea de altădată. Nu sunt puțini analiștii, inclusiv turci, care au văzut în reuniunea de la Istanbul a Organizației de Cooperare Islamică și o "demonstrație de forță" a lui Erdogan împotriva președintelui Trump însuși, căruia liderul turc a ținut să-i demonstreze capacitatea țării sale de nou lider în ascensiune al lumii islamice și potențialul său de mobilizator al acesteia în situații de criză. Inițiativa președintelui turc de organizare a summitului extraordinar s-a vrut, în egală măsură, a fi adresat celorlalți "concuranți" la șefia comunității musulmane – regele saudit Salman și liderului egiptean Abdel Fattah El-Sissi, cu deosebire – căroră li s-a transmis, în subtext, că niciunul dintre cei menționați nu dispune de suficiente atuuri pentru a pretinde liderismul asupra lumii

musulmane sunnite. Iar chintesența mesajelor transmise de Erdogan este exprimabilă în puține cuvinte :”În lumea islamică, Erdogan și Turcia sunt tot atât de puternice pe cât sunt Trump și America în contextul lumii occidentale creștine”.

Afectată de absenteismul masiv al liderilor islamici, prizonieră a propriilor paradigme ale discursului, națiunea islamică (*umma*) se poate întoace la problemele sale, cu mulțumirea că și-a mai îndeplinit încă o îndatorire protocolară.

NOTA: Afirmându-se drept cel mai virulent lider musulman la adresa Administrației Trump și a deciziilor de la 6 decembrie, la 15 decembrie Recep Teyyip Erdogan, accentua și mai mult nota – considerată de observatori a avea un caracter populist supralicitat – și continua seria avertismentelor sale cu rezonanțe de tragedie antică, afirmând, la Istanbul: “Dacă vom pierde Ierusalimul, nu vom mai fi în măsură să apărăm Medina și atunci nu vom mai putea să protejăm Mekka, iar dacă Mekka se va prăbuși, atunci vom fi pierdut Kaa’ab (templu sacru din marea moscheea de la Meka, considerat un *centrum mundi* pentru întreaga lume islamică.). “Ierusalimul este întruchiparea demnității din lumea întreagă și, în consecință, vom face tot ceea ce se impune pentru a păzi și împlini poruncile lui Allah și refugiul strămoșilor noștri (un alt epitet pentru orașul Ierusalim, n.n.) “ a mai spus președintele turc.

TERORISNUL ISLAMIC: DIN ORIENTUL MIJLOCIU CĂTRE ASIA DE SUD-EST

Dinu COSTESCU

La 9 decembrie 2017, șeful Executivului de la Baghdad, Heydar Abbadi anunța că “războiul împotriva grupării teroriste Statul Islamic s-a încheiat” după recuperarea, de către armata irakiană, a ultimelor enclave jihadiste care mai dețineau controlul asupra unor zone risipite în deșertul irakian, din districtul extrem-oriental al țării până în guvernoratul Anbar de la frontiera vestică dintre Irak și Siria. În același timp, pe frontul antiterorist-sirian, reluarea – nu lipsită de dificultăți – a rundelor de tratative politice și militare ale negocierilor de pace și diminuarea continuă a potențialului combativ și a teritoriului controlat de gruparea Da’ish oferă reale motive de optimism cât privește prăbușirea generală a prezenței terorismului jihadist în arealul Orientului Mijlociu (deja, comandamentul trupelor rusești care acționează în Siria a anunțat, la începutul lunii decembrie “încheierea misiunii trupelor Federației Ruse în această țară”). Euforia și entuziasmul firesc față cu perspectiva de eradicare a acestei plăgi care, de peste trei ani, a însângerat lumea Orientului arabo-islamic și, în egală, societățile din arealul comunității internaționale, nu obnubilează, însă o întrebare pe cât obsedantă, pe atât de justificată și ea, pornindu-se de la estimările experților în problemele luptei anti-teroriste că înfrângerea militară a ucigașilor ideologici islamici nu înseamnă, cu necesitate, și dispariția suporturilor doctrinare și a culturii violenței care au dat și vor asigura, și pe mai departe, substanța și motivația ca jihadismul să supraviețuiască, într-o formă sau alta, în noi dimensiuni temporale și spațiale. După Mashreq-ul arab al Orientului Mijlociu, către ce noi coordonate geografice se poate orienta fenomenul jihadist-salafist pentru a-și continua “jihadul pe calea lui Dumnezeu” și a reconstituirii marelui califat musulman, al cărui început l-a prefigurat, fără a-l finaliza, “califul” Abu Bakr Al-Baghdadi? Răspunsul cel mai

frecvent formulat la o asemenea întrebare trimite, cel puțin în lumina situației și a semnalelor existente, încă din vara anului trecut, la regiunea Asiei de Sud-Est, ca posibilă viitoare pepinieră de germinare și dezvoltare a pășării Foenix marcată cu sigla “Allahu Akbar”

Nu au fost puține indiciile care, pe fondul loviturilor primite de teroriștii Statului Islamic, au arătat că numeroși combatanți, comandanți și ideologi ai acestei entități criminale se orientează febril către transferul armelor, bagajelor și al fondurilor financiare către state din din arealul sud-estic al continentului asiatic. Desigur, această constatare nu acordă exclusivitate Asiei de Sud-Est ca viitoare țintă de deplasare a fenomenului terorist radical și nici nu exclude posibilitatea ca și alte coordonate ale geografiei planetare să fie avute în vedere pentru re poziționarea, în vederea reorganizării, a fenomenului în discuție. Ceea ce apare, însă, tot mai aproape de certitudine, este faptul că aria continentului african glisează pe un loc secund ca prioritate pentru activitățile teroriste, dar și pentru recrutarea de noi candidați la jihad atât de către ideologia Statului Islamic / Da’ish, cât și pentru cealaltă structură activă a fundamentalismului islamic și anume rețeaua Al-Qaida. Dar, din variate rațiuni de ordin topografic, demografic (în care Indonezia deține un loc de frunte, cu o populație de 260 milioane de oameni), sau al potențialului conflictual, regiunea asiatică de Sud-Est rămâne o alternativă preferabilă pentru compensarea pierderilor suferite în Mashrequl și Maghrebul arab. Din perspectiva caracteristicilor topografice și ale reliefului natural – o zonă cu o amplă și densă configurație insulară – ca și din perspectiva unei cvasi-inexistente conlucrări și coordonări de securitate și antiteroriste între guvernele regionale – constituie tot atâtea argumente care fac din acest spațiu o destinație atractivă și exploatabilă în planul activităților cu profil clandestin terorist islamist. Nu mai puțin important, din acest punct de vedere, este și factorul cu multiple fațete al sărăciei, segregăției etnice, confesionale și sociale care afectează îndeosebi tânăra generație de musulmani care, astfel, pot deveni cu ușurință pradă a

îndoctrinării, spălării creierelor și recrutării acestora în acțiuni “justitiare” în numele și în umbra flamurei negre a structurilor teroriste fanatice. Iar Indonezia, Malaezia sau Filipine sunt doar câteva exemple grăitoare în acest sens.

Referirile comentatorilor la această parte a continentului asiatic ca posibilă destinație a grupărilor teroriste înregistrate sub drapelul islamului au căpătat o anvergură notabilă după ce, la 16 octombrie 2017, ministrul filipinez al Apărării a anunțat lichidarea lui Isnlon Hapilon, “emirul emiratului islamic Asia de Sud-Est”, fost lider al grupării Abu Sayaf, afiliată la Mișcarea Da’ish, eveniment care a avut loc în lursul luptelor pentru eliberarea orașului Marawi din sudul țării, aflat vremelnice sub controlul filialei filipineze a Statului Islamic, oraș destinat, în opinia comentatorilor de la agenția France Presse să fie proclamat drept capitală a arhipelagului, după modelul oferit de precedentele Mosul, în Irak și Rakka, în Siria. Analistii se întreabă cum a fost posibilă infiltrarea grupării Da’ish în Filipine, țară care, spre deosebire de alte regiuni sud-est - asiatice, în care se înregistrează mișcări ale islamismului radical, se caracterizează prin apartenența confesională majoritară a societății la creștinismul catolic?

Potrivit unei analize a agenției americane “Stratfor”, ideea de constituire în regiune a unui germen al califatului musulman mondial a fost adoptată de liderul mișcării Abu Sayyaf încă din anul 2014, când Da’ish a pus stăpânire pe largi teritorii irakiene și siriene, ceea ce a determinat, de altfel, și jurământul de afiliere la Statul Islamic al grupării filipineze Abu Sayaf, sub conducerea lui Isnlon Hapilon.

În același timp, un alt punct de focalizare a interesului pe care ideologia salafistă radicală îl manifestă pentru extremitatea de Sud-Est a continentului asiatic îl reprezintă insula Mindanao, deținătoare, din perspectiva tactică a “războiului sfânt” islamic, a unei foarte importante poziții strategice de-a lungul frontierelor maritime dintre Filipine, Indonezia și Malaezia, ea oferind, în același timp un punct de refugiu și adăpost ușor accesibil pentru

jihađiștii aflați în vizorul instituțiilor de securitate din cele trei state menționate.

Situația în discuție nu se referă, însă, numai la arealul filipinez și la vecinătatea sa înconjurătoare.

La începutul lunii octombrie, președintele comisiei pentru combaterea fenomenului terorist din Cadrul Consiliului pentru Securitate al Federației Ruse, Kheytrat Ammarov, avertiza asupra faptului că, potrivit informațiilor existente, combatanți ai Statului Islamic din Siria și Irak caută căi de părăsire a acestor două state arabe în direcția altor zone de desfășurare, cu precădere în Sudul și Estul continentului asiatic. O situație pe care demnitarul rus a caracterizat-o drept "periculoasă", în condițiile în care se constată un interes crescând și chiar o prezență în creștere a elementelor jihadist-teroriste pe teritoriul Afghanistanului privit fie ca punct de stabilire, fie drept coridor de tranzit către arealul sud-estului asiatic.

În ultimul timp, cercetători și analiști ai fenomenului islamist radical au subliniat legătura causală care poate exista între reorientarea grupărilor din descendența Statului Islamic, pe de o parte, și tulburările sângeroase din Myanmar (Birmania), unde minoritatea confesională musulmană a etniei Rohingya, supusă unor severe vexanțiuni și prohibiții din partea autorităților de confesiune budistă, constituie o comunitate ușor penetrabilă de către prozelitismul activ al grupărilor terorist-islamiste.

Asia de Sud-Est, care nu a fost niciodată ocolită de radicalismul fundamentalismului islamic are toate perspectivele de a deveni un nou fief al acțiunii jihadist-teroriste și este de presupus că, beneficiind de experiența acumulată pe fronturile Orientului Mijlociu și dispunând de mobilitate, adaptabilitate și flexibilitate organizatorică, structurile jihadismului post-Daish au și capacitatea de face din sud-estul continentului asiatic un nou cap de pod al ideologiei radical-islamiste și teroriste, în măsura în care guvernele și instituțiile de planificare, decizie și acțiune anti-teroristă nu vor fructifica preventiv bogata și variata

experiență pe care, la rândul lor, au acumulat-o în ultimele aproape două decenii de angajare activă în prevenirea, încercuirea și eradicarea acestei maladii cronicizate a contemporaneității.

SOCI: SESAMUL PĂCII ÎN SIRIA?

Dinu COSTESCU

"Lupta" pentru pacificarea Siriei și competiția între marii actori regionali și internaționali implicați în acest proces se desfășoară de mai mult timp, intensificându-se în ultimele luni ale anului trecut pe trei principale paliere care, cel puțin aparent, sunt echilibrate cât privește obiectivele și necesitatea de atingere a acestora. Este vorba de procesul Geneva, în care, pe baza rezoluției 2254, Organizația Națiunilor Unite apare drept garant al păcii siriene și al acordurilor la care se va putea ajunge în acest sens. Este vorba, în al doilea rând, de "procesul Astana" care este pus sub o triplă garanție din partea federației Ruse, Turciei și Iranului, cu o implicare internațională. Cea de-a treia cale este reprezentată de "Procesul Soci" pentru dialog de reconciliere națională în Siria, inițiat de Moscova și pentru a cărui pregătire partea rusă a desfășurat o intensă campanie diplomatică de atragare a susținerii și auspiciilor comunității internaționale.

În acest context, demersurile mediatorului internațional Staffan De Mistura pentru convocarea, la 21 ianuarie, a unei noi runde – a noua – din procesul Geneva, au trecut, vremelnic, pe un plan secund, atenția opiniei publice și ale cancelariilor internaționale fiind acaparate de "evenimentul Soci" cu o participare estimată de cca. 1500 de persoane. Despre cine sunt aceștia și după ce criterii au fost selecționați s-a vorbit mai puțin și, mai ales, cu accente critice, în condițiile în care din lista de principiu a participanților au fost excluși reprezentanții unei importante componente a opoziției siriene, respectiv cei ai minorității kurde reușiți sub stindardul organizatoric al "Unităților pentru Apărarea Poporului" și al "Forțelor Siriene Democratice (QASD), care dețin controlul asupra a cca. 25% din teritoriul național sirian.

La sfârșitul lunii decembrie 2017 și odată cu trecerea în noul an 2018, nu au fost puțini analiștii care, încercând, după tradiție, să facă o revenire panoramică la cele mai importante evenimente care au marcat eșichierul internațional și regional, al Orientului Mijlociu sau care sunt previzibile în anul 1918, au estimat că cele nouă runde ale proceselor Geneva și Astana, precum și, cu deosebire, inițiativa conferinței pentru conciliere națională de la Soci, pe litoralul rusesc al Mării Negre, marchează, pentru Siria, începutul sfârșitului real pentru războiul civil și trecerea la etapa pacificării și reconstrucției unei țări distruse de-a lungul celor șapte ani de război.

Ce dorește Federația Rusă prin organizarea acestui “dialog de la Soci”?

La 27 decembrie, după discuții avute la Moscova, cu reprezentanți ai opoziției siriene din “platforma Moscova”, șeful diplomației ruse, Serghei Lavrov, a adresat un avertisment prin care atrage atenția asupra consecințelor pe care le pot avea tentativele de tergiversare sau de împiedicare a “congresului reconcilierii naționale siriene” prevăzut a se desfășura la Soci în zilele de 29-30 ianuarie 2018. Punerea în gardă făcută de Serghei Lavrov survine după ce, anterior, cca. 40 de formațiuni ale rezistenței armate și ale opoziției siriene politice anunțaseră că nu vor lua parte la congresul pentru dialog de la Soci, poziție argumentată prin aceea că Moscova dorește să transforme acest eveniment într-un prilej de a obține legitimarea “de către toți sirienii” a statu-quo-ului creat în Siria prin instituirea unei prezențe militare și permenențe a Federației Ruse în această țară. În context, Serghei Lavrov a precizat că obiectivul fundamental al dialogului de la Soci îl constituie stabilirea unei

largi baze reprezentative de demarare a unui amplu proces de reforme constituționale asupra căruia să convină toate părțile siriene implicate în conflictul intern.

Aprehensiunile manifestate de liderii opoziției siriene au la bază suspiciunea că, vorbind despre un dialog la care să participe toate componentele etnice, confesionale, tribale, provinciale și sociale ale poporului sirian – așa cum prevede, de altfel, rezoluția 2254 adoptată la “runda Geneva 1” a procesului de negociere, interlocutorii ruși au vorbit, în același timp, despre necesitatea de continuare a luptei până la eliminarea formațiunii “Djabhat Al-Nussra”- ramura siriană a rețelei Al-Qaida, după ce președintele Putin anunțase “încheierea războiului” împotriva Statului Islamic/Da’ish. Or aceasta este apreciată în mediile opoziției drept un semnal de șantaj al cărui sens este acela că în cazul în care opoziția nu se va angaja în procesul Soci, Rusia are capacitatea și potențialul necesar pentru a obliga forțele opoziției să se conformeze cerințelor procesului de pace așa cum acestea sunt formulate și patronate de Moscova.

Dialogul de la Soci este umbrit și de faptul că Federația Rusă nu a prezentat, încă, spre dezbatere, un proiect clar privind reconstrucția post-conflict. Deși unele mari companii rusești și chineze și-au manifestat, deja, intenția de a se angaja într-un asemenea program, opoziția crede că monarhiile arabe din Golf – considerate a fi principalele deținătoare ale fondurilor de investiții - nu vor fi dispuse să participe la un asemenea proiect pe care Vladimir Putin l-a numit “Marshall-2”, atâta vreme cât în Siria se va menține o prezență și influență iraniană și cât Uniunea Europeană și Statele Unite nu au transmis semnale prea încurajatoare cât privește implicarea lor în reconstrucția economiei și societății siriene.

Un motiv invocat de opoziție pentru neparticiparea la dialogul național de la Soci se regăsește și în refuzul regimului sirian de a accepta semnarea, la negocierile de la Astana, a unui acord privind eliberarea celor câteva sute de mii de sirieni deținuți în penitenciarele lui Bashar Al-Assad, refuz încurajat și de insuficienta eficacita-

te a presiunilor exercitate, în acest sens, de partea rusă.

În definitiv, ce dorește și ce așteaptă Federația Rusă de la “procesul Soci”? Și de ce, în ultimele luni, acest subiect nu a lipsit, practic, din nicio luare de poziție oficială discursivă a președintelui Vladimir Putin? Este, desigur, dificil de elaborat un răspuns pertinent la această întrebare fără a cunoaște culisele motivațiilor aflate la baza acestora. Ceea ce, însă, ține de domeniul certitudinii este faptul că Vladimir Putin dorește ca în Siria să se ajungă la o soluție politică care, înainte de alte considerente, să fie în concordanță cu interesele strategice ale Moscovei în această țară și în regiunea Orientului Mijlociu. La doi ani de la intervenția militară rusească în războiul civil sirian, orice finalitate politică a războiului care ar putea să fie numită “pace” dar care nu ar corespunde, prioritar, intereselor ruse, ar însemna o anihilare a tuturor eforturilor și investițiilor politico-strategice și militare făcute de Moscova în dosarul crizei din Siria. Dar consfințirea finală a “victoriei” ruse în gestionarea evoluțiilor din Siria nu va putea să fie proclamată decât în măsura încetării totale și durabile a oricăror operațiuni militare pe câmpurile de luptă terestre, aeriene și maritime ale conflictului sirian. Iar această “consfințire” va trebui să însemne, din punctul de vedere al lui Vladimir Putin, și recunoaștere de către comunitatea internațională, în general, și de către Statele Unite,

îndeosebi, a rolului Rusiei ca mare putere al ordinii globale și ca factor cu pondere în gestionarea marilor problemele conflictuale active pe eșichierul internațional între care, nu pe ultimul loc, se regăsesc chestiunea Crimeei, cursa nord-coreeană către “clubul nuclear” sau disensiunile existente între Administrația americană și regimul teocratic din Teheran.

Privită în sine, reuniunea de la Soci, din 29-30 ianuarie, este pozitivă în primul rând prin aceea că obiectivul său declarat este încetarea războiului și trecerea la edificarea păcii în Siria și este, în al doilea rând, pozitivă pentru că ea este

menită să realizeze ceea ce nu a fost posibil la toate reundele politico-diplomatice și militare de la Geneva și de la Astana, adică întâlnirea, față în față și, practic, pentru prima oară, a negociatorilor reprezentanți ai regimului Bashar Al-Assad și ai opoziției politico-militare. Dar, în condițiile în care obstacolele și suspiciunile existente, inflexibilitatea regimului ca și rigiditatea și lipsa de coerență a opozițiilor săi, multiplele auspicii sub care este pusă “etapa Soci” – Rusia, Turcia, Iranul - ale căror poziții și abordări nu sunt cu necesitate convergente nici între ele și nici cu pozițiile tuturor beligeranților sirieni, ar fi hazardat să se creadă că la Soci vor fi găsite toate cheile potrivite care să deschidă porțile către drumul spre pace. Un drum care rămâne, încă, și în noul an 2018, anevoios, lung și presărat cu bariere dificil de înlăturat într-o singură rundă de tratative.

“PE O PIAȚĂ PERSANĂ”, VARIANTA 2018

**Ambasador prof. Dumitru
CHICAN**

A fost o vreme când, în urmă cu șaiszeci de ani, în casa de țară din care am pornit către lume, am crescut, având deasupra capului, agățat în perete, un aparat de radio primitiv, un soi de telefon negru de bachelită având în loc de receptor două perechi de gheare ținând între ele, legate de un nasture rotitor, o bucată din minereul numit galenă în care negrul teluric era irizat de străluciri argintoase

Galena aceasta, ajutată de vreo 300 de metri de cablu de sârmă prins, la un cap, pe vârful unui salcâm străjiund dealul de dimpotrivă și de vârful unui nuc de lângă gardul “gosodăriei” noastre și conectat la “galena” de unde, prin voia radioului “național” de atunci, îmi începeam ziua de după zi ascultând emisiunile vestite la vremea lor “Bună dimneța, Copiii!” ori, “Să învățăm limba rusă cântând”. Uneori, în zilele de duminică, mi se pare, “galena” îmi aducea în viață și în educație pe regretatul profesor Mihai Florea și a lui emisiune “Cine știe câștigă”. Evident, câștigul era minor în planul material, dar era îmbogățitor prin informațiile transmise unui popor rural aflat în plină vervă a colectivizării din anii ‘50. Dacă vorbesc acum acum de lucruri care s-au petrecut cu șaiszeci de ani înapoi este pentru a spune că, atunci, la “galenă,” am ascultat, fără a mă cutremura prea mult, dar, primind în arhiva aducerii aminte rămasă până la senectute bijuteria orchestrală “Pe o piață persană ” scrisă, în 1920, de britanicul Albert W. Ketelbey. Un bazar persan: gură cască, mătășari, pehlivani, neguțatori de covoare, fistic și brocarturi, caravane și caravanieri, fete frumoase, prințese purtate în litiere și, desigur, Califul --- rău sau bun, după toane

S-a întâmplat că în zilele acestei cumpene dintre 2017 și 2018 să mai ascult tumultul

“pieței persane” descris cu sunete de Ketelbey, tulburate de știrile privitoare a ceea ce se petrece în Iran, începând cu ziua de 28 decembrie și cu marile mișcări protestatare de masă izbucnite în orașul Mashhad.

În 1979, sub pelerina marelui ayatollah Ruhollah Khomeyni, iranienii, uniți în cuget și-n simțiri, s-au răzvrătit, alungând de la putere dictatura pahlavită imperială, spre a pune în locul ei dictatura unui Dumnezeu politic pentru care democrația este copilul bastard al Occidentului apostat și care care, prin gura mollahilor atoateșpânitori, “revoluția” trebuia să devină model și călăuză pentru evoluția în timp a națiunii islamice.

Tulburările sociale pe care Iranul le-a traversat la trecerea între ani nu sunt o noutate. În anul 2009, societatea și statul iranian au cunoscut o situație similară pe care mijloacele occidentale de informare în masă au botezat-o “revoluție verde” și care, cu rapiditate, a fost reprimată de instituțiile de forță ale statului regimului teocratic. Atunci, pe fondul unei campanii electorale prezidențiale, demonstrații au coborât în spațiul public pentru a demasca fraudele electorale atribuite fostului președinte Ahmadinejad, angajat în cursa pentru un al doilea mandat prezidențial. Atunci, manifestările populare au avut, de la bun început, un caracter politic, determinate fiind de refuzul pe care iranienii îl opuneau, pentru prima dată, tentativelor clasei politice și a reprezentanților ei de a-și impune propriile interese de clan, de partid și individuale, în disprețul unanim față de glasul celor 81 de milioane de oameni care alcătuiesc demografia iraniană

În anul 2009, ridicările populare s-au limitat la marile orașe și, cu deosebire, la capitala Teheran, pe când, la finele anului 2017, acestea au izbucnit în orașele și așezările de la periferie – cele mai dramatic afectate de problemele sociale majore precum deteriorarea dramatică a nivelului de trai, inflația, scăderea galopantă a puterii de cumpărare și, în general, sentimentul populației că mollahii care alcătuiesc clasa conducătoare, se îmbogățesc cu nonșalanță și într-o suverană ignorare a suferințelor celor

mulți.

În 2009, revoltele populare au beneficiat de prezența activă a unor lideri și îndrumători reformiști precum Mir Hossein Moussavi, Mahdi Karoubi sau Mohamed Khatami – care aveau să cadă victime ale măsurilor represive aplicate de tagma clericală conducătoare. În decembrie 2017, “intifada” iraniană nu oferă nici lideri simbolici, nici structuri organizatorice coerente și nici un program de revendicări care să depășească limitele haotice ale violenței distructive generată de sărăcie și foamete.

Cauzele care au condus la explozia mișcărilor protestatatre din decembrie 2017 sunt pe cât de multiple, pe atât de greu rezolvabile prin demonstrații spontane în spațiul public: corupția cronicizată care afectează segemnele puterii și ale structurilor instituționale de stat, accentuarea nivelului de pauperitate a populației într-o țară care se află în plutonul celor mai importanți deținători de rezerve energetice convenționale la nivel mondial; dezamăgirea produsă de semnarea “acordului nuclear” cu comunitatea occidentală care, departe de a aduce o ameliorare a nivelului de trai, a produs o deteriorare și mai accentuată a acestuia, fodorile financiare rezultând din acest document fiind utilizate, cu precădere, pentru sponsorizarea politicii de expansiune regională și de purtarea unor conflicte regionale prin interpuși, ca în cazul Yemenului, Siriei, Irakului, Libiei sau Libanului. Venirea la Casa Albă a președintelui Donald Trump a însemnat și înăsprirea sancțiunilor internaționale impuse Iranului, cu impact negativ direct asupra standardelor de viață ale societății iraniene.

A reținut, însă, atenția că, deși cauzalitățile inițiale ale revoltelor și manifestațiilor protestatate au ținut exclusiv de revendicări cu caracter economic și social, acestea s-au orientat, cu o rapiditate surprinzătoare (care amintește de “primăverile arabe” din Maghreb și din Siria, către sfera politicului, astfel încât o societate care, din 1979 și până astăzi, a avut drept lozincă uzuală sintagma “Moarte Americii!”, a trecut cu rapiditate la lozinci cu puternic caracter intern – “Moarte lui Rohani!”,

“Moarte dictatorului” - (cu trimitere metatextuală la ghidul suprem Ali Khamenei), “Nu vrem Libanul, nu vrem Gaza și Siria, noi vrem Iranul”, “Stop ingerințelor în alte state vecine”, “Gândiți-vă la noi, nu la Siria și Irak!” ș.a. Este vorba, alfel spus, de reversul politic al unor revolte al căror avers a fost, inițial, unul eminamente social și revendicativ.

Este hazardat să vorbim, în tot acest ansamblu evenimential, de o ingerință externă în declanșarea tulburărilor sociale iraniene, chiar dacă președintele Donald Trump și premierul israelian Benjamin Netanyahu s-au aflat printre primii oficiali străini care au salutat “intifada iraniană”, oferindu-se să o sprijine și chiar adresând comunității internaționale apelul la susținerea revoltelor. Pentru regimul teocratic din Teheran, această dimensiune externă poate să fie, desigur, îngrijorătoare, dar ea are, din aceeași perspectivă a regimului Khameney-Rohani, și o latură favorizantă, în măsura în care partitura intervenției din partea “dușmanilor poporului iranian” poate să ofere, în caz extrem, un argument propagandistic de neprețuit pentru reprimarea revoltelor și justificarea măsurilor anti-demonstranți, atâta vreme cât aceștia sunt portretizați de propaganda oficială drept “agenți” și “instrumente anti-naționale” puse în slujba unor puteri străine – adică, ad nomine, Statele Unite, Israelul, Marea Britanie și Arabia Saudită. Din acest punct de vedere, generalul Ali Shamkhani, reprezentant personal al ghidului suprem în Consiliul Suprem al Securității Naționale a fost cât se poate de explicit în acuzațiile aduse, cu deosebire, regimului monarhic de la Ryad, care “ar fi constituit, deja, o grupare de intervenție și subversiune anti-

iraniană constituită din combatanți ai grupării dizidente "Mujahedin e- Khalq". "Iranul, mai spunea generalul Shamkhani, "va răspunde cu fermitate Arabiei Saudite acolo unde aceasta se așteaptă cel mai puțin".

Dincolo de reacțiile emoționale, este firesc ca evoluțiile posibile ale situației interne din Republica Islamică a Iranului să stârnească și să întrețină preocuparea și îngrijorarea comunității internaționale, dacă se are în vedere că orice evoluție spre instabilitate și conflicte interne în această țară ar putea să aibe repercusiuni dintre cele mai directe și negative asupra statu-quo-ului și a echilibrului regional de forțe și de securitate. Iar asemenea preocupări sunt cu atât mai întemeiate cu cât tulburările sociale din Iran nu sunt rezultat al unei conjuncturi trecătoare, ci derivă dintr-o îndelungată serie de acumulări care reflectă, la rândul lor, existența unei reale stări de criză în segmentul a ceea ce poate fi numit "Iranul profund", criză care, punând în discuție chiar dimensiunile identitare ale "persianismului" religios, vor reclama, mai devreme sau mai târziu, o abordare la fel de profundă, în sens reformist, sau, cel puțin corectiv al acestor

nemulțumiri care, extinse la nivel macrosocial, au potențialul de a produce prefaceri greu de prevăzut și de estimat în momentul de față. Ceea ce, însă, se poate afirma, fără teama de a greși, este că nu se poate prevedea o "primăvară iraniană", așa cum aceasta ne-a fost prezentată de istoria recentă a lumii arabe. Regimul teocratic din Teheran are la îndemână o armă deosebit de periculoasă pe care nu va evita să o folosească dacă lucrurile vor atinge un maximum critic: Gardienii Revoluției și dogma religioasă care dă însăși rațiunea de a exista a acestui regim.

NOTA: Miercuri, 7 ianuarie, generalul Mohammed Ali Jaafari, comandantul "Gardienilor Revoluției" anunța că manifestările de protest s-au încheiat, la o săptămână de la declanșarea acestora. "Acțiunile de securitate și vigilența cetățenilor au condus la înfrângerea inamicilor" a mai spus generalul Jaafari. Fără a menționa că printre "inamici" au fost înregistrați și 22 de morți. Ceea ce nu înseamnă și sfârșitul nemulțumirilor populare. Pe "Piața persană" și în "bazarul" iranian orice extremă este posibilă.

LINIȘTE: ACUM VORBEȘTE PREȘEDINTELE DONALD TRUMP. NOUA STRATEGIE NAȚIONALĂ DE SECURITATE A SUA.

Mihai MĂRGĂRIT

Parafrazându-l pe George Beahm, editorul american al cărții, de o rară inspirație, ***Liniște vorbește Trump***, care prezintă „o colecție imparțială a celor mai importante declarații, relatări, fragmente de interviuri sau opinii” ce au marcat un adevărat „război al cuvintelor la candidatura pentru Casa Albă”, iată că după un an de la câștigarea alegerilor, îmbogățindu-și arsenalul cu noi atitudini, demersuri oficiale și decizii, acum, personal, președintele Donald Trump este cel care, în decembrie 2017, ne-a invitat să-l ascultăm, lansând ***Strategia Națională de Securitate a Statelor Unite ale Americii. (SNS)***

Apariția noii Strategii Naționale de Securitate a SUA nu a surprins, deși cu mai puțin de doi ani înainte de încheierea mandatului (februarie 2015), președintele Barak Obama emisese o Strategie Națională de Securitate, iar actualul președinte Trump, timp de aproximativ un an, nu a dat semnale că o va schimba. Dar cine ar putea să se bazeze pe imprevizibilitatea domniei sale ?

Noua Strategie Națională de Securitate a lui Donald Trump a fost anticipată totuși de către generalul-locotenent McMaster, consilierul pe probleme de securitate națională al Casei Albe, care a participat la începutul lunii decembrie a anului trecut la cea de-a cincea ediție a ***Forumului Anual Reagan privind Securitatea***, desfășurat în Simi Valley (California). În conținutul expunerii sale cu privire la principalele probleme ale securității internaționale, acesta a menționat că vremea răbdării strategice s-a încheiat, dezvăluind iminenta apariție a unei noi SNS. În context, a precizat că intenția președintelui Trump nu este să ia măsuri de securitate națională pornind de la o *‘ideologie rigidă’*, ci pornind de la apărarea *‘chintesenței intereselor naționale’*.

Urmărind dezvoltarea întregului conținut al SNS, având în vedere și locul unde s-a dat primul semnal public asupra lansării ei - *Forumul Anual Reagan privind Securitatea* - s-ar putea spune că Donald Trump pare că încearcă a se inspira din unele aspecte conceptuale ale administrației Reagan, evident, adaptându-le la condițiile sociale interne și geopolitice internaționale actuale. Însă, trebuie să menționez că nu am riscat să fac trimitere la ***Doctrina Reagan***, care este deosebit de complexă și care și-a dovedit utilitatea și eficiența practică de necontestat în folosul întregii lumi. Bilanțul celor două mandate ale administrației Reagan a cuprins rezultate marcante atât pe plan intern, cât și extern, în condițiile existenței *Războiului Rece* căruia, cu abilitatea politicii sale externe, i-a pregătit sfârșitul. De aceea, o comparație a tot ceea ce a făcut până azi președintele Trump, alături de *Doctrina Reagan*, ar fi fost total nepotrivită și neechilibrată, în raport cu măreția personalității președintelui Ronald Reagan. Acesta se bucură de aprecierea unanimă a lumii democratice, pentru că a redat încrederea și puterea poporului american, fiind ca o oglindă ce a reflectat americanilor valorile lor. Apoi, alăturarea ar fi și prematură, deoarece actualul președinte american, și el republican, se află doar la un an din primul mandat și nu a depășit cu mult faza declarațiilor. Dar, în raport cu predecesorii săi - adversarii democrației - vorbește totuși mai pragmatic și mai aplecat asupra prioritizării intereselor cetățenilor și protejării drepturilor suverane ca națiune, vizând și el să redea încrederea și puterea poporului american. Când și cum ? Depinde de modul cum va reuși să -și prezeve timpul la dispoziție. Oricum, președintele Trump a găsit momentul potrivit pentru a-și relansa și consacra vechiul său slogan ***„Mai întâi America” (America First)***, pentru a-l explica într-o formă coerentă, deocamdată chiar numai și din perspectiva politicii externe și de securitate națională.

În opinia mea, esența Strategiei Naționale de

Securitate a președintelui Trump este încadrată într-o ideologie originală de izolaționism statal în context global, dar jalonată de populismul declarațiilor explozive ocazionate de multitudinea momentelor anterioare electorale, cât și ale celor actuale din poziția de președinte la Casa Albă.

Originalitatea izolaționismului promovat de actualul președinte american are o primă fațetă cuprinsă în *!chintesența intereselor naționale!* ale SUA, așa cum preciza consilierul pe probleme de securitate națională la *Forumul Anual Reagan*. Această fațetă o regăsim într-o scurtă prezentare de obiective strategice în partea introductivă a noii Strategii, cu semnătură olografă, unde Președintele Trump se adresează poporului cu expresia „*Colegii mei americani*”, menționând în ce constă chintesența : „*Poporul american m-a ales să fac America din nou mare. Am promis că administrația mea o va face, punând pe primul loc siguranța, interesele și bunăstarea cetățenilor noștri. Am promis că vom revitaliza economia Americii, vom reconstrui armata noastră, vom apăra granițele noastre, ne vom proteja suveranitatea și vom promova valorile*”.

O altă fațetă o recunoaștem în prestația sa din campania electorală. Considerat de editorul George Beahm *un fenomen american*, ca om de afaceri și un *controversat în arta negocierilor*, azi o figură politică importantă, actualul președinte american continuă să țină prima pagină a ziarelor din întreaga lume, chiar dacă nu toți politicienii și analiștii formatori de opinie din media autohtonă și străină îi împărtășesc vederile politice sau dacă alții îl contestă prin proteste publice de amploare în unele localități mari din țară. Într-un asemenea context greu pentru guvernare, după un an de mandat, „*tupeist*” (n.ed. Gerge Beahm), elaborând Strategia Națională de Securitate (SNS), domnia sa pare să ofere tuturor și un prim document - răspuns oficial la o serie de întrebări primite și rămase insuficient elucidate.

În principal, din perspectivă conceptuală, această Strategie este focusată pe o determinare clară a protecției cetățeanului și a intereselor acestuia, a patriei și a modului de viață american. Se consideră că mult timp americanii au recunoscut beneficiile interconectării cu lumea de

pe întregul mapamond, unde informația și comerțul s-au aflat la un nivel scăzut. Se explică faptul că această angajare nu înseamnă că Statele Unite ar trebui să renunțe la drepturile ei și la îndatoririle ca stat suveran ori să-și compromită securitatea sa. Dar oricum, deschiderea în lume impune și costuri, deoarece adversarii exploatează sistemul celor liberi și democrați, ceea ce dăunează Statelor Unite.

De fapt, încă de la începutul mandatului său, se afirma deschis că alegerea lui Donald Trump ca președinte reprezintă un sumbru avertisment potrivit căruia guvernul american își va reduce semnificativ rolul și eforturile de stabilizare a întregii lumi, prin deplasarea accentului pe interesele și nevoile națiunii americane - *America First! (Mai întâi America)*. Ca urmare, atunci, discursul oficial inaugural nu a lăsat prea mult loc pentru interpretări optimiste pe plan global.

Acum, în SNS a sa, Donald Trump nu reușește să ne convingă asupra asumării de facto a *principiului izolării* în favoarea securității și prosperității cetățeanului american. Dacă a fost justificată, anularea în serie a unor legi importante încă nu și-a făcut simțită efectele. Această *izolare* a SUA, mult vehiculată în declarații, atitudini și decizii față de aliați și parteneri tradiționali, așa cum a procedat cu UE (încurajarea Brexit-ului, relația cu Germania), ieșirea din UNESCO, ONU (retragerea din Acordul de la Paris privind schimbările climatice și problema Ierusalimului) și chiar NATO (atenționarea privind contribuția din PIB a statelor membre), pare a fi mai mult o *umbrelă pentru realizarea cu orice preț a obiectivului „America First”*. Este o umbrelă care permite schimbarea regulilor jocului în timpul meciului - *lupta pentru putere*. Astfel, ignorând valoarea consecințelor acestui izolaționism asupra stării de securitate regională și globală, se produc dezechilibre de sistem care permit să domine lumea. Dar, pentru ca să poată conduce lumea, așa cum ne spune acum domnul Trump, concret, SUA nu pot să se situeze singure în afara cadrului relațional pe plan extern, atât cu partenerii, cât și cu adversarii.

În același timp, președintele Trump rămâne consecvent pe aceeași poziție de confruntare,

riscând chiar să-și contrazică propriile afirmații. Elaborând SNS, a dorit ca aceasta să fie total diferită de a predecesorului său Barak Obama. Da, în opinia mea pare a fi diferită numai ca formă. Adică, are o altă structură și este mult mai voluminoasă. Însă în conținut, diferențele nu sunt chiar atât de concludente, chiar dacă actualul președinte american flutură sloganul izolării, ca principiu de guvernare.

De fapt, fostul președinte Barak Obama, în ultima sa Strategie Națională de Securitate menționa: „Orice strategie de succes pentru a asigura siguranța poporului american și a avansa interesele noastre de securitate națională trebuie să înceapă cu un adevăr incontestabil - America trebuie să conducă. Conducerea puternică și susținută americană este esențială pentru o ordine internațională bazată pe reguli care promovează securitatea și prosperitatea globală, precum și demnitatea și drepturile omului ale tuturor popoarelor. **Întrebarea nu este niciodată dacă America ar trebui să conducă, ci modul în care conducem** (subl.ns)”.

În general, *modalitatea de a conduce* presupune și comunicare, dialog, persuasiune, negocieri, respectul partenerului, respectul opiniei majorității, deschiderea față de presă ș.a. Ori, în SNS a domnului Trump, această modalitate o întâlnim parțial și numai la capitolul **Prezervarea păcii prin forță**, detaliată în subcapitolele *Avantajele reînnoirii competitivității Americii; Reînnoirea capacităților; Diplomația și statul*, a căror abordare contrazice izolarea.

Astfel, în dezvoltarea conceptului de *Prezervare a păcii prin forță* se pleacă de la recunoașterea faptului că o permanentă preocupare centrală în istorie a fost și este *concurența pentru putere*. Perioada actuală de timp nu este diferită. În SNS, în *concurența pentru putere* sunt menționate trei „seturi principale de **provocatori** : puterile revizioniste din China și Rusia; statele neoneste din Iran și Coreea de Nord; precum și organizațiile transnaționale de amenințare, în special grupuri teroriste jihadiste” – considerate a fi „în competiție activă împotriva Statelor Unite și a aliaților și partenerilor săi”. Și, deși diferă în ceea ce privește natura și magnitudinea puterii lor, în

SNS se mai precizează că „*acești rivali concurează pe plan politic, al tehnologiilor economice și militare, precum și al informațiilor, pentru a accelera această concurență în scopul transferării balanțelor regionale de putere în favoarea lor. Acestea sunt fundamentele politice între cei care favorizează sistemele represive și cei care favorizează societățile libere*”. Însă, în acest text, mai sesizăm apariția cuvântului **provocatori**, care se adresează tuturor celor aflați în competiția pentru putere, în rândul cărora sunt citați și Coreea de Nord, Iran și grupuri teroriste jihadiste - toți incluși pe „lista răului”. Să fie oare vorba de o schimbare de paradigmă, incluzând cuvântul **provocator** în totalitatea formelor flexionare ale cuvântului **inamic** ? Sau să fie o nouă percepție a președintelui Trump în raport cu toți actorii politici aflați în competiția pentru putere mondială, în sensul că politica de *izolare* în poziția „**America first**” o situează într-o „**stare providențială de infailibilitate a Americii !**”

De reținut este și modul de abordare a subcapitolului *Diplomația și statul*, structural și conceptual fiind subsecvent aceluiași capitol *Prezervarea păcii prin forță*. În opinia președintelui american și a consilierilor săi foști militari „*diplomația este indispensabilă pentru a identifica și implementa soluții la confruntări în regiuni instabile ale lumii care nu au o implicare militară. Ea ajută la dinamizarea aliaților pentru acțiunea și pentru a pune bazele resurselor colective ale națiunilor și organizațiilor asemănătoare în rezolvarea problemelor comune*”.

Subcapitolul *Diplomația și statul* este abordat pe trei subiecte distincte: *Diplomația competitivă; Instrumentele de diplomație economică ; informații de stat*.

Pe plan competitiv, se menționează că „*diplomații americani reprezintă capacitatea politică în desfășurarea, promovarea și apărarea intereselor Americii în străinătate. Diplomația catalizează interesele politice, economice și sociale care realizează alinierea durabilă a Americii și construiește rețele de relații pozitive cu partenerii. Totodată, susține dialogul și încurajează zonele pentru cooperare cu concurenții. Pe de altă parte, reduce riscul de comunicare considerate*

costisitoare și necorespunzătoare”. În această situație, se apreciază că „autoritățile statelor respective doresc să înlocuiască Statele Unite acolo unde și-au retras diplomației și au închis reprezentanțele”.

În înțelegerea americană, *Instrumentele de diplomatie economică* mențin rolul central al Americii în cadrul forumurilor financiare internaționale, sporesc securitatea și prosperitatea prin extinderea comunității economiilor de piață libere, realizează apărarea împotriva amenințărilor din partea economiilor conduse de stat și protejează SUA și economia internațională de abuzurile exercitate de către actorii ilegali.

Potrivit principiului noii Strategii, „SUA creează bogăție pentru cetățenii americani și pentru parteneri și aliați. În acest fel statele prospere sunt parteneri de securitate mai puternici, care pot împărtăși povara confruntării unei amenințări comune”. Se pune un accent mai mare pe organizarea de târguri și schimburi comerciale reciproce, investiții și schimburi de cunoștințe, apreciindu-se că ele consolidează alianțele și parteneriatele americane. „Ele sunt necesare pentru a reuși în mediul înconjurător geopolitic competitiv de astăzi”. Promovarea comerțului, exportului, utilizarea asistenței specifice pe domenii a străinilor și modernizarea instrumentelor de finanțare a dezvoltării pot promova stabilitatea, prosperitatea și reforma politică, construirea de noi parteneriate bazate pe principiul reciprocității. „Instrumentele economice, inclusiv sancțiunile, spălarea banilor, combaterea corupției și acțiunile de executare silită pot fi părți importante ale unei strategii mai ample de descurajare, coerciție și constrângere a adversarilor”. Și se concluzionează: „Vom lucra la fel cu partenerii ca să construim un suport pentru instrumentele de diplomatie economică împotriva amenințărilor comune. Presiunea economiei multilaterale este adesea mai eficace, pentru că ea limitează capacitatea statelor vizate de a eluda măsurile și a transmite soluții unitare”.

Față de cele menționate până aici, am putea pune și următoarea întrebare: *relaționarea de care vorbeam mai sus ar putea înseamna o implicare unilaterală a SUA, exclusiv în baza intereselor*

proprii, sub umbrela izolării declarative ? Răspunsul se găsește în scopul real al elaborării acum a acestei *Strategii Naționale de Securitate a Statelor Unite ale Americii*. Și el nu poate fi decât unul singur: *Da!* De ce ? Poate pentru faptul că domnul președinte Trump se gândește la o acțiune concretă decisivă în relația cu Coreea de Nord și dorește probabil ca o asemenea inițiativă să poarte amprenta personală a unei noi baze juridice pe care să și-o asume.

În ansamblul său, SNS a domnului Trump, după părerea mea, conceptual are o tentă de confruntare electorală inutilă, din moment ce a cucerit deja Biroul Oval de la Casa Albă. Fără interpretări speculative sau de rea credință, o asemenea Strategie poate fi inclusă și în arsenalul de critici publice la adresa administrației Obama, cu care încă îl asediază ori de câte ori are ocazia să o facă. Drept urmare, în cheia confruntării cu orice preț, SNS își poate pierde din valoarea de document oficial programatic de guvernare. În acest fel președintele nu poate fi mai credibil în promovarea obiectivelor sale vitale pentru prosperitatea poporului american. Acesta trăiește în prezent și pentru viitor. Iar administrația Obama, după un an, în mod obiectiv a devenit deja istorie.

Așadar, place sau nu place, realitățile vorbesc. Așa cum rezultă din relatările unei importante părți a presei americane și din alte țări occidentale, în acest an de mandat, Donald Trump a fost contestat în SUA, disprețuit în Europa, subtil șantajat de Putin într-un scenariu suspect cu privire la imixtiunea rusă printr-un invocat sprijin electoral prezidențial, rămas încă neelucidat de organele abilitate americane. Totodată, Donald Trump s-a lăsat ușor angrenat într-un război al declarațiilor belicoase cu liderul Coreei de Nord, ajuns la limita izbucnirii unui conflict militar nuclear. Într-un mesaj de Anul Nou - 2018, Kim Jong-un a avertizat comunitatea internațională, în special SUA, că „butonul nuclear” e pe biroul său. Imediat, potrivit France Presse, președintele american l-a ironizat pe omologul său nord-coreean, afirmând că are un buton nuclear „mai mare și mai puternic” decât al lui Kim Jong-un. Sunt și alte exemple anterioare de acest gen de dialog public al domnului Donald Trump pe care

nu le mai redau. Personal, consider că angajarea într-un asemenea schimb de replici, fie el și numai de natură politică, cu un asemenea personaj straniu este sub demnitatea funcției prezidențiale americane. Atitudinea față de acesta trebuie să fie exclusiv pragmatică, bazată pe principii și nu pe scandal public.

Un asemenea cadru general, de imagine nefavorabilă a lui Donald Trump, a fost construit zi de zi, îndeosebi de către toți acei care permanent l-au ținut sub lupă, din nefericire, și cu sprijinul său nemijlocit. Aceștia i-au făcut bilanțul activității la Casa Albă, prezentat public, lună de lună, până azi, inclusiv devoalând noi scandaluri de la Casa Albă. Spre exemplu, chiar la începutul acestui an 2018, AFP a relatat că Donald Trump l-a acuzat public pe fostul său consilier Steve Bannon că și-a *'pierdut mințile'*. Acesta, urmând să-și publice o carte, a anticipat, difuzând unele fragmente, în care afirmă că fiul președintelui american, Donald Trump Jr., a comis o *'trădare'* întâlnindu-se cu o avocată din Rusia care îi oferea informații compromițătoare despre Hillary Clinton. Astfel, aducându-i-se o paletă largă și diversificată de acuzații concrete, punctiforme, primul an de mandat al lui Donald Trump, în general este apreciat ca fiind nefavorabil pentru SUA, atât pe plan intern, cât și pe plan extern.

Cu toate acestea, așa cum îl caracterizează editorul cărții menționate mai sus, fiind *„franc și cu un aer mereu învingător”*, Donald Trump, în noua *Strategie Națională de Securitate a Statelor Unite ale Americii*, își exprimă mulțumirea pentru activitatea sa în primul mandat și este chiar optimist privind viitorul. Domnia sa precizează: *„În timpul primului meu mandat, ați fost martorul politicii mele externe americane în acțiune. Noi am prioritizat interesele cetățenilor noștri și protejăm drepturile noastre suverane ca națiune. America conduce din nou pe scena mondială. Nu ne ferim de provocările pe care le avem înaintea noastră. Ne confruntăm cu ele față în față și urmăm oportunitățile de a promova securitatea și prosperitatea tuturor americanilor. Statele Unite se confruntă cu o lume extraordinar de periculoasă, marcată de o gamă largă de amenințări care s-au intensificat în ultimii ani.”*

De fapt, și în dezvoltarea conținutului SNS, la capitolul introductiv, găsim următoarele precizări explicite, ce pot fi abordate ca intenții concrete de acțiune: *„O Americă ce se află în siguranță este prosperă și liberă în interior, este o Americă având puterea, încrederea și voința de a conduce și în străinătate. Este o Americă ce poate prezerva pacea, poate susține libertatea și să creze avantaje durabile pentru cetățenii americani. Punerea Americii în primă instanță este datoria guvernului nostru și a fundamentelor necesare pentru ca SUA să conducă în lume.”*

Cu franchețea care-l caracterizează și duritatea exprimării în confruntarea cu adversarii săi politici, președintele Trump, în textul cu semnătură olografă, pleacă însă de la aprecierea potrivit căreia *„Americanii au pierdut încrederea în guvernul nostru, credința în viitorul nostru și încrederea în valorile noastre”*. Și, pentru a-și justifica această afirmație, surprinde, apelând la prezentarea pe scurt și sec a unei situații dezastruoase în care s-ar fi găsit SUA la începerea mandatului său la Casa Albă. Cu abilitatea-i cunoscută, formulează chiar grave vulnerabilități ale statului, care ar putea fi acceptate numai pe o agendă electorală doar ca declarații politice, și nu într-un document oficial fundamental și programatic atât de important precum este ***Strategia Națională de Securitate a Statelor Unite ale Americii***. Oricare administrație prezidențială, oriunde în lume, elaborează public numai documente oficiale care rămân ca pagini scrise ale istoriei statului, în cazul nostru, a SUA. În același timp, este o realitate că lumea democratică crede în SUA, motiv pentru care ar trebui să rămână un reper, chiar dacă la această dată este nepermis de divizată, încă din prima zi de mandat al noului președinte. Aceasta, din cauză că o mare parte a electoratului nu a fost convinsă și chiar a fost total dezamăgită de prestația candidatului Donald Trump. Apoi, neîncrederea și opoziția față de președintele Trump s-au amplificat și din cauza instabilității aproape interminabile - din varii motive - a componenței echipei administrației nou instalate, a imprevizibilității managementului politic, social, economic și chiar militar emanat de cele mai multe ori intempestiv de la Casa Albă, precum și a imaginii personale atipice

indusă în lume, chiar și în rândul partenerilor tradiționali externi ai SUA. Toate acestea s-au produs în condițiile în care și geopolitica internațională a devenit deosebit de fluidă în lupta crâncenă pentru ocuparea unui loc confortabil în ierarhia puterilor mondiale viitoare. Probabil că domnul Trump, negând public tot ceea ce au făcut bun înaintașii săi, crede că ar putea convinge poporul american și partenerii tradiționali asupra unui eventual rol istoric providențial pe care și-l asumă demonstrativ cu orice preț și cu orice prilej.

Iată câteva aspecte extrase din percepția sa despre situația SUA, existentă la data accederii la Casa Albă, prezentate în SNS: *„Când am intrat în atribuțiile funcției, regimuri necinstite dezvoltau arme nucleare și rachete pentru a amenința întreaga planetă. Grupuri teroriste islamiste radicale erau înfloritoare. Teroriștii preluaseră controlul unui vast teritoriu în Orientul Mijlociu. Puterile rivale subminau agresiv interesele americane din întreaga lume. Acasă, în țară, frontierele ușor penetrabile și nerespectarea legilor imigrației au creat o mulțime de vulnerabilități. Cartelurile criminale au adus droguri și pericole în comunitățile noastre. Practicile comerțului ilicit ne-au slăbit economia și ne-au exportat locurile de muncă în străinătate. Împărțirea inegală a responsabilităților cu aliații noștri, iar investițiile necorespunzătoare în apărarea noastră au constituit invitații de pericole adresate celor care ne-au dorit răul”*.

Pe de altă parte, președintele Trump pare totuși că este optimist în ce privește viitorul SUA sub mandatul domniei sale. În SNS, apreciinduse că pe plan internațional, în viitor se vor menține provocări serioase de securitate, se precizează că *„se va adopta un nou plan important și diversificat de abordare a lor”*. În acest sens se prevede *„o regroupare a lumii împotriva regimului necinstit din Coreea de Nord și pentru a ne confrunța cu pericolul ce-l reprezintă dictatura din Iran, neglijată de cei care au hotărât să urmeze o înțelegere nucleară defectuoasă. Noi ne-am reînnoit prietenii în Orientul Mijlociu și am colaborat cu liderii regionali pentru a sprijini eliminarea teroriștilor și extremiștilor, tăierea finanțării lor, precum și pentru a discredita ideologia lor scelerată. Am strivit Statul Islamic al Irakului și*

Siria (ISIS) pe câmpurile de luptă din Siria și Irak și vom continua urmărirea membrilor acestuia până vor fi distruși”.

Într-adevăr, la capitolul realizări, menționat succint și în SNS, a reușit să convingă o parte din aliații SUA asupra obligativității lor de a *„contribui mai mult la apărarea comunității NATO, consolidând chiar și cele mai puternice alianțe”*. De asemenea, este important de reținut și insistența de a continua *„să clarifice faptul că Statele Unite nu vor mai tolera agresiunea economică sau practicile comerciale neloiale”*, având în vedere probabil relațiile tensionate în domeniu cu UE. Este interesantă evoluția și finalitatea acestui proces de clarificare.

Ca urmare, se acordă importanță *„securității frontierelor SUA și a teritoriului său, consolidării controlului asupra graniței sale și a sistemului de imigrare care trebuie să se afle în centrul preocupărilor privind securitatea națională, prosperitatea economică și sistemul legislativ în domeniu”*.

În finalul acestei analize, din perspectiva securității naționale a SUA în spațiul global, reținem că statul american trebuie să se pregătească pentru acel tip de concurență pe care l-am detaliat succint mai sus. În acest nou context prezentat în SNA, se menționează că Rusia și China, precum și alți actori statali și non-statali recunosc adesea Statele Unite, văzând lumea în *„termeni binari”*, cu state fiind, fie în relații *‘de pace’*, fie în relații *“de război”*, când de fapt este *„o arenă de concurență continuă”*. Pentru că discutăm despre o strategie de securitate, am putea afirma că această din urmă sintagmă imprimă o tentă aparent pacifistă, introdusă, cu sau fără o anume intenție, în terminologia militară și a jocurilor de război. Dar poate că autorii au lansat-o în actuala Strategie de securitate a SUA cu intenția de trecere la acomodarea cu o terminologie nouă, specifică **războiului hibrid**. Evident că de la o asemenea abordare, într-un viitor nu prea îndepărtat, ne putem aștepta și la o **altfel de formulare a strategiei de securitate națională** a statelor puternic dezvoltate economic, financiar și militar. Este știut că ele prezintă mari și multiple vulnerabilități de securitate inevitabile care fac obiectul altor tipuri de amenințări, **altfel decât**

cele militare convenționale sau nucleare. Le-am numit amenințări asimetrice, cibernetice, informaționale, psihotronice, amenințări ale biotehnologiilor și ale pandemiilor provocate sau nu, ș.a. În opinia mea, ele pot fi incluse într-o tipologie unică – **amenințări hibride**, pentru că viața a demonstrat că se pot manifesta în cele mai neașteptate combinații, cu autori, în cel mai fericit caz, greu de identificat, într-un „**alt spațiu**”, care impun un „**alt mod de contracarare**”. Acesta reprezintă „**o altfel de confruntare**”, pe „**o arenă de concurență continuă**” ce cuprinde toate domeniile de existență a societății și care, oricum, este altceva decât un „**tradițional teatru de război**”. Am în vedere faptul că în actuala Strategie Națională de Securitate a SUA – statul cel mai puternic economic și militar din lume – se preferă a se folosi expresia „**arenă de concurență continuă**” și parcă termenii de „**război**” și „**pace**” nu mai corespund realității actuale și probabilității de manifestare a luptei pentru putere pe termen lung. În acest mod s-ar putea înțelege și afirmațiile următoare din SNS: „**Vom crește jocul competitiv pentru a face față tuturor provocărilor, pentru a proteja interesele americane și a promova valorile. Serviciile noastre diplomatice, agențiile de informații, militare și economice nu au ținut pasul cu schimbările produse în caracterul concurenței. Armata americană trebuie să fie pregătită să opereze într-un spectru complet de confluență, în mai multe domenii simultan. Pentru a face față acestor provocări, trebuie, de asemenea, să actualizăm instrumentele noastre politice și economice ca să funcționeze și în aceste medii**”.

Comentariul subsemnatului, din acest final de analiză, nu sunt simple supoziții. Ele reprezintă rezultatul lecturii și „printre rânduri” a Strategiei Naționale de Securitate a SUA. Și, mai mult ca probabil, aceasta a fost elaborată de specialiști preponderent militari, sub coordonarea președintelui Donald Trump, acum imprevizibil la Casa Albă, însă în viitor, cu siguranță și câștigător, așa cum a fost întotdeauna și în afaceri.

Visele privind dimensiunea defensivă a Uniunii Europene s-au risipit

**Gl.bg. (r) Dieter FARWICK,
publicist**

Visul privind dimensiunea defensivă a Uniunii Europene s-a risipit mai repede decât se anticipase și chiar mai devreme decât temerile noastre. Într-un comentariu, autorul acestor rânduri a subliniat că o dimensiune defensivă a Uniunii Europene lipsită de Statele Unite, Canada, Danemarca, Marea Britanie și Portugalia este complet nerealistă (vezi www.conservo.wordpress.com din 20 noiembrie 2017) și fără legătură cu realitatea politicii europene de securitate. Autorul a mai prezis, totodată, și înmormântarea tacită a tuturor inițiativelor de apărare avortate.

În susținerea unei astfel de inițiative, doamna ministru german al Apărării a precizat că imposibilitatea de a miza pe Statele Unite că vor activa Art. 5 din Tratatul NATO ar fi motivul principal pentru ca Europa să-și asume independent această responsabilitate. Oamenii de știință civili și experții în politici de securitate cu care autorul a discutat și-au exprimat îndoieli serioase în legătură cu o astfel de evaluare. Angajarea față de NATO ca atare a SUA nu ar fi de ajuns nici pe departe pentru a se proceda la întreprinderea de eforturi de apărare europene independente și separate de NATO. Statele Europene pot să atragă SUA mai aproape de NATO dacă contribuția SUA la bugetele de apărare NATO ar scădea cu 20 de procente anual și dacă europenii și-ar mări propriile bugete de apărare.

Pentru specialiști, președintele american și climatul politic de securitate pe care l-a creat au arătat în mod clar că SUA își vor îndeplini obligațiile prevăzute în Art. 5 din Tratatul NATO, adică de apărare a teritoriilor alianței NATO. Această garanție nu este valabilă în cazul eventualelor operațiuni politico-militare independente ale partenerilor europeni sau asiatici din

alianță. Evident, SUA nu mai sunt dispuse să acționeze ca "jandarm mondial" în plan global în cazul în care interese americane vitale nu sunt afectate. O poziție americană de înțeleș, chiar dacă pentru Europa ar trebui să declanșeze un semnal de alarmă. SUA sunt, cu toate acestea, dispuse să pună la dispoziție activele strategice alături de cele europene.

Europa s-a obișnuit de zeci de ani să stea comod sub umbrela protecției americane. Solicitățile americanilor ca europenii să își majoreze cheltuielile de apărare nu au fost auzite. Faptul că SUA au suportat 72 de procente din cheltuielile de apărare ale NATO a fost acceptat ca și când ar fi venit de la Dumnezeu. Climatul s-a schimbat dramatic. Europa nu mai este un punct fierbinte pentru SUA; acest punct fierbinte este, de ani de zile, regiunea Asia-Pacific unde trăiesc două treimi din populația lumii, adică două treimi din consumatorii globali. China a depus eforturi uriașe pentru a-și câștiga poziția de top și pentru a deveni un concurent serios în această regiune.

Ce înseamnă această evoluție pentru politica de securitate europeană?

Conferința de Securitate de la Munchen a comandat un studiu pe această temă. Suntem recunoscători revistei „Der Spiegel nr. 48/2017” pentru contribuția „Der Nebel des Krieges” (Ceața războiului), prin intermediul căreia o importantă parte a studiului a fost adusă la cunoștința publicului larg. Revista „Der Spiegel nr. 47/ 2017” s-a lăsat contaminată de euforia unor europeni și a laudat inițiativa, în editorialul „Schlafende Schöne” (Frumoasa adormită) a lumii militare ca fiind una deschizătoare de drumuri. Mărșăluind în prima linie a „frontului”, ministrul german al Apărării, doamna Ursula von der Leyen, a folosit această inițiativă aproape ca pe o aplicație pentru un loc de muncă în viitoarea legislatură pentru postul de ministru al Apărării. Cu modestia sa proverbială, ea a vrut să clarifice pentru toată lumea că acest proiect major al Uniunii Europene poate fi pus cap la cap, în Germania, numai de ea însăși. Dacă nu cumva, chiar dintr-o funcție în Uniunea Europeană?

Studiul comandat de Conferința pentru Securitate de la Munchen a ajuns la o concluzie devastatoare referitoare la activele militare europene, care sunt o expresie a capacității de luptă și de apărare europeană. Mourir pour Tallin? (A muri pentru Tallin?) Pentru așa ceva nu există nicio majoritate de voturi și nici interes în Germania.

Câteva citate din studiul publicat de Der Spiegel 48/2017– la o săptămână după editorialul „Frumoasa adormită”:

♦ „Puterile armate europene sunt istovite, ineficace și incapabile să gestioneze noile crize care amenință continentul”...

♦ „Faptul că majoritatea armatelor europene se găsesc într-o situație inferioară forțelor armate germane este o firavă consolare”...

♦ „Suprasolicitat, perimat și indisponibil ... Reducerea semnificativă și în cea mai mare măsură posibilă a bugetelor de apărare națională a accelerat în mod vizibil declinul. Forțele armate luptă cu echipamente insuficiente și perimate și cu personal insuficient instruit”...

♦ „Ceea ce a reieșit este o imagine cum nu se poate mai deprimantă”...

♦ „Suntem aproape 500 de milioane de europeni, iar apărarea noastră și inițiativele diplomatice care sunt decisive pentru securitatea europeană depind în mare măsură de 330 de milioane de americani” declara Wolfgang Ischinger, Președintele Conferinței pentru Securitate de la Munchen, și adăuga: „Așa nu mai putem conti-

nua." (De asemenea, nu există o lege naturală ca 500 de milioane de europeni, puternici din punct de vedere economic, să se „teamă” de Rusia cu ai ei maximum 140 milioane de locuitori, cu o economie slabă și cu o creștere demografică negativă. Pe termen mediu și lung, China, ca putere mondială, va deveni din ce în ce mai deranjantă și pentru Europa - nota autorului.)

♦ „Europa ar fi înconjurată de un „inel de foc”, spune fostul prim-ministrul suedez Carl Bildt“.

♦ „Provocările vin pentru Europa într-un moment nepropice. Începând cu 1995, capacitățile militare ale continentului s-au micșorat masiv și multe dintre sistemele de arme s-au învechit. Reducerile bugetare, acompaniate de multiplele operațiuni în străinătate au slăbit vigoarea europeană“...

♦ „Până în prezent, NATO a pretins ca cel puțin 20 de procente din cheltuielile de apărare să fie redirecționate în investiții (militare). Autorii raportului de la Munchen cred că această cotă ar trebui să crească la 30 la sută “.... (În Germania, această contribuție este de ani de zile de sub 20 la sută – nota autorului).

♦ „Raportul susține că ar exista o oportunitate unică de a pune bazele unei politici de securitate europene mai bună. Cine lasă această șansă să treacă fără a o folosi și continuă să procedeze așa cum a procedat în trecut ar putea perpetua situația dezastruoasă actuală a apărării europene pentru următoarele decenii“.

De vină pentru situația actuală sunt responsabili politici și liderii militari care poate au prevăzut aceste evoluții dezastruoase dar nu au făcut nimic să le prevină. Au existat, tot timpul, voci de avertizare care însă s-au pierdut în serarul Războiului Rece.

Și acum încotro?

♦ Acest articol nu ar trebui să fie discutat sau demontat în organisme sau grupe de lucru, ci ar trebui să fie luat drept fundament.

♦ Trebuie să ne luăm adio, în sfârșit, de la o apărare a Europei predominant independentă. Cine poate să își imagineze în mod serios construirea, într-un timp previzibil, a unei Uniuni de apărare Europene independente care beneficiază de o forță de descurajare plauzibilă când tot ceea ce este disponibil pentru a crea așa ceva sunt armatele europene aflate în dificultate? Nici măcar un euro nu ar mai trebui investit în aceste vise. Statele europene trebuie să își concentreze amplificarea eforturilor de apărare în **interiorul** NATO. „NATO first” trebuie să devină din nou deviza absolută.

♦ Cu Danemarca, Marea Britanie, Canada și Portugalia drept parteneri NATO, calitatea anterioară este posibilă a fi atinsă din nou, dacă celelalte state europene își vor îndeplini, în sfârșit, angajamentele.

♦ Statele membre europene NATO pot și trebuie să parcurgă pași intermediari obligatorii: cum și când alocă cele 2 procente din PIB apărării și, din acestea, cele 20 de procente în investiții?

♦ NATO și statele membre NATO nu trebuie să se panicheze și să își împovăreze viitorul cu decizii rapide și insuficient evaluate.

♦ Întrebarea decisivă care trebuie să își găsească un răspuns este: ce misiuni trebuie să îndeplinească forțele armate NATO în următorii 20-30 de ani? Trebuie imaginată o viziune care să fascineze oamenii din statele membre.

♦ Ce influență au Inteligența Artificială, războiul cibernetic, războiul informațional, roboții, dronele, etc. asupra modului de a purta un război care va fi atunci modern?

♦ În toate statele membre, capacitățile de angajare și de apărare trebuie să fie consolidate din nou, drept o condiție esențială pentru moralul și puterea de luptă a soldaților. „Să vrei să lupți și să poți să lupți, ca să nu trebuiască să

lupți“ trebuie sa devină din nou deviza de baza.

♦ Prioritarea în toate eforturile trebuie acordată Poloniei și Țărilor Baltice care sunt expuse din punct de vedere geopolitic. „Cablul-capcană“ trebuie să devină mai gros și mai puternic.

♦ În centrele NATO și în țările membre trebuie puși în funcții de conducere generali și ofițeri de stat major care încă mai dețin experiențe personale în „Joint warfare“ (acțiuni militare reunite ale mai multor categorii de forțe) și în acțiuni armate combinate. Relocarea necesară a eforturilor în direcția apărării teritoriale în condițiile unei coaliții, precum și apărarea țării scoate în evidență o schimbare de paradigmă: de la a ajuta și proteja, la a lupta, ucide și câștiga.

♦ Această ajustare necesară, precum și o dotare și înarmare corespunzătoare trebuie supuse probei de foc în exerciții militare în teritoriu și în mod repetat pentru a descoperi și preveni punctele deficitare.

♦ Trebuie să fie reluate aplicațiile NATO, precum „Wintex“ și „Cimex“, pentru a exersa colaborarea între ramura politică/administrativă și armată în toate planurile.

♦ Apărarea teritorială în condiții de coaliție necesită mai mult personal activ și mai mulți rezerviști instruiți. În astfel de cazuri, vor reuși numai forțele armate care sunt construite echilibrat din soldați profesioniști și rezerviști, cât și din personal bine antrenat din serviciul militar.

Reintroducerea serviciului militar pentru tineri, femei și bărbați ar aduce forțelor armate germane o nouă generație de personal calificat și ar crea șansa de a acoperi lipsurile din cadrul serviciilor medicale care se amplifică.

Ar da o nouă șansă tinerilor de a servi statul și societatea cărora ar trebui să le fie recunoscători pentru atât de multe lucruri.

Uniunea de Apărare Europeană - un coșmar

Gl.bg. (r) Dieter FARWICK, publicist

În cartea sa „Wunschdenken“ (Gândirea Iluzorie), Thilo Sarrazin stabilea că „auto supraaprecierea“ și „gândirea iluzorie“ sunt cauzele principale pentru decizii politice greșite – lucru valabil de altfel și în cazul unui colectiv.

În „Uniunea de Apărare Europeană PESCO“ (Cooperare Structurată Permanent), „cooperarea“ anunțată cu mândrie nu înseamnă de fapt „putere de luptă comună“ sau „prevenire credibilă comună bazată pe o putere de apărare comună vizibilă“. Înseamnă doar „conlucrare“, un termen neclar care nu are o definiție semantică unică sau un rezultat clar.

Doamna von der Leyen preciza: Pentru că nu te poți baza cu destulă siguranță pe faptul că Statele Unite sub conducerea lui Donald Trump vor veni în ajutorul europenilor cu forțe militare când va fi necesar, europenii trebuie să își stabilească propria apărare, pentru a asigura apărarea independentă a Europei.

Câteva date

♦ Statele Unite asigură de decenii aproximativ 72 procente din sarcinile de apărare NATO. Cele 27 state europene asigură diferența de 28 procente.

♦ La toate conferințele NATO care au avut loc până în prezent, Statele Unite au cerut ca europenii să își mărească contribuția pentru apărare. Aceste cerințe au fost complet ignorate.

♦ În anii 90, Franța a forțat lipsa de încredere față de Statele Unite. A cerut o separare a centralei NATO în două centrale principale separate. Centrala europeană principală ar fi trebuit să preia, fără ajutorul Statelor Unite, activarea „acțiunilor în domeniul managementului de criză“, în timp ce Statele Unite trebuia să preia sar-

cina neplăcută (și, la vremea respectivă, o sarcină mai puțin probabilă și nepopulară, dar costisitoare) a apărării teritoriale și structurale.

Responsabilii NATO au găsit o soluție. Au descris centralele NATO ca „separabile, dar nu separate”. Cu alte cuvinte, NATO ar fi trebuit să construiască din centralele sale pentru „acțiuni în străinătate” o centrală specială numită „Combined Joint Task Force Headquarters” (Centrala pentru Forța de Acțiune Multinațională). Centrala responsabilă ar fi trebuit să stabilească nucleul pentru această forță de acțiune – cu ajutoare materiale și de personal de la alte sedii NATO și reprezentanți ai statelor participante, inclusiv din partea statelor care participau la programul Parteneriatul pentru pace. Autorul acestui comentariu era sub conducerea respectatului general german Helge Hansen, responsabil în principal pentru exercițiile anuale, la care au luat parte până la cincizeci de ofițeri de stat major și generali (din partea statelor care nu aparțin de NATO) în poziții de răspundere în centrală. După mai multe exerciții de acest tip, conceptul a fost testat și dovedit – cu o forță armată mobilă dotată cu aproximativ 400 PC.

♦ Într-un context de neîncredere (în ascendență în cazul francezilor) față de Statele Unite, consiliul NATO a hotărât în 1996 așa-zisul „Acord Berlin plus”, prin care Statele Unite își luau angajamentul să pună la dispoziția europenilor „active strategice”, cu alte cuvinte comunicații strategice, clarificare strategică și transport strategic, în cazul în care nu doresc sau nu pot să participe la operațiunea planificată.

♦ Donald Trump a descris NATO în campania sa electorală ca fiind „perimat”. Între timp și-a schimbat poziția referitoare la acest subiect. Mai mult, cu privire la Rusia, consideră acum NATO ca fiind extrem de important. Este înconjurat de sfătuitori politici în domeniul securității care sunt susținători NATO și care sunt competenți.

♦ În anul 2014, Statele NATO au hotărât în unanimitate să întreprindă eforturi până în anul 2024 pentru majorarea bugetului apărării până la 2 la suta din produsul intern brut național. Dar, în ultimii trei ani nu s-a realizat mai nimic.

În prezent numai trei state îndeplinesc acest nivel: Estonia (2,2%), Grecia, de frica venirii turcilor, 2,4 % și Statele Unite, 3,8 %.

Bugetul apărării în Germania este de 1,2% din PIB. Nu există niciun semnal că această țară bogată face vreun efort ca să corijeze acest nivel rușinos.

Acum și miniștrii SPD (Partidul Social-Democratic), care au convenit la vremea respectivă cu ministrul de Externe Steinmeier, sunt de părere că cele două procente ar fi, de fapt, un „fetișism al numerelor” sau „un inel pe spirala de apărare”. Așa-ziși experți în apărare sunt de părere că armata nu ar putea să distribuie aceste sume adiționale.

♦ Ofițerul militar al Bundestagului, membru parlamentar SPD, trage o concluzie descurajatoare referitoare la armată și trupele acesteia în raportul său din 2016: acestea sunt complet la pământ din punct de vedere al personalului și material.

♦ Revista „Der Spiegel 45/2017” citează dintr-un raport secret al NATO și oferă un sumar: NATO este numai în mod „limitat gata de apărare”.

♦ Autorul acestui document nu cunoaște vreo ofertă a europenilor în ultimii 50 de ani către Statele Unite în care să își crească propriile costuri de apărare pentru a reduce din povara Statelor Unite și pentru a crea o distribuție echitabilă a acestora.

♦ NATO ca alianță nu a luat parte la operația internațională în Libia. A fost o „coalitie a celor cu voință” la care Germania nu a luat parte activ.

Franța și Marea Britanie l-au „convins” pe președintele Obama, care era foarte ezitant, să ia parte la operațiune. El a fost de acord în cele din urmă, cu condiția ca Statele Unite să nu se afle pe „scaunul șoferului”.

Începutul operațiunii s-a desfășurat bine. După paisprezece zile, Franța și Marea Britanie, două state militare puternice, au dezvăluit ca și-au folosit deja toată muniția lor „precisă” într-o încăierare cu un inamic slab.

Care ar trebui să fie capacitatea militară a celor 23 de state în 20-30 de ani?

Informațiile existente nu sunt suficiente pentru a răspunde la această întrebare.

Înainte de a planifica construcția unei clădiri, trebuie să cunoaștem pentru ce va fi utilizată și care va fi costul.

Este recomandabil ca cele 23 de state să găsească răspunsuri clare la următoarele întrebări:

♦ Ce doresc statele să atingă în domeniul apărării? Care este „level of ambition” (nivelul de ambiție)?

♦ Care sunt țelurile de arhitectură politică și militară pentru cele 23? Centrale constante, care procesează planuri politice și militare și le implementează, cu centrale regionale și o centrală principală?

♦ Sunt cele 23 într-o poziție să ocupe aceste centrale cu generali/amirali și ofițeri de stat major competenți? Este atractivă folosirea soldaților de carieră în aceste centre?

♦ Care forțe armate navale vor fi disponibile în Atlanticul de Nord fără Statele Unite, Portugalia, și Marea Britanie?

♦ Câte exerciții și operațiuni sunt planificate în fiecare în termeni de personal și de material?

♦ Care trupe vor fi planificate ferm pentru exerciții și operațiuni? Este cumva vorba de ofițeri și trupe care au fost prevăzute până acum pentru exerciții și operațiuni NATO? Cine are prioritate? Cele 23 sau NATO?

♦ Ce capacități strategice ar trebui să existe pentru comunicare, recunoaștere și transport?

♦ Există destule capacități de evaluare?

♦ Ce informații ar avea voie serviciile secrete să distribuie, dintre cele care până acum au fost clasificate ca „secret NATO”?

♦ Sunt cele 23 conștiente că în NATO apărarea teritorială și de alianță devine din nou importantă și că este nevoie de multe eforturi pentru a produce o descurajare credibilă împotriva posibilor agresori?

♦ Când ar trebui să fie structura politică și mi-

litară „gata de acțiune”? În zece ani?

♦ Last but not least: Cine ar trebui să plătească construirea și menținerea facilităților necesare de-a lungul mai multor ani? Punct de reflecție: funcționarea infrastructurii **actuale** a NATO costă anual aprox. 30 miliarde Euro. Până acum, cele 27 de state-membre ale NATO plătesc numai 28% din costuri. Dar au căzut de acord să mărească bugetele de apărare la două procente din produsul intern brut.

♦ Sunt cele 23 de țări doritoare și capabile să adauge la miliardele alocate bugetelor NATO fonduri adiționale pe care să le pună la dispoziție pentru o Uniune de Apărare Europeană, fără a reduce sau sista din plățile către NATO?

♦ Ce direcție politică de securitate va urma o guvernare germană în viitor?

Modul în care au decurs până acum „sondajele de opinie” nu lasă loc pentru optimism.

Înainte de a fi investit un singur Euro, un studiu de fezabilitate detaliat trebuie să răspundă acestor întrebări.

Proiecții referitoare la viitorul Uniunii de Apărare Europeană

Autorul a avut ocazia să urmărească multe inițiative europene în cei 39 de ani activi în profesie, dintre care 4 ani și jumătate ca șef de operațiuni la centrul NATO pentru Europa centrală la vremea respectivă, în Brunssum, Olanda și, în tot acest timp și până acum, a rămas un observator critic. Aceste inițiative au suferit aceeași soartă. Toate au sucombat și au fost înmormântate fără prea mult zgomot.

O uniune de apărare fără forța militară mondială nr. 1, Statele Unite, fără Marea Britanie cu experiența sa globală și Statele Commonwealthului, fără Portugalia, cu contribuția sa maritimă în Atlanticul de Nord, nu are șanse de supraviețuire.

Cu o diferență față de inițiativele anterioare:

♦ Când Statele Unite sub Donald Trump vor avea impresia că nu mai este nevoie de ele în Europa sau că nu mai sunt primite cu plăcere, ar

putea accepta invitația la dezangajare în Europa și s-ar putea dedica cu mult mai mult efort spațiului Asia-Pacific care a devenit mai important pentru ele decât Europa.

Cu toate acestea: Nu există un plan B pentru siguranța Europei dacă Uniunea de Apărare Europeană eșuează fără Portugalia, Marea Britanie – încă membru NATO – și Statele Unite.

Visul ca cele 23 de state ale Uniunii de Apărare ar fi dispuse și ar avea capacitatea de a susține poveri financiare adiționale serioase pentru a fi independente de Statele Unite se va termina într-un dezastru. Spre bucuria lui Putin și a urmașilor săi. O concurență între NATO și Uniunea de Apărare Europeană pentru bugete și resurse de personal limitate pare imposibil de evitat.

Separarea contrazice observația inteligentă a Madeleinei Albright, ministrul de externe al SUA la vremea respectivă, care a cerut trei „nu” pentru NATO și EU: „nu” discriminării, „nu” duplicării și „nu” decuplării.

Alternativa:

Statele europene ar trebui să își dovedească credibilitatea și fiabilitatea față de SUA prin stabilirea pașilor contractuali care vor

face posibil să se apropie de nivelul de doi la sută pentru a-și îmbunătăți puterea de apărare în mod vizibil și clar. Sarcinile crescute ar putea duce la o reducere a poverii SUA în și pentru Europa.

Un asemenea angajament ar putea să transforme SUA sub Donald Trump din nou într-un partener de încredere al alianței. Motivul principal pentru partenerii NATO central și din Sud-Estul Europei de a participa la NATO a fost garanția nucleară importantă oferită de SUA.

O observație finală:

♦ Dacă visele Uniunii de Apărare Europeană vor fi realizate vreodată, Donald Trump nu va mai fi în postul oficial deținut acum în patru ani sau în opt ani, dar SUA vor fi în continuare puterea militară numărul unu, ceva la care nimeni nu se așteaptă din partea Europei.

♦ Germania și Europa au nevoie de un partener puternic împotriva superputerii China, care va domina pe termen mediu și lung datorită puterii ei economice, financiare și militare, și de care Europa este din ce în ce mai mult dependentă economic. Strategia „One road, one belt” are ambiții globale geostrategice până în Europa.

Tehnologii și echipamente cu întrebuințare militară, noi sisteme de arme

Drona HAROP (IAI - Israel Aerospace Industries)

Foarte puține domenii militare s-au dezvoltat sau se dezvoltă cu o asemenea viteză ca cea referitoare la sistemele aeriene fără pilot. Sistemele aeriene fără pilot (denumite drone – în mass-media) au mai făcut un pas și au devenit UCAV (Unmanned Combat Aerial Vehicle) - adică pot ataca fie obiective inamice, personal sau tehnică militară, apoi a mai urmat o jumătate de pas și au apărut cele de unică folosință (sinucigașe).

Sistemul HAROP, este o continuare a rachetei Harpy NG care "pândește" ținta, în special radarele inamice, poate patrula în aer 9 ore, la altitudinea de 4.000 de metri, având o viteză de croazieră de 120 km/h.

HAROP fiind dotată cu un senzor electro-optic poate urmări ținte care emit sau nu unde electro-magnetice, sunt în mișcare sau radare oprite, chiar și silozurile unde sunt dispuse rachete balistice în timp ce sunt deschise înainte de lansare. Dacă nu angajează nici o țintă, drona se întoarce și aterizează înapoi la bază.

Ca aspect, HAROP, se prezintă ca un avion, "nasul" având forma unui bulb, adăpostește radarul, sub bărbie are aparatura optică, în fuselaj are montat un motor "împingător", aripile sunt pliabile, se extind după lansarea propriu-zisă, lansarea efectuându-se dintr-un container.

Drona fiind mică (având o secțiune transversală pe radar similară cu o pasăre mai mare) poate evita sistemele antiaeriene sau radarele care sunt destinate să intercepteze aeronave mai mari sau rachete.

Programul HAROP a fost lansat în anul 2005, când Turcia a purtat negocieri pentru achiziționare unor asemenea sisteme, a fost prezentat public, pentru prima dată, la Aero-India 2009, forțele Aeriene ale Indiei anunțând achiziționarea a zece sisteme HAROP în valoare de 100 de

milioane USD. Testările și demonstrațiile pentru clienți s-au desfășurat în prima jumătate a anului 2015. Au intrat prima dată în luptă, în conflictul din Nagorno-Karabakh, în aprilie 2016, fiind folosite de Azerbaijan pentru distrugerea unor autobuze pline cu soldați armeni care aflau către linia frontului, au mai fost întrebuințate și pentru distrugerea unui punct de comandă a armatei armenie. Au fost confecționate până în prezent 60 de unități.

Poate funcționa fie deplin autonom, fie controlat de un operator de la distanță, poate detecta emisiile radio prin propriul său sistem anti-radar, fie operatorul poate selecta țintele statice sau în mișcare, detectate de senzorul său electro-optic, folosită în sistem "fire-and-forget", ținta este programată în sistemul de recunoaștere a dronelor.

HAROP are o lungime de 2.50 m, anvergura aripilor de 3,0 m, înălțimea de 0,40 m, greutatea de 135 kg, viteza maximă de 185 km/h, viteza de croazieră de 150 km/h, distanța maximă de zbor 1.000 km, înălțimea maximă de zbor 3.000 m, motor tip avion, cu piston, singura armă constă dintr-o încărcătură explozivă (bombă) cu o greutate de 23 de kilograme, instalată în "capul dronelor".

Poate fi lansat sau recuperat și în mediu marin pentru care are nevoie de o punte pentru aterizare sau o catapultă pentru lansare, este de fapt o dronă cu capacități și caracteristici ale unei rachete dirijate!

O baterie este compusă din trei lansatoare (instalate pe vehicule sau nave) și un modul de comandă, dronele pot fi lansate și dirijate și în sistem "roi".

În anul 2015 IAI a prezentat o dronă mai mică, având cam o cincime din drona HAROP, având o rezistență în aer de 2-3 ore, o încărcătură explozivă de 3-4 kilograme, destinate pentru nimicirea țintelor critice din punct de vedere a timpului de apariție sau care apar și se ascund după acțiune.

Prezentată de Cornel VAIDA

Drone tactice franceze

Tot mai mult și mai de preț devin dronele, în asigurarea securității unui stat sau a unui grup de persoane, fie grupul de civili sau de militari, prin supraveghere aeriană. Ca să asigure această misiune, dronele trebuie, obligatoriu, să transmită imagini de cea mai bună calitate, să aibă legături de telecomunicații sigure și de mare viteză, rezistență și fiabilitate, capacitate de desfășurare pe orice fel de teren, ziua și noaptea.

Începând cu anul 2012 Ministerul Apărării francez a dezvoltat, împreună cu firma DELAIR, soluții privind sistemele de supraveghere aeriană care sunt capabile să asigure recunoașterea persoanelor până la o distanță de 1.500 m, ziua și noaptea, pot fi activate prin satelit, pot detecta automat obiecte sau obiective aflate în mișcare video, EO sau IR, pot fi dotate și cu dispozitive de iluminare laser. Fiabilitate acestor sisteme a fost verificată în teatrele de operații din Irak, Afganistan și Siria.

UX5 are o greutate de 2,500 kg, autonomie de zbor 50 de minute, raza maximă de acțiune de 60 km.

UX5 HP are o greutate de 2,900 kg, autonomie de zbor 35 de minute, raza maximă de acțiune

60 km.

UX5 AG are o greutate de 2,500 kg, autonomie de zbor 45 de minute, raza maximă de acțiune 60 km.

DT18 HD are o greutate de 2,0 kg, autonomie de zbor de 120 de minute, raza maximă de acțiune de 100 km.

DT18 PPK are o greutate de 2,0 kg, autonomie de zbor de 105 de minute, raza maximă de acțiune de 100 km.

DT18 AG are o greutate de 2,0 kg, autonomie de zbor de 120 de minute și poate supraveghea o suprafață de 1.150 de hectare.

DT26 LIDAR are o greutate de 18 kg, autonomie de zbor de 80 de minute, raza maximă de acțiune de 30 km.

DT26 X are o greutate de 15 kg, autonomie de zbor de 135 de minute, raza maximă de acțiune de 30 km.

DT26 M are o greutate de 15 kg, autonomie de zbor de 135 de minute, raza maximă de acțiune de 50 km.

DT26 M este destinat, în special, acțiunilor militare are aripa de 3, 30 m și o lungime de 1,60 m. Este realizat din material compozit (fibră de sticlă, carbon, kevlar9 și spumă E.P.P. (Expanded Polypropylene - Polipropilenă Expandată). Spuma E.P.P. este foarte ușoară, ușor de configurat pentru aparatele de zbor, aripile se pot turna într-o singură bucată și asigură încorporarea, în siguranță deplină, a aparatelor foto, camere video, stabilizatorul de zbor sau autopilotul.

Viteza de croazieră este între 31 și 57 km/h. Este silențios (nedetectabil pe timp de noapte), nu are semnătură radar și poate fi lansat în 8 minute. Lansare se efectuează prin catapultare iar recuperare prin aterizare pe burtă (Belly), pe orice tip de teren.

Prezentate de Cornel VAIDA

Apariții editoriale, studii, materiale noi

FRAUDA „CARUSEL” – 2017

autor dr. Ovidiu Ioan ȘANTA

Produsul editorial *Frauda „CARUSEL”* cu cele două componente „Finanțator” al terorismului, respectiv „Teroristul” invizibil al infrastructurii critice naționale al domnului **dr. Ovidiu Ioan ȘANTA** este o lucrare științifică de specialitate valoroasă care întregește paleta și îmbogățește zestrea studierii fenomenului de evaziune fiscală de mari proporții, evidențiind totodată și multitudinea de efecte negative în plan financiar, economic, social, politic și de stabilitate la nivel statal, european și mondial.

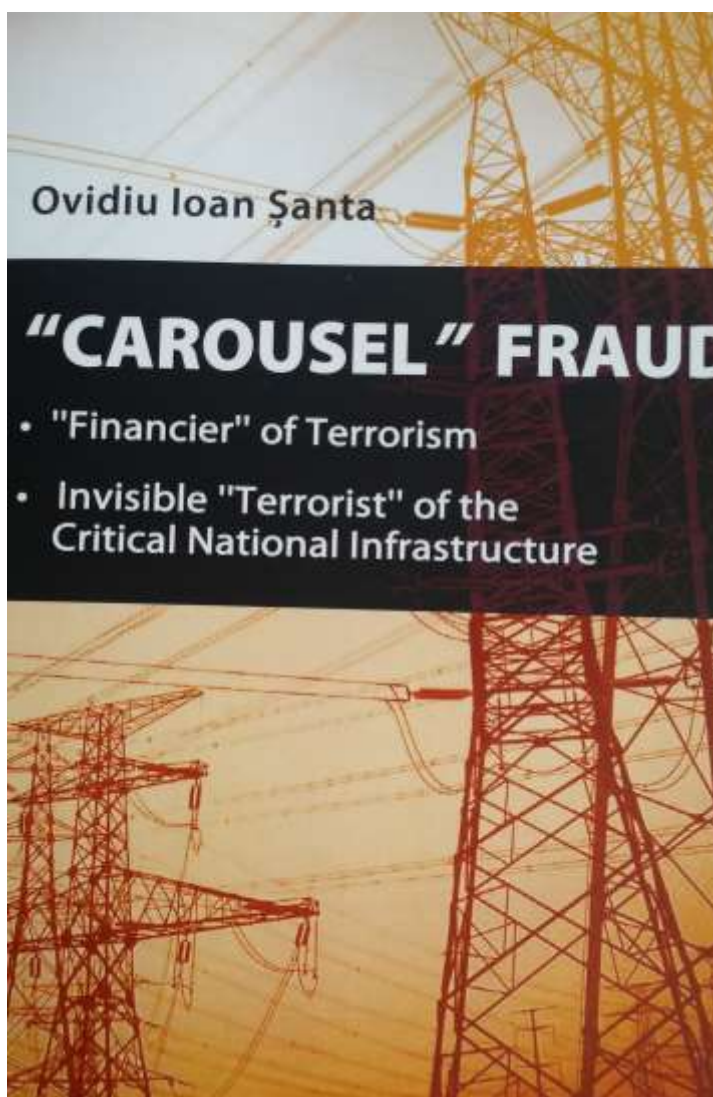
În curajosul și sensibilul demers științific (potențat de complexitatea fenomenului), autorul pornește de la definirea și descrierea fraudelor de tip Carusel (evaziune fiscală și spălarea banilor), fenomene care afectează substanțial bugetul statelor, precum și cel al Uniunii Europene, subliniind că la baza finanțării celui mai dezastruos flagel al lumii contemporane, **terorismul**, stau sume uriașe de bani necontabilizate și dificil de devoalat și combătut.

Potențat de aderarea în anul 2007 a României la U.E., fenomenul fraudă „CARUSEL” (Missing Trader Intra-Community fraud „MTIC”) urmează trei pași de bază: **cumpărarea fără TVA, vânzarea cu TVA și dispariția înainte de a plăti TVA către bugetul general consolidat al statului**. Scopul urmărit de persoanele implicate în astfel de fraude poate fi împărțit în două categorii principale: **sustragerea de la plata TVA în țara de destinație** („finanțarea” TVA colectată din alte operațiuni economice) și **obținerea rambursărilor ilegale de TVA**. Ambele categorii de fraude au ca element comun folosirea societăților de tip „fantomă” și a celor de tip „tampon”, pentru a îngreuna și împiedica detectarea fraudei „CARUSEL”.

Făcând trimitere la binomul EVAZIUNE FISCALĂ-TERORISM (o potențială bombă cu ceas a lumii moderne), autorul prezintă numeroase spețe asociate **criminalității organizate**,

precum: traficul ilegal cu stupefiante, armament, muniție, explozivi și materiale radioactive, traficul de persoane și traficul cu opere de artă, infracțiunile de bancrută frauduloasă **și, nu în ultimul rând, veniturile substanțiale obținute din macrocriminalitatea economico-financiară**, începând cu infraționalitatea din domeniul bancar și încheind cu profiturile uriașe generate de **frauda „CARUSEL”**. Pe lângă modalitățile concrete de săvârșire a acestor fapte extreme de nocive și periculoase prin efecte, autorul aduce în fața cititorului atât actorii faptelor, entitățile implicate în prevenirea și combaterea fenomenului, cât și cadrul legislativ specific.

Punctul forte al lucrării, un veritabil **STUDIU de CAZ** îl constituie **Frauda „CARUSEL”: „teroristul” invizibil al infrastructurii critice**

naționale.

Analizând efectele **Fraudei „CARUSEL”**, asupra unui domeniu important al infrastructurii critice naționale/europene reprezentat de Compania Națională de Transport al Energiei Electrice Transelectrica S.A., domnul dr. Ovidiu Ioan ȘANTA concluzionează următoarele: prin înlocuirea și/sau înlocuirea cu întârzierea a unor echipamente **depășite moral dar mai ales tehnic**, din cauza lipsei resurselor financiare „sustrase” prin acest ingenios și complex mod de operare se **poate „pune” în incapacitate de funcționare rețeaua electrică de transport, parte a infrastructurii critice naționale, producând, asemenea unui atentat terorist, pe lângă pagubele materiale, și pierderea de vieți omenești prin întreruperea alimentării cu energie electrică a aparaturii medicale care monitorizează bolnavii din sălile de operații ale spitalelor fără resurse proprii de energie electrică**, exemplificând cu tragicul eveniment din ziua de 10 mai 1977, în care, timp de 4-5 ore, sistemul energetic național nu a funcționat ca urmare a unei succesiuni de evenimente cu totul excepționale (pornite de la scurtcircuitul produs la un separator de 110 kV de la stația electrică Tismana), rezultate în urma unor acțiuni necorespunzătoare ale automaticii de sistem din Porțile de Fier, ale personalului din instalațiile electrice primare și secundare, precum și ale defectelor de echipament, producând **pagube de aproximativ 8 miliarde de dolari** (de 4 ori mai mari față de cele produse de cutremurul din martie 1977), precum și **pierderea de vieți omenești**.

Ca unul care m-am implicat în studierea Infrastructurilor Critice Naționale și din spațiul euro-atlantic, pot să extrapolez și să vă invit distinși prieteni, la un exercițiu de imaginație. **Ce consecințe credeți că ar avea, prin lipsa unei alimentări necorespunzătoare cu energie ori prin perturbarea/distrugerea infrastructurii critice informatice a unui mare aeroport? Dar al unei centrale nucleare? Dar a sistemului bancar, etc.etc.?** Si pentru că veni vorba de sistemul financiar –bancar, întreb și fiecare poate să-și răspundă: De ce între domeniile de infrastructura critică desemnate oficial, nu se re-

găsește și acesta??? Nu este de natură critică infrastructura financiar-bancară sau, deținătorii și operatorii consideră neimportant tocmai domeniul prin care economia mondială funcționează? Fie că discutăm despre bani reali (moneda) fie ca discutăm la banii virtuali (bitcoin, etherium, litecoin, ripple, etc.), infrastructura informatică trebuie protejată exemplar.

Distinsul futurolog Alwin TOFFLER spunea în urmă cu cca 40 de ani că printre **instrumentele puterii** se numără **forța, banii** (sau puterea financiară) și **informația**. Într-o carte pe care am publicat-o acum 10 ani, am adăugat, pe baza propriilor observații, și instrumentul **energie**. Atunci, la lansarea cărții, unii nu au fost de acord cu completarea mea însă, citind lucrarea domnului dr. Ovidiu Ioan ȘANTA, mă bucur că susține argumentat importanța energiei ca infrastructură critică de excepție.

Evident, lucrarea *Frauda „CARUSEL”* este un veritabil curs despre un fenomen important de evaziune și fraudă fiscală, util atât **factorilor decizionali**, a **celor implicați în prevenirea și combaterea sa**, cât și un semnal de **atenționare pentru cei ce săvârșesc astfel de fapte**. Ca **revers al medaliei**, lucrarea este însă și **un veritabil abecedar pentru potențialii infractori**, adepți ai metodei „CARUSEL”.

În urmă cu peste 2.500 de ani marele filozof, pedagog și gânditor chinez, Confucius, susținea necesitatea de a **„educa oamenii”**. Eu cred că astfel de lucrări științifice au și rolul de a-i **responsabiliza**.

Pentru eforturile depuse, perseverența, curajul de abordare a temei, dar mai ales pentru rezultatul obținut prin publicarea acestei lucrări-ghid, felicit sincer pe mai-tânărul confrate, domnul dr. Ovidiu Ioan ȘANTA și pe cei care l-au îndrumat și sprijinit în demersul științific și-i doresc o carieră strălucită.

Col(r). prof.univ.dr.ing Marian RIZEA

Universitatea Ecologică din București

Cadru didactic asociat al UPG Ploiesti

Membru titular al DIS-CRIFST Academia Română

Informațiile militare ale Ucrainei la începutul celui de-al doilea mileniu

de Victor Hvozd

Prezentarea cărții „Informațiile militare ale Ucrainei la începutul celui de-al doilea mileniu” de Victor Hvozd, Președinte al Centrului Independent de Studii Geopolitice „Borysfen Intel”, a avut loc în data de 4 decembrie la agenția „Ukrinform”.

Autorul **Victor Hvozd** și-a prezentat volumul „Informațiile militare ale Ucrainei la începutul celui de-al doilea mileniu”, proaspăt ieșit de sub tipar, cu puțin înainte de aniversarea Forțelor Armate ale Ucrainei, invitând la acest eveniment colegi și apropiați cu care a colaborat în diferite funcții publice. Între invitați s-au aflat ofițeri de informații, diplomați, militari și civili de rang înalt, membri ai parlamentului, reprezentanți ai presei, adică cei care cunosc rolul important al informațiilor militare pentru stat, mai ales atunci când Ucraina se află într-o situație tensionată cu un agresor. Este evident că acest lucru a fost menționat sub o formă sau alta în discursurile celor prezenți la eveniment.

În discursul de deschidere, autorul afirma: „Nu mi-am propus să scriu despre diferite sarcini specifice ale agenților de informații militare, sau să dezvălui adevărata natură a unor acțiuni care aveau rezonanță să spunem negativă din punct de vedere social, pentru că eu consider că trebuie să spunem acum societății despre condițiile în care s-au creat Informațiile Militare, despre cei care i-au înțeles adevăratele responsabilități și care au muncit la crearea lor

și despre evenimentele care au acompaniat acest proces. Este la fel de important să informăm publicul despre faptul că informațiile militare au o istorie particulară aparte, pe care ucrainenii au creat-o în urmă cu un secol, în perioada RPU și RPUV. Cu alte cuvinte, informațiile militare reprezintă un element de stat important, a cărui semnificație nu este înțeleasă de toată lumea. Nici măcar la nivel înalt. Iar acest lucru este de neacceptat.

Cartea aceasta nu este un volum de memorii, este mai degrabă un studiu retrospectiv despre procesele de creare, formare, materializare, dezvoltare și funcționare a Informațiilor Militare în primii 26 de ani de independență a Ucrainei. Este o încercare de a arăta care este locul și rolul Informațiilor Militare în construirea unui stat ucrainean modern pe fundalul schimbărilor geopolitice de la sfârșitul secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea.”

Victor Hvozd a fost sprijinit de Generalul - Locotenent-(r) **Oleksandr Skipalskyi**, care, împreună cu câțiva apropiați ai săi, a fost însărcinat cu onorabila și importanta misiune de a crea Informațiile Militare din momentul în care Ucraina și-a declarat independența, fiind numit primul director al serviciului.

Oleksandr Skipalski le-a spus celor prezenți la eveniment: "La vremea aceea, existau „patrioți” care negau necesitatea structurii noastre, considerând că toate informațiile trebuie furnizate de către GRU. Dar noi, care aveam experiență militară, noi știam foarte bine – trebuia să fim pregătiți pentru provocările Rusiei la adresa libertăților noastre, deoarece aceasta nu a fost ușor de acord cu statalitatea Ucrainei. S-a insistat prin urmare pe crearea unei componente strategice a Informațiilor Militare, pe pregătirea profesioniștilor noștri, a ofițerilor de informații. De asemenea, am luat în calcul problema națională de a nu ceda reprezentanților unui stat sau a altui stat, accentuând loialitatea ofițerilor pentru tânărul stat ucrainean, și, așa cum se vede, abordarea a fost una foarte corectă.

Analizând cartea, **Yuriy Yekhanurov** și-a amintit cum el, în calitate de Ministru al Apărării în Ucraina, primea rapoarte oficiale de la directo-

rul Informațiilor Militare Victor Hvozd. De o deosebită importanță a fost momentul în care a început războiul din Georgia iar Ucraina a trebuit să ia măsuri suplimentare în regiunile din sudul țării, îndeosebi în Crimeea. Conform fostului Ministru al Apărării, ofițerii de informații acționau foarte bine atunci, confirmându-și profesionalismul.

La fel ca și fostul său coleg de guvernământ, **Volodymyr Ohryzko** (Ministru de Externe 2007-2009), a arătat că responsabilitățile unui diplomat și a unui ofițer de informații au puncte comune, deoarece se furnizează informații obiective conducerii de stat pentru a fi luate în calcul în procesul de luare a deciziilor. Va fi interesant de citit despre acest lucru în acest volum. Acesta a mulțumit autorului cărții, pentru că ne amintește de adevărații patrioți care au stat la baza creării statului nostru.

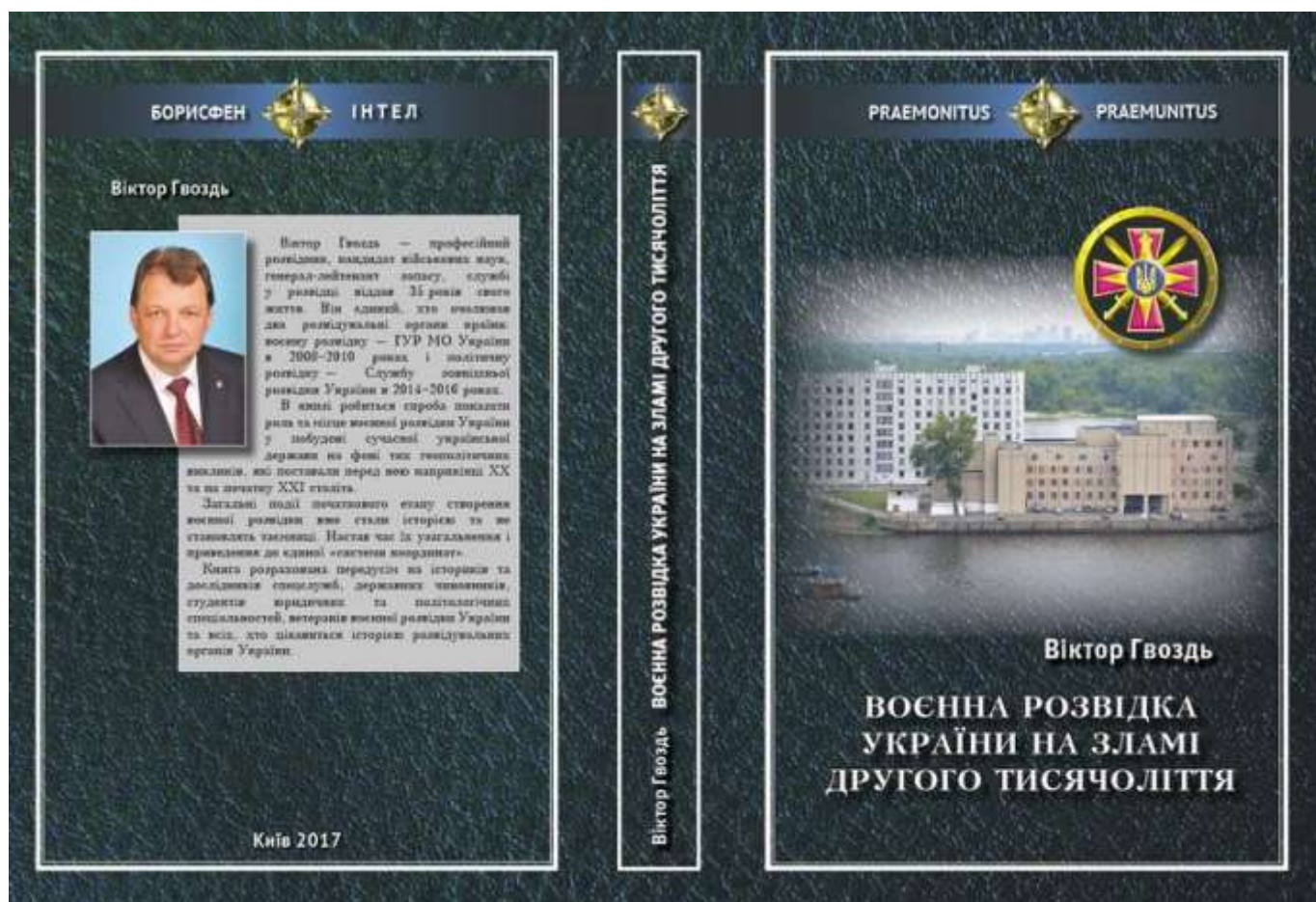
Prezent la eveniment a fost și Șeful Statului Ge-

neral al Forțelor Armate ale Ucrainei, General-Colonelul (r) **Anatoly Lopata**, veteranii Informațiilor Militare Generalii-Locotenenți **Va-**

syl Kushchov și **Volodymyr Lehominov**, care au susținut același punct de vedere. Și aceștia sunt legați în mod direct de crearea Informațiilor Militare, de pregătirea ofițerilor, așa cum a fost descrisă de Victor Hvozď în paginile cărții. Este important să menționăm că **Volodymyr Lehominov**, Director al Uniunii Veteranilor de Informații din Ucraina, i-a înmănat acestuia premiul onorific pentru acest eveniment public și a exprimat dorința ca acest volum să fie primul dintr-un număr de multe alte asemenea volu-

me care să prezinte adevăratul serviciu pe care l-au făcut ofițerii de informații pentru țara noastră.

Corneliu PIVARIU - Director și Editor
Coordonator al Pulsului Geostrategic
Președinte-Director General INGEPO
Consulting

Autor al unor cărți privind informațiile strategice, terorismul și situația din Irak, al altor studii și articole pe probleme privind informațiile strategice și evoluții geopolitice actuale. Curs de securitate regională la Harvard University - Kennedy School of Government. Membru al Institutului Internațional de Studii Strategice - Londra și al Chatham House.

Dumitru CHICAN

Ambasador, profesor universitar,
Director pentru Orientul Mijlociu la
Pulsul Geostrategic

O întreagă carieră activă în diplomația românească, cu misiuni permanente în numeroase țări arabe. Alte misiuni externe punctuale, ca emisar al Șefului Statului Român. Unul dintre cei mai buni cunoscători ai limbii, culturii și lumii arabe din România. Autor a numeroase lucrări și traduceri în și din limba arabă, publicate în țară și străinătate. Una din ultimele sale cărți, apărută în Emiratele Arabe Unite, a fost declarată cea mai bună apariție editorială a Târgului Internațional de carte de la Sharjah și a anului 2008.

Doctor Octavian DUMITRESCU
Director pentru zona extinsă a Mării
Negre la Pulsul Geostrategic.

Cornel VAIDA
Director INGEPO Consulting

“PULSUL GEOSTRATEGIC” - fondat de Corneliu PIVARIU în anul 2007

Buletin bilunar bilingv, editat de
INGEPO Consulting - Brașov

www.ingepo.ro; Tel: +4-0268 47 00 70

J08/2898/2006, CUI RO19298677/2006

Director și Editor Coordonator: Corneliu PIVARIU - membru al IISS- Londra

Editorial, Puncte de vedere: Corneliu PIVARIU

Actualitatea geostrategică mondială: Mihaiu MĂRGĂRIT, dr. Octavian DUMITRESCU

Situația din Orientul Mijlociu: Dumitru CHICAN, Corneliu PIVARIU, Edmond CHICANI,

Evoluții în zona extinsă a Mării Negre: dr. Dan DUNGACIU, dr. Octavian DUMITRESCU, Vladimir SOCOR

Orizont Economic: Dr. Dorian VLĂDEANU, Vladimir SOCOR,

Serviciile de informații și probleme de securitate: Mihaiu MĂRGĂRIT, Corneliu PIVARIU

Tehnologii și echipamente militare: Cornel VAIDA

Aparații editoriale: Cornel VAIDA

Traduceri din/în limba engleză: Prof. Mădălina GHEORGHECI, prof. Constanța COSTESCU

Tehnoredactare: Ionuț PARASCHIV

Tiparul executat de: S.C. YOLANS S.R.L. Brașov

ISSN: 1843-701X

Coperta: world- ©www.worldpress.com

ABONAMENTE (un an - 12 numere)

Versiunea PDF prin e-mail = 1.198,00 RON/ 239,50 Euro/ 299,50 USD

Ediția tipărită = 1.255,20 RON/314,00 Euro/ 390,00 USD

În prețul abonamentului beneficiați gratuit de toate materialele suplimentare editate (Semnal, Comentarii, Suplimente și altele). Prețurile includ TVA, iar pentru ediția tipărită și taxele de expediție prin curier rapid (în România), Par-Avion în străinătate.

Abonamentele includ accesul la site-ul www.ingepo.ro unde pot fi găsite toate numerele publicate, începând cu Martie 2007 (peste 7.000 de pagini) și alte informații de interes.

Anunțuri - Publicitate

Anunțuri și publicitate în cadrul buletinului, pot fi inserate în spațiul disponibil, sau pe pagină/pagini separate.

Pentru detalii și eventuale alte condiții rugăm contactați Departamentul marketing,

la tel. 0268-470076 sau e-mail: office@ingepo.ro.

Ne rezervăm dreptul de a nu da curs unor solicitări care credem că nu corespund profilului acestui buletin.

Acest buletin nu poate fi multiplicat și reprodus fără acordul scris al INGEPO Consulting. Este permisă folosirea unor materiale sau citate cu păstrarea exactității și titlului original, precum și cu menționarea expresă a sursei.

Opiniile exprimate în articole prezintă punctul de vedere al autorilor, care își asumă deplina răspundere asupra conținutului, și nu reflectă în mod obligatoriu pe acelea ale INGEPO Consulting.

Parteneri:

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE
The independent resource on global security

Stockholm
Beijing
Washington

Academia Română

Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale (ISPRI)

World Security Network

NETWORKING A SAFER WORLD

ifimes

MEDNARODNI INŠTITUT ZA BLIŽNJEVZHODNE I BALKANSKE ŠTUDIJE
INTERNATIONAL INSTITUTE FOR MIDDLE-EAST AND BALKAN STUDIES

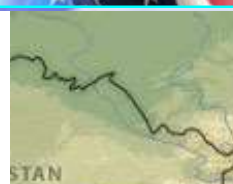

RIAC
Russian International
Affairs Council

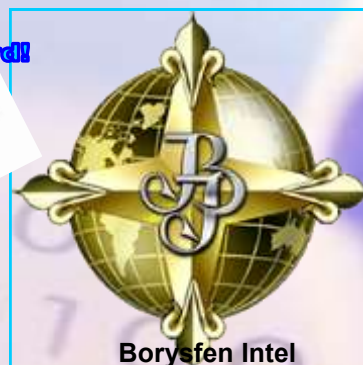
RIEAS Research Institute for
European and American Studies

DIPLOMAT
MAGAZINE
By / For Diplomats
www.diplomatmagazine.nl

**Pulsul Geostrategic
este studiat și la Harvard!**

Pulsul Geostrategic a fost accesat, în ultima perioadă, în aproape 100 de țări (în ordinea numărului de accesări): România, SUA, China, Australia, India, Turcia, Spania, Iran, Siria, Israel, Rusia, Bangladesh, Germania, Moldova, Chile, Austria, Franța, Marea Britanie, Georgia, Azerbaidjan, Camerun, Venezuela, Argentina, Ucraina, Ungaria, Irlanda, Serbia, Armenia, Italia, Grecia, Liban, Qatar, Polonia, Filipine, Indonezia și altele.

În România suntem accesați în peste 40 de orașe.

Începând cu Decembrie 2010 **PULSUL GEOSTRATEGIC**
este înregistrat în catalogul internațional
INDEX COPERNICUS JOURNAL MASTERS LIST